

Sprawy połączone od T-30/01 do T-32/01 i od T-86/02 do T-88/02

Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava i in.

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich

Pomoc państwa – Korzyści podatkowe przyznane przez jednostkę samorządu terytorialnego jednego z państw członkowskich – Zwolnienia podatkowe – Decyzje uznające systemy pomocy za niezgodne ze wspólnym rynkiem i nakazujące odzyskanie wypłaconej pomocy – Kwalifikacja jako nowej pomocy lub jako pomocy istniejącej – Pomoc operacyjna – Ochrona uzasadnionych oczekiwań – Zasada pewności prawa – Decyzja o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy państwa przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE – Umożnienie postępowania

Streszczenie wyroku

1. *Postępowanie – Interwencja – Dopuszczalność – Ponowne badanie po wcześniejszym postanowieniu dopuszczającym interwencję*

(statut Trybunału Sprawiedliwości, art. 40 akapit drugi)

2. *Postępowanie – Interwencja – Osoby zainteresowane – Reprezentatywne stowarzyszenie, którego celem jest ochrona jego członków – Dopuszczalność w sprawach, w których zostały podniesione kwestie o zasadniczym znaczeniu, mogące mieć wpływ na interesy tych członków*

(statut Trybunału Sprawiedliwości, art. 40 akapit drugi, art. 53 akapit pierwszy)

3. *Pomoc przyznawana przez państwa – Pomoc nowa i pomoc istniejąca – Kwalifikacja jako istniejącej pomocy – Kryteria – Rodzaj niestanowicy pomocy w chwili jego wprowadzenia*

(art. 87 WE, 88 WE; rozporządzenie Rady nr 659/1999, art. 1 lit. b) ppkt (v))

4. *Pomoc przyznawana przez państwa – Pomoc nowa i pomoc istniejąca – Kwalifikacja jako istniejącej pomocy – Kryteria – Rozwój wspólnego rynku*

(art. 87 WE, 88 WE; rozporządzenie Rady nr 659/1999, art. 1 lit. b) ppkt (v))

5. *Pomoc przyznawana przez państwa – Pomoc nowa i pomoc istniejąca – Kwalifikacja jako istniejącej pomocy – Kryteria – Ogólny system pomocy dozwolony przez Komisję*

(art. 87 WE, 88 WE, 253 WE; rozporządzenie Rady nr 659/1999, art. 1 lit. b) ppkt (ii))

6. *Pomoc przyznawana przez państwa – Badanie przez Komisję – Zgodność pomocy ze wspólnym rynkiem*

(art. 87 WE, 88 WE; komunikat Komisji 98/C 74/06)

7. *Pomoc przyznawana przez państwa – Zakaz – Odstąpienia – Uprawnienia dyskrecjonalne Komisji*

(art. 87 ust. 3 WE)

8. Pomoc przyznawana przez państwa – Zakaz – Odstępstwa – Pomoc, w stosunku do której można zastosować odstępowstwo przewidziane w art. 87 ust. 3 lit. c) WE – Pomoc operacyjna – Wyżeczenie

(art. 87 ust. 3 lit. c) WE)

9. Skarga o stwierdzenie nieważności – Zarzuty – Naruszenie prawa do obrony

(art. 230 WE)

10. Prawo wspólnotowe – Zasady – Prawo do obrony – Zastosowanie do postępowania administracyjnego wszczętego przez Komisję – Badanie projektów pomocy – Zakres

(art. 88 ust. 2 WE; rozporządzenie Rady nr 659/1999, art. 6 ust. 1)

11. Pomoc przyznawana przez państwa – Badanie przez Komisję – Postępowanie wyjaśniające przeprowadzone przed przyjęciem rozporządzenia nr 659/1999 – Brak związania szczególnym terminem – Granica – Przestrzeganie wymogów pewnooci prawa – Obowiązek zakończenia w roszdnym terminie wstępnego badania wszczętego w następstwie wniesienia skargi

(art. 88 WE; rozporządzenie Rady nr 659/1999)

12. Pomoc przyznawana przez państwa – Odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy – Pomoc przyznana z naruszeniem reguł proceduralnych art. 88 WE – Ewentualne uzasadnione oczekiwania beneficjentów – Ochrona – Przesanki i granice

(art. 88 ust. 2 akapit pierwszy WE)

13. Pomoc przyznawana przez państwa – Odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy – Pomoc przyznana z naruszeniem reguł proceduralnych art. 88 WE – Ewentualne uzasadnione oczekiwania beneficjentów – Ochrona – Przesanki i granice – Wyjątkowe okoliczności

(art. 88 WE; komunikat Komisji 83/C 318/03)

14. Prawo wspólnotowe – Zasady – Ochrona uzasadnionych oczekiwań – Granice

(art. 88 ust. 2 akapit pierwszy WE)

15. Pomoc przyznawana przez państwa – Postępowanie administracyjne – Prawo zainteresowanych do bycia wysłuchanym

(art. 88 ust. 2 WE; rozporządzenie Rady nr 659/1999, art. 6 ust. 1)

16. Pomoc przyznawana przez państwa – Decyzja Komisji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w odniesieniu do roduka krajowego – Skutki

(art. 88 ust. 2 WE)

1. Okoliczności, że wcześniejszym postanowieniem Sąd dopuścił podmiot do wstąpienia do sprawy w charakterze interwenienta popierającego jedną ze stron, nie stoi na przeszkodzie temu, aby dokonać ponownego badania dopuszczalności jego interwencji w wyroku kończącym postępowanie w tej instancji.

(por. pkt 95)

2. Przyjacie rozszerzającej wykadni uprawnienia do udziału przez reprezentatywne stowarzyszenia, których celem jest ochrona ich członków, w sprawach, w których zostały podniesione kwestie o zasadniczym znaczeniu, mogące mieć wpływ na interesy tych członków, ma na celu umożliwienie lepszej oceny kontekstu sprawy, przy jednoczesnym uniknięciu zwiększenia się liczby indywidualnych interwencji, co zagrażałoby efektywności postępowania i jego sprawnemu przebiegowi.

Organizacja branżowa o charakterze konfederacji miedzysektorowej, której celem jest w szczególności reprezentacja i obrona interesów przedsiębiorców, z których niektórzy są rzeczywistymi beneficjentami pomocy przyznanej w ramach określonych systemów zwolnień podatkowych, która to organizacja uczestniczyła ponadto w postępowaniu administracyjnym, które doprowadziło do wydania decyzji Komisji uznających wspomniane systemy zwolnień podatkowych za bezprawne i niezgodne ze wspólnym rynkiem oraz nakazujących odzyskanie wypłaconej z ich tytułu pomocy, posiada interes we wstąpieniu w charakterze interwenienta do postępowania w sprawie skarg o stwierdzenie nieważności rzeczonych decyzji.

(por. pkt 97–104)

3. Traktat ustanawia odmienne procedury w zależności od tego, czy mamy do czynienia z pomocą nową, czy z pomocą istniejącą. Podczas gdy nowa pomoc powinna zgodnie z art. 88 ust. 3 WE być uprzednio notyfikowana Komisji i nie może zostać wprowadzona w życie, dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej, pomoc istniejąca może zgodnie z art. 88 ust. 1 WE być regularnie wykonywana, o ile Komisja nie stwierdziła jej niezgodności. Istniejąca pomoc może w związku z tym w odpowiednim przypadku stanowić jedynie przedmiot decyzji o niezgodności wywołującej skutki na przyszłość.

Na mocy art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 88 WE pomoc istniejąca jest między innymi „pomoc, jaka została uznana za pomoc istniejącą, ponieważ można stwierdzić, że w czasie gdy została wprowadzona w życie, nie stanowiła pomocy, a w okresie późniejszym stała się pomocą ze względu na rozwój wspólnego rynku bez wprowadzenia zmian przez państwa członkowskie”.

W ramach ustanowionej przez traktat i rozporządzenie nr 659/1999 kontroli pomocy państwa nie można zakładać, że w celu kwalifikacji środka jako pomocy istniejącej Komisja może, w drodze dorozumianej decyzji, zająć stanowisko, zgodnie z którym określony środek, który nie był przedmiotem notyfikacji, nie stanowi pomocy państwa w chwili jego wprowadzenia.

W rzeczywistości samo tylko milczenie danej instytucji nie może wywoływać wiążących skutków prawnych, które mogłyby dotyczyć interesów podmiotów prawnych, chyba że taki skutek jest wyraźnie przewidziany przez przepis prawa wspólnotowego. Prawo wspólnotowe przewiduje, że w określonych szczególnych przypadkach milczenie danej instytucji jest równoznaczne z decyzją, jeżeli instytucja ta została wezwana do zajęcia stanowiska i nie wyraziła go przed upływem określonego terminu. W braku takich wyraźnych przepisów ustalających termin, z którego upływem uważa się, że została podjęta dorozumiana decyzja, oraz określających treść takiej decyzji bezczynność danej instytucji nie może być zrównywana z decyzją bez skorzystania ze

rodków zaskarżenia przewidzianych przez traktat.

Niemniej jednak przepisy stosowane w dziedzinie pomocy państwa nie przewidują, że milczenie Komisji jest równoznaczne z jej dorozumianą decyzją o braku pomocy, w szczególności wówczas, gdy dane rodkki nie zostały jej notyfikowane. W istocie bowiem Komisja, która posiada wyłączną kompetencję, jeżeli chodzi o stwierdzenie ewentualnej niezgodności danej pomocy ze wspólnym rynkiem, jest zobowiązana w trakcie wstępnej fazy dochodzenia dotyczącego rodka państwowego do podjęcia wobec danego państwa czonkowskiego decyzji, która będzie stwierdzała albo brak istnienia pomocy, albo istnienie pomocy, która jest zgodna, albo konieczność wszczęcia formalnej procedury dochodzenia przewidzianej w art. 88 ust. 2 WE. Taka decyzja nie może być dorozumiana i wynikać z milczenia Komisji przez określony czas.

Sama tylko okoliczność, że przez stosunkowo długi czas Komisja nie wszczęła formalnego postępowania wyjaśniającego w przedmiocie danego rodka państwowego, nie może przyznawać temu rodkowi obiektywnego charakteru pomocy istniejącej, o ile stanowi on pomoc. Jakikolwiek wątpliwość mogłoby istnieć w tym zakresie mogłoby co najwyżej zostać uznane za powodujące powstanie uzasadnionych oczekiwań po stronie beneficjentów, uniemożliwiających odzyskanie wypłaconej w przeszłości pomocy.

(por. pkt 133, 134, 148–153)

4. Termin „ewolucja wspólnego rynku” występujący w art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 88 WE może być rozumiany jako zmiana kontekstu gospodarczego i prawnego w danym sektorze przez sporny rodek. Taka zmiana może w szczególności wynikać z otwarcia pierwotnie zamkniętego rynku na konkurencję. Natomiast pojęcie to nie obejmuje sytuacji, w której Komisja zmienia swoją ocenę tylko z uwagi na surowsze stosowanie zasad traktatowych w dziedzinie pomocy państwa. W tym zakresie kwalifikacja rodka krajowego jako pomocy istniejącej lub nowej pomocy nie może zależeć od subiektywnej oceny Komisji i powinna być niezależna od wcześniejszej praktyki administracyjnej Komisji.

Z powyższego wynika, że stwierdzenie ewolucji polityki w dziedzinie pomocy państwa nie może samo w sobie stanowić „ewolucji wspólnego rynku” w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999, ponieważ obiektywne pojęcie pomocy państwa, określone w art. 87 WE, nie zostało zmienione.

(por. pkt 173–175, 186)

5. Artykuł 1 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 88 WE, który przewiduje, że przez pomoc istniejącą należy rozumieć ka?d? „pomoc dozwolon?, czyli takie programy pomocowe i pomoc indywidualn?, które zostały dozwolone przez Komisję lub przez Radę”, obejmuje w szczególności rodkki pomocy, które były przedmiotem decyzji Komisji stwierdzających ich zgodność, przy czym taka decyzja musi w sposób nieodzowny być decyzją wyrażoną. W istocie bowiem Komisja powinna wypowiedzieć się co do zgodności spornych rodków w świetle warunków ustanowionych w art. 87 WE i na podstawie art. 253 WE uzasadnić swoją decyzję w tym zakresie.

Ponadto, jeżeli twierdzi się, że rodkki pomocy indywidualnej zostały przyznane na podstawie wcześniej dozwolonego systemu, Komisja powinna przed wszczęciem procedury przewidzianej w art. 88 ust. 2 WE określić, czy owe rodkki są objęte, czy też nie, spornym systemem, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej, czy spełniają one warunki ustalone w decyzji zezwalającej na ten system. Jedynie w przypadku przeciwnego wniosku w wyniku tej oceny Komisja może uznać sporne systemy za nową pomoc. Natomiast w przypadku wniosku pozytywnego Komisja powinna

potraktować te środki jako pomoc istniejącą, zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 88 ust. 1 i 2 WE. W celu ustalenia, czy środki indywidualne spełniają warunki ustalone w decyzji zezwalającej na sporny system, owa decyzja zezwalająca bezwzględnie musi być decyzją wyrażoną.

(por. pkt 194–197)

6. Komisja jest związana wytycznymi i komunikatami, które wydaje w zakresie kontroli pomocy państwa, o ile teksty te nie stanowią odstępstwa od przepisów traktatu.

Ponieważ wytyczne w sprawie krajowej pomocy regionalnej z 1998 r. przewidują, że Komisja oceni zgodnie z pomocą regionalną ze wspólnym rynkiem na podstawie niniejszych wytycznych od chwili ich przyjęcia, z wyjątkiem projektów pomocy notyfikowanej przed podaniem do wiadomości państw członkowskich niniejszych wytycznych i w stosunku do których Komisja nie podjęła jeszcze ostatecznej decyzji, stosowanie przez Komisję wspomnianych wytycznych w przypadku decyzji uznających za bezprawne i niezgodne ze wspólnym rynkiem ogólne systemy pomocy, które zostały wprowadzone w życie bez ich notyfikowania przed przyjęciem wytycznych, nie może stanowić naruszenia zasady pewności prawa.

W każdym razie, nawet jeżeli można by było stwierdzić, że uchybienie wynika z zastosowania wspomnianych wytycznych, to pociągałoby ono za sobą bezprawność danych decyzji, a więc i stwierdzenie ich nieważności, jedynie w zakresie, w jakim to uchybienie mogłoby wpłynąć na treść tych decyzji. Gdyby bowiem ustalono, że w braku tego uchybienia Komisja doszłaby do takiego samego wniosku, ponieważ w każdym razie sporne uchybienie nie mogłoby wpłynąć na treść zaskarżonych decyzji, nie byłoby podstawy do stwierdzenia ich nieważności.

(por. pkt 214–220)

7. Komisji przysuguje przy stosowaniu art. 87 ust. 3 WE szeroki zakres uznania, który pociąga za sobą zarówno ocenę gospodarczą i społeczną, która musi być dokonana w kontekście wspólnotowym. Sprawowana przez sąd kontrola korzystania z tego zakresu uznania ogranicza się do weryfikacji, czy przestrzegane były reguły proceduralne oraz zasady dotyczące obowiązków uzasadnienia aktu, a także czy nie wystąpił błąd co do okoliczności faktycznych, czy nie naruszono prawa oraz czy nie wystąpił oczywisty błąd w ocenie okoliczności faktycznych i czy nie doszło do nadużycia władzy.

(por. pkt 223)

8. Pomoc operacyjna ma na celu uwolnienie przedsiębiorstwa od kosztów, które musi ono zwykle ponosić w ramach zwykłego zarządu lub działalności. Systemy podatkowe, które odciążają częściowo korzystające przedsiębiorstwa z podatku od dochodów, mają charakter pomocy operacyjnej, a nie pomocy na rzecz inwestycji lub na rzecz zatrudnienia, mimo że dostęp do takich systemów pomocy jest uzależniony od obowiązku zainwestowania minimalnej kwoty oraz stworzenia minimalnej liczby miejsc pracy, ponieważ zwolnienia podatkowe są obliczane na podstawie zysków osiągniętych przez korzystające przedsiębiorstwa, a nie na podstawie wartości dokonanych inwestycji lub liczby stworzonych miejsc pracy.

(por. pkt 226–229)

9. Ponieważ naruszenie prawa do obrony danego państwa członkowskiego stanowi ze względu na swój charakter subiektywną bezprawność, to w ramach skargi o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji uznającej środki pomocy za bezprawne i niezgodne ze wspólnym rynkiem, skierowanej do tego państwa, naruszenie to może być podnoszone tylko przez to państwo członkowskie.

(por. pkt 238, 239)

10. W ramach prowadzonego przez Komisję postępowania wyjaśniającego w sprawie projektu pomocy zasada poszanowania praw do obrony wymaga, aby państwu członkowskiemu, którego dotyczy postępowanie, umożliwiono rzeczywiste zajęcie stanowiska wobec uwag przedstawionych przez zainteresowane osoby trzecie na podstawie art. 88 ust. 2 WE, na których Komisja zamierza oprzeć swoją decyzję, oraz aby Komisja nie mogła uwzględnić takich uwag w swojej decyzji przeciwko temu państwu w zakresie, w jakim nie miało ono możliwości ustosunkowania się do nich. Jednakże, aby takie naruszenie prowadziło do stwierdzenia nieważności, konieczne jest, aby w braku takiego uchybienia postępowanie mogło doprowadzić do odmiennego rezultatu.

Takiego uchybienia nie może stanowić fakt nieuwzględnienia przez Komisję uwag państwa członkowskiego dotyczących odpowiedzi na zastosowane przez zainteresowaną osobę trzecią środki odzyskania bezprawnie wypłaconej pomocy, ponieważ wspomniana decyzja nie została oparta na wywodach zawartych w tych uwagach, a nakaz odzyskania pomocy jest logiczny, konieczny i nieodzowną konsekwencją wcześniejszego wykazania przez Komisję bezprawnego charakteru spornej pomocy i jej niezgodności ze wspólnym rynkiem.

(por. pkt 241–244)

11. O ile do czasu przyjęcia rozporządzenia nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 88 WE Komisja nie była związana szczególnymi terminami w zakresie przeprowadzenia oceny środków pomocy, o tyle powinna być ona jednak do ostateczna, aby nie opóźniała w nieskończoność wykonania swoich uprawnień, dając wyraz poszanowaniu podstawowego wymogu pewności prawa.

W istocie bowiem, ponieważ ocena zgodności pomocy państwa ze wspólnym rynkiem należy do wyłączonej kompetencji Komisji, jest ona zobowiązana – w interesie prawidłowego stosowania podstawowych postanowień traktatu dotyczących pomocy państwa – do przystąpienia bez zwłoki do sumiennego i bezstronnego badania skargi informującej o istnieniu pomocy niezgodnej ze wspólnym rynkiem. Wynika stąd, że Komisja nie może bezterminowo przedłużać wstępnego badania pomocy państwa będącej przedmiotem złożonej do niej skargi. Ocena, czy czas trwania badania skargi przez Komisję można uznać za rozsądny, powinna być dokonywana w oparciu o konkretne okoliczności danej sprawy, a zwłaszcza z uwzględnieniem jej kontekstu, różnych etapów postępowania, które Komisja powinna przeprowadzić, oraz stopnia złożoności sprawy.

Okres, który wynosi sześć i pół roku, pomiędzy chwilą, w której Komisja dowiedzia się o spornych systemach pomocy, a datą wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego w przedmiocie tych środków przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE nie jest, zważywszy na kontekst, w który wpisują się wspomniane systemy, na tyle długi, by wstępne dochodzenie było dotkliwe naruszeniem zasady pewności prawa i dobrej administracji, ponieważ, po pierwsze, sporne środki podatkowe wymagają pogłębionej oceny prawa krajowego oraz znacznego nakładu pracy polegającej na zbieraniu i ocenie zarówno systemu podatkowego rozpatrywanego państwa członkowskiego, jak i systemów autonomii podatkowej obowiązujących w innych państwach członkowskich, a po drugie, czas trwania procedury można w znacznym stopniu przypisać organom krajowym, które nie do tego, że nie notyfikowały spornych systemów, to ponadto

odmówiły Komisji użytecznych wyjaśnień, w wyniku czego Komisja mogła w tym czasie w ramach przysługującego jej zakresu swobodnego uznania w dziedzinie pomocy państwa zdecydować, że inne postępowania dotyczące innych środków, choć ustanowionych przez te same organy, które mogły powodować podobne problemy prawne, powinny zostać rozpatrzone szybciej.

(por. pkt 259–277)

12. Na uzasadnione oczekiwania co do zgodności z prawem pomocy można w zasadzie – z zastrzeżeniem okoliczności wyjatkowych – powołać się jedynie wtedy, gdy ta pomoc została przyznana zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 88 WE. W istocie bowiem rzetelny organ regionalny lub staranny podmiot gospodarczy zazwyczaj powinny być w stanie upewnić się co do tego, czy procedura ta była przestrzegana. Ponadto, ponieważ art. 88 WE nie czyni rozróżnienia w zależności od tego, czy chodzi o system pomocy, czy też o pomoc indywidualną, zasady te znajdują zastosowanie także do systemów pomocy.

Niemniej nie można wykluczyć możliwości powoływania się przez beneficjentów bezprawnej – ponieważ nienotyfikowanej – pomocy na wyjatkowe okoliczności, na których w sposób uzasadniony opierają przekonanie o zgodności z prawem tej pomocy, w celu sprzeciwienia się jej zwrotowi.

(por. pkt 278–282)

13. Brak opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* szczególnego ogłoszenia ostrzegającego potencjalnych beneficjentów pomocy, która została przyznana w sposób bezprawny, czyli bez wydania przez Komisję ostatecznej decyzji o jej zgodności ze wspólnym rynkiem, przewidzianej w komunikacie Komisji z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy, nie stanowi wyjatkowej okoliczności, na której można by było oprzeć jakiegokolwiek oczekiwania co do zgodności z prawem przyznanej w ten sposób pomocy bez wcześniejszej notyfikacji.

Odmienne wykładnia prowadziłyby do nadania temu komunikatowi zakresu sprzecznego z art. 88 ust. 3 WE.

W istocie, nawet jeżeli Komisja może narzucić sobie sposób wykonywania przysługującego jej uznania przez takie akty jak wytyczne czy komunikaty, to może to uczynić tylko w zakresie, w jakim akty te zawierają reguły wskazujące kierunek postępowania tej instytucji i nie odbiegają od norm traktatu.

Odwoływalny charakter bezprawnie przyznanej pomocy wynika ze skuteczności obowiązku notyfikacji przewidzianego w art. 88 ust. 3 WE i nie zależy od publikacji w *Dzienniku Urzędowym* ostrzeżenia przewidzianego we wspomnianym komunikacie. W szczególności odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy nie może stać się niemożliwe tylko z powodu nieopublikowania przez Komisję ostrzeżenia, ponieważ przeciwne stwierdzenie zagrałoby systemowi kontroli pomocy państwa ustanowionemu przez traktat.

(por. pkt 305–308)

14. O ile zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań zalicza się do podstawowych zasad wspólnotowych, o tyle podmioty gospodarcze nie mogą w uzasadniony sposób pokładać swoich oczekiwań w utrzymaniu istniejącej sytuacji, która może zostać zmieniona w ramach swobodnego uznania instytucji wspólnotowych. Zasada ta niewątpliwie ma zastosowanie w ramach polityki konkurencji, która charakteryzuje się szerokim zakresem swobodnego uznania Komisji. Powyższe odnosi się w szczególności do kwestii, czy zostały spełnione warunki odstąpienia od odzyskania

beprawnie przyznanej pomocy dotycz?ce wyj?tkowych okoliczno?ci. W ten sposób decyzje dotycz?ce innych spraw w tej dziedzinie maj? jedynie informacyjny charakter i nie mo?na na nich opiera? uzasadnionego oczekiwania, poniewa? chodzi o okoliczno?ci w?a?ciwe dla danej sprawy.

(por. pkt 310–312)

15. W ramach procedury kontroli pomocy pa?stwa osoby zainteresowane w rozumieniu art. 88 ust. 2 WE nie mog? ro?ci? sobie prawa do post?powania o charakterze kontryktoryjnym, takiego jak post?powanie wszcz?te pomi?dzy Komisj? a pa?stwem cz?onkowskim odpowiedzialnym za przyznanie pomocy.

(por. pkt 332)

16. Decyzja o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE nie wywo?uje sama z siebie ?adnego nieodwracalnego skutku co do zgodno?ci z prawem obj?tych ni? ?rodk?w. W istocie bowiem jedynie decyzja ko?cowa, kwalifikuj?c te ?rodki w ostateczny sposób jako pomoc, skutkuje stwierdzeniem ich niezgodno?ci z prawem.

(por. pkt 349)

WYROK S?DU PIERWSZEJ INSTANCJI (pi?ta izba w sk?adzie powi?kszonym)

z dnia 9 wrze?nia 2009 r. (*)

Pomoc pa?stwa – Korzy?ci podatkowe przyznane przez jednostk? samorz?du terytorialnego jednego z pa?stw cz?onkowskich – Zwolnienia podatkowe – Decyzje uznaj?ce systemy pomocy za niezgodne ze wsp?lnym rynkiem i nakazuj?ce odzyskanie wyp?aconej pomocy – Kwalifikacja jako nowej pomocy lub jako pomocy istniej?cej – Pomoc operacyjna – Ochrona uzasadnionych oczekiwa? – Zasada pewno?ci prawa – Decyzja o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego w sprawie pomocy pa?stwa przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE – Umorzenie post?powania

W sprawach po??czonych od T?30/01 do T?32/01, T?86/02 do T?88/02

Territorio Hist?rico de ?lava – Diputaci?n Foral de ?lava (Hiszpania), reprezentowane przez adwokat?w M. Moralesa Isasiego oraz I. S?enza?Cortabarrí? Fern?ndeza,

strona skar??ca w sprawach T?30/01 i T?86/02,

Territorio Hist?rico de Guip?zcoa – Diputaci?n Foral de Guip?zcoa (Hiszpania), reprezentowane przez adwokat?w M. Moralesa Isasiego oraz I. S?enza?Cortabarrí? Fern?ndeza,

strona skar?aca w sprawach T?31/01 i T?88/02,

Territorio Hist?rico de Vizcaya – Diputaci?n Foral de Vizcaya (Hiszpania), reprezentowane przez adwokat?w M. Moralesa Isasiego oraz I. S?enza?Cortabarrí? Fern?ndeza,

strona skarżąca w sprawach T-32/01 i T-87/02,

popierane przez:

Comunidad autónoma del País Vasco – Gobierno Vasco (Hiszpania), reprezentowaną przez adwokatów M. Moralesa Isasiego oraz I. Sáenz Cortabarrí Fernándeza,

oraz przez

Confederación Empresarial Vasca (Confebask), z siedzibą w Bilbao (Hiszpania), reprezentowaną przez adwokatów M. Arauja Boyda, L. Ortiza Blanca oraz V. Sopeña Blanco,

interwenienci w sprawach od T-86/02 do T-88/02,

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej poczynkowo w sprawach od T-30/01 do T-32/01, przez J. Fletta, S. Pardo oraz J.L. Buendía Sierra oraz w sprawach od T-86/02 do T-88/02 przez J.L. Buendía Sierra oraz F. Castilla de la Torrego, a następnie przez Castilla de la Torrego oraz C. Urraca Caviedesa, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

popieranej przez:

Comunidad autónoma de La Rioja (Hiszpania), reprezentowaną w sprawach T-86/02 oraz T-87/02 przez adwokatów J.M. Criada Gámez oraz w sprawie T-88/02 przez I. Serrano Blanco,

interwenient w sprawach od T-86/02 do T-88/02,

których przedmiotem są: w sprawach od T-30/01 do T-32/01 – wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji z dnia 28 listopada 2000 r. o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE w odniesieniu do korzyści podatkowych przyznanych na podstawie przepisów ustanowionych przez Diputación Foral de Álava, Diputación Foral de Guipúzcoa oraz Diputación Foral de Vizcaya w postaci zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych niektórych nowo utworzonych przedsiębiorstw, w sprawach od T-86/02 do T-88/02 – wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji 2003/28/WE, 2003/86/WE oraz 2003/192/WE z dnia 20 grudnia 2001 r. dotyczących systemu pomocy państwa wprowadzonego przez Hiszpanię w 1993 r. na rzecz niektórych nowo utworzonych przedsiębiorstw w prowincji Álava (T-86/02), Vizcaya (T-87/02) oraz Guipúzcoa (T-88/02) (odpowiednio Dz.U. 2003, L 17, s. 20, Dz.U. 2003, L 40, s. 11, oraz Dz.U. 2003, L 77, s. 1), w postaci zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych,

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
(pięta izba w składzie powiększonym),

w składzie: M. Vilaras, prezes, M.E. Martins Ribeiro, F. Dehousse (sprawozdawca), D. Šváby i K. Jürimäe, sędziowie,

sekretarz: J. Palacio González, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 stycznia 2008 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Ramy prawne

I – Uregulowanie wspólnotowe

1 Artykuł 87 WE stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w niniejszym traktacie, wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

[...]

3. Za zgodną ze wspólnym rynkiem może zostać uznana:

[...]

c) pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem,

[...]”.

2 Artykuł 88 WE przewiduje:

„1. Komisja we współpracy z państwami członkowskimi stale bada systemy pomocy istniejące w tych państwach. Proponuje im ona stosowne środki konieczne ze względu na stopniowy rozwój lub funkcjonowanie wspólnego rynku.

2. Jeżeli Komisja stwierdzi, po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag, że pomoc przyznana przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych nie jest zgodna ze wspólnym rynkiem w rozumieniu artykułu 87, lub że pomoc ta jest nadużywana, decyduje o zniesieniu lub zmianie tej pomocy przez dane państwo w terminie, który ona określa.

[...]

3. Komisja jest informowana, w czasie odpowiednim do przedstawienia swych uwag, o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy. Jeżeli uznaje ona, że plan nie jest zgodny ze wspólnym rynkiem w rozumieniu artykułu 87, wszczyna bezzwłocznie procedurę przewidzianą w ustępie 2. Dane państwo członkowskie nie może wprowadzać w życie projektowanych środków, dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej”.

3 Motyw 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [88 WE] (Dz.U. L 83, s. 1), przewiduje:

„W celu zapewnienia pewności praw[na] w[ła]ściwe jest określenie okoliczności, w jakich pomoc ta zostanie uznana za pomoc istniejącą; urzeczywistnienie i umocnienie rynku wewnętrznego jest procesem stopniowym, mającym odzwierciedlenie w ciągłym rozwoju polityki pomocy państwa; uwzględniając ten rozwój, niektóre środki, które w chwili wprowadzania w życie nie stanowiły

pomocy państwa, mogły od tamtej pory stać się pomocą państwa”.

4 Artykuł 1 rozporządzenia nr 659/1999 stanowi:

„Do celów niniejszego rozporządzenia:

[...]

b) »istniejąca pomoc« oznacza:

i) [...] każda pomoc, jaka istniała przed wejściem w życie traktatu w odpowiednich państwach członkowskich, to znaczy programy pomocowe i pomoc indywidualna, jakie zostały wprowadzone w życie przed i nadal stosowane po wejściu w życie traktatu;

ii) pomoc dozwolona, czyli takie programy pomocowe i pomoc indywidualna, które zostały dozwolone przez Komisję lub przez Radę;

[...]

v) pomoc, jaka została uznana za pomoc istniejącą, ponieważ można stwierdzić, że w czasie gdy została wprowadzona w życie, nie stanowiła pomocy, a w okresie późniejszym stała się pomocą ze względu na rozwój wspólnego rynku bez wprowadzenia zmian przez państwo członkowskie. W przypadku gdy niektóre środki stają się pomocą po liberalizacji danego działania przez prawo wspólnotowe, środków takich nie uznaje się za pomoc istniejącą po terminie przyjętym dla liberalizacji;

c) »nowa pomoc« oznacza każdą pomoc, czyli programy pomocowe i pomoc indywidualna, która nie jest pomocą istniejącą, w szczególności ze zmianami istniejącej pomocy;

[...]

f) »pomoc przyznana bezprawnie« oznacza nową pomoc, wprowadzoną w życie z naruszeniem art. [88] ust. 3 [WE];

[...]”.

5 Zgodnie z art. 2 ust. 1 i art. 3 rozporządzenia nr 659/1999 „zainteresowane państwo członkowskie zgłasza Komisji w odpowiednim czasie wszelkie plany przyznania nowej pomocy” i taka pomoc nie może zostać wykonana „do czasu podjęcia przez Komisję decyzji zezwalającej na taką pomoc lub do czasu uznania takiej decyzji Komisji za podjętą”.

6 Artykuł 6 rozporządzenia nr 659/1999 dotyczący formalnego postępowania wyjañającego stanowi:

„1. Decyzja o wszczęciu formalnej procedury dochodzenia [formalnego postępowania wyjañającego] zawiera podsumowanie odpowiednich kwestii faktycznych i prawnych, wstępnych ocen Komisji odnośnie do charakteru pomocowego proponowanego środka i określa wątpliwości co do jego zgodności ze wspólnym rynkiem. Decyzja wzywa zainteresowane państwo członkowskie i inne zainteresowane strony do przedstawienia uwag w wyznaczonym terminie, który zwykle nie przekracza jednego miesiąca. W należyście uzasadnionych przypadkach Komisja może przedłużyć wyznaczony termin.

2. Otrzymane uwagi przedstawiane są zainteresowanemu państwu członkowskiemu. Jeżeli zainteresowana strona wystąpi z wnioskiem, ze względu na potencjalną szkodę, jej tożsamość nie

zostaje ujawniona zainteresowanemu państwu członkowskiemu. Zainteresowane państwo członkowskie może odpowiedzieć na przedstawione uwagi w wyznaczonym terminie, który zwykle nie przekracza jednego miesiąca. W należyście uzasadnionych przypadkach Komisja może przedłużyć wyznaczony termin”.

7 Odnośnie do niezgłoszonych środków art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 stanowi, że „[w] przypadku gdy Komisja posiada informacje pochodzące z niezależnego źródła, dotyczące domniemanej pomocy przyznanej bezprawnie, bada informacje bezzwłocznie”.

8 W art. 13 ust. 1 tego rozporządzenia przewidziano, że owo badanie skutkuje w odpowiednim przypadku podjęciem decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego. Artykuł 13 ust. 2 tego rozporządzenia przewiduje, że w sprawach dotyczących możliwej pomocy przyznanej bezprawnie Komisja nie jest związana terminami stosowanymi przy wstępnym badaniu oraz w formalnym postępowaniu wyjaśniającym w przypadku pomocy zgłoszonej.

9 Artykuł 14 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 stanowi:

„W przypadku gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy przyznanej bezprawnie, Komisja podejmuje decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu windykacji pomocy od beneficjenta [...]. Komisja nie wymaga windykacji pomocy, jeżeli byliby to sprzeczne z ogólnymi zasadami prawa wspólnotowego”.

10 W komunikacie w sprawie regionalnych systemów pomocy skierowanym do państw członkowskich w dniu 21 grudnia 1978 r. (Dz.U. 1979, C 31, s. 9, zwanym dalej „komunikatem z 1978 r. w sprawie regionalnych systemów pomocy”) Komisja ustanowiła zasady koordynacji stosowane do regionalnych systemów pomocy poprzez wyrażenie „zasadniczych zastrzeżeń co do zgodności pomocy operacyjnej ze wspólnym rynkiem”. Ponadto w komunikacie tym ustala się źródłowe pułapy intensywności tej pomocy, wyrażone w procencie inwestycji początkowej oraz w jednostkach rozliczeniowych Europejskiego Systemu Monetarnego [ecu] na miejsce zatrudnienia stworzone przez początkowe inwestycje (zob. pkt 2 i 3 komunikatu).

11 W komunikacie w sprawie bezprawnie przyznanej pomocy (Dz.U. 1983, C 318, s. 3, zwanym dalej „komunikatem z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy”), Komisja przypomina o obowiązku zgłaszania pomocy, o którym mowa w art. 88 ust. 3 WE i poinformowała wszystkich potencjalnych beneficjentów pomocy państwa o odwrotnym charakterze pomocy, która została im udzielona bezprawnie, w tym znaczeniu, że każdy z beneficjentów bezprawnie udzielonej pomocy, to znaczy, że jeżeli Komisja nie podjęła ostatecznej decyzji co do jej zgodności, może zostać wezwany do zwrotu tej pomocy. Komisja wskazała również, że niezwłocznie po tym, jak dowiedzie się o przyjęciu przez państwo członkowskie środków dotyczących pomocy bez spełnienia wymogów, o których mowa w art. 88 ust. 3 WE, opublikuje ona w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* specjalne ostrzeżenie informujące potencjalnych beneficjentów pomocy o jej odwrotności.

12 Wytyczne w sprawie krajowej pomocy regionalnej (Dz.U. 1998, C 74, s. 9) ze zmianami (Dz.U. 2000, C 258, s. 5, zwane dalej „wytycznymi z 1998 r.”) zastępują między innymi komunikat z 1978 r. w sprawie regionalnych systemów pomocy. Przewidują one w pkt 2 zatytułowanym „Zakres”, że Komisja będzie je stosować do pomocy regionalnej przyznawanej w każdym sektorze gospodarki z wyjątkiem produkcji, przetwórstwa i obrotu towarami rolnymi wymienionymi w załączniku II do traktatu, rybołówstwa oraz przemysłu węglowego.

13 Punkt 6.1 wytycznych z 1998 r. stanowi:

„[...] Komisja b?dzie ocenia? zgodnie?? pomocy regionalnej ze wsp?lnym rynkiem na podstawie niniejszych Wytycznych od momentu rozpocz?cia ich stosowania. Jednak?e wszelkie propozycje, które zosta?y notyfikowane przed og?oszeniem niniejszych Wytycznych dla pa?stw cz?onkowskich i co do których Komisja nie podj??a jeszcze ostatecznej decyzji, b?d? oceniane na podstawie kryteriów obowi?zuj?cych w momencie sk?adania notyfikacji [ich zg?oszenia]”.

14 W odniesieniu do pomocy operacyjnej wytyczne z 1998 r. stanowi? w szczeg?lno?ci:

„4.15. Pomoc regionalna maj?ca na celu zmniejszenie kosztów bie??cych przedsi?biorstw (pomoc operacyjna) jest z zasady zakazana. Jednak?e w wyj?tkowych okoliczno?ciach taka pomoc mo?e by? przyznana w regionach uprawnionych na mocy odst?pstwa przewidzianego w art. 87 ust. 3 lit. a) [traktatu WE], pod warunkiem ?e jest ona uzasadniona pod wzgl?dem przyczyniania si? do rozwoju regionalnego i swego charakteru oraz je?eli jej poziom jest proporcjonalny do niedogodno?ci, które ma niwelowa?. Do pa?stwa cz?onkowskiego nale?y wykazanie istnienia niedogodno?ci oraz ustalenie skali ich znaczenia”.

15 Je?eli chodzi o pomoc zwi?zan? z inwestycjami, to zosta?a ona zdefiniowana w przypisie na stronie 1 za??cznika I do wytycznych z 1998 r. w nast?puj?cy sposób:

„Pomoc podatkow? mo?na uzna? za pomoc zwi?zan? z inwestycjami, je?eli opiera si? ona na kwocie zainwestowanej w regionie. Ponadto z inwestycjami mog? si? wi?za? wszelkie podatki, je?eli ustalony zostanie pu?ap wyra?ony jako procent kwoty zainwestowanej [...]”.

II – Uregulowanie krajowe

16 Regulacje podatkowe obowi?zuj?ce w Kraju Basków opieraj? si? na porozumieniu gospodarczym ustanowionym przez Ley 12/1981 (hiszpa?sk? ustaw? nr 12/1981) z dnia 13 maja 1981 r., nast?pnie zmienion? przez Ley 38/1997 (hiszpa?sk? ustaw? nr 38/1997) z dnia 4 sierpnia 1997 r.

17 W ?wietle tej ustawy Territorios Hist?ricos de ?lava, de Vizcaya i de Guip?zcoa (Hiszpania) mog? pod pewnymi warunkami ustanawia? systemy podatkowe stosowane na odpowiadaj?ym im terytorium. Na tej podstawie terytoria te przyj??y przepisy przewiduj?ce ulgi podatkowe, a w szczeg?lno?ci sporne w niniejszych sprawach zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych na rzecz nowo utworzonych sp?tek.

18 W 1993 r. Territorios Hist?ricos de ?lava, de Vizcaya i de Guip?zcoa ustanowi?y w art. 14 Normas Forales (ustaw prowincjonalnych) odpowiednio n? 18/1993, n? 5/1993 oraz n? 11/1993 (zwanych dalej ??cznie „Normas Forales z 1993 r.”) zwolnienia z podatku od osób prawnych przez okres dziesi?ciu lat na rzecz przedsi?biorstw utworzonych pomi?dzy dat? wej?cia w ?ycie tych przepisów a dniem 31 grudnia 1994 r. Przepisy te przewiduj?:

„1. Sp?ki utworzone w okresie od daty wej?cia niniejszej [Norma Foral – ustawy prowincjonalnej] do dnia 31 grudnia 1994 r. zostaj? zwolnione z podatku dochodowego od osób prawnych przez okres dziesi?ciu kolejnych lat podatkowych pocz?wszy od dnia ich utworzenia, o ile spe?niaj? one warunki ustanowione w ust. 2.

2. Aby korzysta? ze zwolnienia przewidzianego w niniejszym artykule, podatnicy powinni spe?ni? nast?puj?ce warunki:

a) rozpocz?? dzia?alno?? z op?aconym kapita?em w wysoko?ci co najmniej 20 mln ESP; [...];

[...]

f) w okresie między dniem utworzenia spółki i 31 grudnia 1995 r. dokonała inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe w wysokości co najmniej 80 mln ESP, przy czym wszystkie inwestycje powinny dotyczyć mienia przeznaczonego na działalność gospodarczą, które nie jest przedmiotem najmu, lub przekazania do użytkowania na rzecz osób trzecich;

g) utworzyła co najmniej dziesięć miejsc pracy w ciągu sześciu miesięcy po rozpoczęciu przez nie działalności i utrzymała na tym poziomie roczny średni poziom zatrudnienia do końca okresu zwolnienia;

[...]

i) posiadała biznesplan na okres co najmniej pięciu lat [...];

6. Przepisy niniejszego artykułu sprzeciwiają się przyznaniu jakiegokolwiek innej korzyści podatkowej.

7. O przyznanie przejściowego zwolnienia podatkowego występuje się do Departamento de Hacienda y Finanzas de la Diputación Foral [wydziału ds. podatków, budżetu i finansów zarządu prowincjonalnego] [...], który po sprawdzeniu spełnienia wstępnych warunków powiadomi korzystającą przedsiębiorstwo o przyznaniu przez niego tymczasowego zezwolenia, które musi zostać potwierdzone przez Consejo de Diputados” [rada deputowanych].

19 Trzema identycznymi postanowieniami wydanymi w dniu 30 lipca 1997 r., Tribunal Superior de Justicia del País Vasco (sąd najwyższy Kraju Basków) w postępowaniu wszczętym przez organy administracji państwowej w czerwcu i październiku 1994 r. skierował do Trybunału pytanie prejudycjalne dotyczące zgodności Normas Forales z 1993 r. z prawem wspólnotowym. Rzecznik generalny A. Saggio przedstawił opinię w tych sprawach w dniu 1 lipca 1999 r. Niemniej jednak w wyniku zrzeczenia się powództwa przez stroną powodową przed sądem krajowym sprawy te stały się przedmiotem postanowienia o wykreśleniu (postanowienie prezesa Trybunału z dnia 16 lutego 2000 r. w sprawach połączonych od C-400/97 do C-402/97 Juntas Generales de Guipúzcoa i in., Rec. s. I-1073, oraz opinia rzecznika generalnego A. Saggio w tych sprawach, Rec. s. I-1074).

Okoliczności powstania sporu

20 Normas Forales z 1993 r. przewidują sporne w niniejszej sprawie zwolnienie z podatku od osób prawnych byłoby przedmiotem skargi z dnia 14 marca 1994 r. zarejestrowanej w dniu 28 kwietnia 1994 r. (zwanej dalej „skargą z 1994 r.”), pochodzącej od Cámara de Comercio e Industria de la Rioja (izby handlowo-przemysłowej w Rioja, Hiszpania) oraz od Federación de empresas de la Rioja (zrzeszenie przedsiębiorstw prowincji Rioja) i od niektórych spółek.

21 Komisja spotkała się w dniu 10 maja 1994 r. z premierem rządu baskijskiego, a w dniu 19 maja 1994 r. z baskijskim ministrem ds. gospodarki i finansów.

22 W piśmie z dnia 25 maja 1994 r. Komisja wezwała Królestwo Hiszpanii do przedstawienia uwag w przedmiocie skargi z 1994 r. w terminie piętnastu dni. Komisja dodaje w tym piśmie, że w braku odpowiedzi lub w przypadku niesatysfakcjonującej odpowiedzi po upływie terminu będzie zmuszona wszcząć formalne postępowanie wyjaśniające, o której mowa w art. 88 ust. 2 WE. Komisja przypomina również w tym piśmie o obowiązku państw członkowskich w zakresie zgłaszania pomocy oraz o okoliczności, że bezprawna pomoc może być przedmiotem badania zwrotu.

23 Komisja spotkała się w dniu 27 lipca 1994 r. z wiceministrem ds. finansów rzędu baskijskiego.

24 Pismem z dnia 30 września 1994 r. Królestwo Hiszpanii udzieliło odpowiedzi Komisji, podkreślając w szczególności, że sporny system pomocy nie stanowi pomocy państwa, ponieważ dotyczy on środków ogólnych.

25 Komisja spotkała się w dniu 15 grudnia 1994 r. z ministrem ds. przemysłu rzędu baskijskiego i w dniu 1 czerwca 1995 r. z wiceprezesem Interbask SA.

26 Pismem z dnia 18 lipca 1995 r. Komisja poinformowała skarżących o tym, że kontynuowała badania nad hiszpańskim systemem podatkowym i systemami autonomii podatkowej obowiązującymi w państwach członkowskich z uwzględnieniem w szczególności „postępującej ewolucji federacyjnej w poszczególnych państwach członkowskich”. Wskazała, że służyby Komisji gromadzić niezbędne informacje, co oznaczało znaczny prac polegający zarówno na zbieraniu, jak i na ocenie. Dodała, że podejmie decyzje w przedmiocie ich skargi, gdy tylko kwestie te zostaną wyjaśnione, i poinformuje ich o swojej decyzji.

27 Pismem z dnia 19 stycznia 1996 r. Komisja poinformowała Królestwo Hiszpanii, że badała wpływ spornych przepisów na konkurencję, oraz wezwała to państwo do przekazania jej informacji dotyczących podmiotów korzystających ze spornych środków.

28 W dniu 7 lutego 1996 r. Komisja przyjechała premiera rzędu baskijskiego.

29 Pismami z dnia 19 lutego oraz z dnia 21 marca 1996 r. Królestwo Hiszpanii wniosło do Komisji o przedłużenie terminu na udzielenie odpowiedzi na pismo z dnia 19 stycznia 1996 r.

30 W dniu 17 marca 1997 r. Komisja spotkała się z przedstawicielami rzędu Rioja i przedstawicielami związków przedsiębiorców Rioja.

31 Komisja otrzymała nową skargę w dniu 5 stycznia 2000 r. dotyczącą zwolnienia z podatku od osób prawnych przez okres dziesięciu lat, przewidzianego w Norma Foral n° 18/1993, z którego korzystały przedsiębiorstwa położone w Álava. Skarga ta pochodziła od przedsiębiorstwa konkurencyjnego względem przedsiębiorstwa korzystającego ze spornego zwolnienia podatkowego.

32 Pismem z dnia 3 lutego 2000 r. Komisja wniosła do hiszpańskich organów o udzielenie informacji dotyczących pomocy udzielonej korzystającemu z niej przedsiębiorstwu.

33 Pismem z dnia 8 marca 2000 r. hiszpańskie organy przedstawiły informacje wnioskowane przez Komisję.

34 W dniu 28 listopada 2000 r. Komisja poinformowała organy hiszpańskie o swojej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, o którym mowa w art. 88 ust. 2 WE, odnośnie do korzyści podatkowych przyznanych w przepisach przyjętych przez Diputación Foral

de Álava, Diputación Foral de Guipúzcoa i Diputación Foral de Vizcaya w formie zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych na rzecz niektórych nowo utworzonych spółek.

35 Pismem z dnia 14 grudnia 2000 r. zarejestrowanym w dniu 19 grudnia 2000 r. hiszpańskie organy wystąpiły o przedłużenie terminu wyznaczonego na przedstawienie uwag dotyczących każdego z trzech systemów spornego zwolnienia.

36 Pismem z dnia 5 lutego 2001 r. zarejestrowanym w dniu 8 lutego 2001 r. hiszpańskie organy przedstawiły uwagi dla każdego ze spornych systemów.

37 W wyniku opublikowania w Dzienniku Urzędowym przez Komisję decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja otrzymała uwagi osób trzecich w miesiącu marcu 2001 r., które przekazała organom hiszpańskim.

38 Pismem z dnia 17 września 2001 r. hiszpańskie organy przedstawiły swoje uwagi w odpowiedzi na uwagi osób trzecich.

39 W dniu 20 grudnia 2001 r. Komisja podjęła decyzje 2003/28/WE, 2003/86/WE i 2003/192/WE dotyczące systemu pomocy państwa wprowadzonego przez Hiszpanię w 1993 r. na rzecz niektórych nowo utworzonych przedsiębiorstw w prowincji Álava, Vizcaya oraz Guipúzcoa w postaci zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych (odpowiednio Dz.U. 2003, L 17, s. 20, Dz.U. 2003, L 40, s. 11 oraz Dz.U. 2003, L 77, s. 1, zwane dalej łącznie „zaskarżonymi decyzjami końcowymi”). W decyzjach tych Komisja stwierdziła, że sporne systemy zwalniania nie były zgodne ze wspólnym rynkiem.

Zaskarżone decyzje

I – *Decyzja o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego z dnia 28 listopada 2000 r. (sprawy od T-30/01 do T-32/01)*

40 W decyzjach o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w pierwszej kolejności Komisja uznała, że sporne zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE w zakresie, w jakim faworyzują niektóre przedsiębiorstwa, co nie jest uzasadnione przez charakter i strukturę systemu.

41 W drugiej kolejności Komisja twierdzi, że sporne środki nie mogły zostać uznane za pomoc „de minimis”, a w związku z tym powinny one wcześniej zostać zgłoszone. W tym miejscu Komisja wskazuje, że w ten sposób należy uznać je za bezprawną pomoc.

42 Komisja twierdzi po trzecie, że pomimo iż przyznanie pomocy jest uzależnione od dokonania minimalnej inwestycji i od stworzenia minimalnej liczby miejsc pracy, sporne systemy podatkowe nie gwarantują przestrzegania wspólnotowych zasad w dziedzinie pomocy państwa dla inwestycji lub zatrudnienia w danym regionie. Przeciwnie, Komisja uważa na tym etapie dochodzenia, że systemy te stanowią pomoc operacyjną w zakresie, w jakim uwalniają one przedsiębiorstwa od ponoszenia kosztów, które normalnie powinny one ponieść w ramach bieżącego zarządu lub zwykłej działalności. Komisja przypomina, że pomoc operacyjna jest co do zasady zakazana, i twierdzi, że sporne przepisy nie mogły zostać objęte wyjątkiem przewidzianym w art. 87 ust. 3 lit. a) WE. Ponadto wyraża ona wątpliwość co do zgodności spornych przepisów z przepisami dotyczącymi regionalnej pomocy państwa oraz z przepisami sektorowymi.

43 Komisja twierdzi wreszcie, że sporne środki nie mogły zostać objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 87 ust. 2 i 3 WE. W związku z tym postanawia ona wszczęcie postępowania, o

którym mowa w art. 88 ust. 2 WE w sprawie trzech systemów zwolnień i wzywa hiszpańskie organy do dostarczenia wszystkich mających znaczenie informacji w terminie jednego miesiąca.

II – Zaskarżone decyzje końcowe (sprawy od T-86/02 do T-88/02)

44 W zaskarżonych decyzjach końcowych Komisja po pierwsze twierdzi, że sporne środki krajowe stanowią pomoc państwa, ponieważ przyznają one korzyść jej beneficjentom, stanowiąc ulgę w wydatkach ciążących zazwyczaj na ich budowie, która wpływa na konkurencję i zakłóca wymianę pomiędzy państwami członkowskimi. Podkreśla ona w tym zakresie, że hiszpańskie organy nie przedstawiły żadnej informacji w przedmiocie stosowania spornych środków.

45 Komisja twierdzi, że środki te mają charakter selektywny, ponieważ „warunki związane z przyznaniem pomocy wykluczają z możliwości skorzystania z niej między innymi przedsiębiorstwa utworzone przed datą wejścia w życie danej Normy Foral, przedsiębiorstwa, które dokonują inwestycji mniejszej niż pułap 80 milionów ESP (480 810 EUR), przedsiębiorstwa, które nie posiadają opłaconego kapitału w wysokości ponad 20 milionów ESP (120 202 EUR) oraz przedsiębiorstwa, które tworzą mniej niż dziesięć miejsc pracy”. Dodaje, że z orzecznictwa wynika, że taka selektywność nie zostaje podważona przez obiektywny charakter ww. pułapów.

46 Komisja uważa ponadto, że sporne zwolnienia z podatku nie mogą być uzasadnione charakterem i strukturą hiszpańskiego systemu podatkowego, ponieważ hiszpańskie organy nie przedstawiły żadnej informacji w tym zakresie w ramach postępowania dotyczących Normas Forales nr 18/1993 (Álava) oraz nr 11/1993 (Guipúzcoa). Z kolei Territorio Histórico de Vizcaya podniósł, że Norma Foral nr 5/1993 spowoduje zwiększenie liczby podatników, a tym samym wpływów podatkowych w zakresie, w jakim zachęca ono do tworzenia nowych przedsiębiorstw. Komisja podkreśla jednak, że argument ten nie został poparty pogłębionymi badaniami oraz że nie wyjaśnia on powodów, dla których zwolnienie nie dotyczy jedynie bardzo niewielkiej liczby przedsiębiorstw. Ponadto przejściowy charakter środka wykazuje, że zmierza on do osiągnięcia celów koniunkturalnych.

47 Komisja uważa, po drugie, że sporne systemy zwolnienia podatkowego stanowią nową pomoc a nie pomoc istniejącą w rozumieniu rozporządzenia nr 659/1999. Zauważa w pierwszej kolejności, że systemy te nie zostały przyjęte przed przystąpieniem Królestwa Hiszpanii w dniu 1 stycznia 1986 r. oraz że nie były one przedmiotem jakiegokolwiek zezwolenia, wyjątku lub dorozumianego. Ponadto Komisja twierdzi, że nigdy nie wskazała, iż sporne zwolnienia podatkowe nie stanowią pomocy. Wreszcie Komisja stwierdza, że nie można jej nic zarzucić na tej podstawie, że nie wszczęła ona niezwłocznie formalnego postępowania wyjaśniającego, ponieważ sporna pomoc nie została jej zgłoszona.

48 Po trzecie, Komisja bada bezprawny charakter zwolnień podatkowych i zauważa, że hiszpańskie organy nie są zobowiązane do przyznania tych zwolnień z poszanowaniem warunków dotyczących pomocy „de minimis”. W związku z tym sporne systemy zwolnień podlegają obowiązkowi uprzedniego zgłoszenia przewidzianego w art. 88 ust. 3 WE. Wobec braku zgłoszenia Komisja twierdzi, że pomoc ta jest bezprawna.

49 Ponadto Komisja twierdzi, że w braku zgłoszenia spornych środków nie można powoływać się na zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań oraz zasadę pewności prawa. W tym zakresie Komisja wyjaśnia, że nigdy nie udzieliła zgody na „baskijski system podatkowy” w decyzji 93/337/EWG z dnia 10 maja 1993 r. w sprawie systemu zwolnień podatkowych na rzecz inwestycji podatkowych w Kraju Basków (Dz.U. L 134, s. 25) w sprawie środków podatkowych ustanowionych w 1988 r.

50 Po czwarte, Komisja uważa, że odstępstwa przewidziane w art. 87 ust. 3 WE nie mają

zastosowania w niniejszej sprawie. Twierdzi, że odnośnie Territorios Históricos „nigdy nie spełniały warunków do objęcia ich zwolnieniem przewidzianym w art. 87 ust. 3 lit. a) WE”, ponieważ produkt krajowy brutto na mieszkańca był zbyt wysoki. Twierdzi również, że pomimo warunków dotyczących minimalnej wartości inwestycji oraz minimalnej liczby utworzonych miejsc pracy sporny system zwolnień nie ma charakteru pomocy dla inwestycji lub dla zatrudnienia. Komisja wskazuje, że sporna pomoc nie opiera się na wartości inwestycji ani na liczbie miejsc pracy lub kosztów powiązanych, lecz na podstawie opodatkowania. Ponadto odnośnie pomocy nie jest wyrażana do wysokości powiązanej w procencie wartości inwestycji, liczby stworzonych miejsc pracy lub kosztów powiązanych, lecz do wysokości powiązanej jako procent dochodu podlegającego opodatkowaniu.

51 Komisja wyjaśnia z kolei, że poprzez cząściowe zwolnienie korzystających spółek z podatku od osób prawnych sporna pomoc może zostać zaklasyfikowana jako pomoc operacyjna. Komisja podkreśla jednak w zaskarżonych decyzjach końcowych, że taka pomoc jest co do zasady zakazana oraz że odnośnie Territorios Históricos nie spełniały warunków dla skorzystania ze zwolnień w tej dziedzinie.

52 Komisja twierdzi w związku z tym, że systemy zwolnień nie mogły być uznane za zgodne ze wspólnym rynkiem na podstawie odstępstw przewidzianych w art. 87 ust. 3 lit. a) i c) WE.

53 Komisja bada następnie, czy sporne przepisy mogły zostać uzasadnione na podstawie art. 87 ust. 3 lit. c) WE w zakresie, w jakim artykuł ten przewiduje promocję niektórych rodzajów działalności. Zauważa jednak, że sporne systemy zwolnień nie dotyczą rodków na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw, na rzecz badań i rozwoju, ochrony środowiska, tworzenia miejsc pracy lub kształcenia. Ponadto Komisja podnosi, że w braku zastrzeżeń sektorowych zwolnienia podatkowe mogły być udzielane na rzecz przedsiębiorstw należących do wrażliwych sektorów rolnictwa, rybołówstwa, przemysłu węglowego, metalurgii, transportu, przemysłu stoczniowego, włókiennictwa syntetycznego oraz przemysłu samochodowego, bez przestrzegania zasad właściwych dla danych sektorów.

54 Wreszcie Komisja wyklucza stosowanie innych przepisów derogacyjnych przewidzianych w art. 87 ust. 2 i 3 WE.

55 Po piąte, Komisja bada, czy należy nakazać odzyskanie już wypłaconej pomocy. Twierdzi, że korzystające przedsiębiorstwa mogły być świadome korzyści, jaką stanowi zwolnienia podatkowe. Przypomina ponadto, że systemy zwolnień nie zostały wprowadzone w życie przy zachowaniu procedury przewidzianej w art. 88 ust. 3 WE oraz że w takiej sytuacji przedsiębiorstwa korzystające z pomocy nie mogły mieć uzasadnionych oczekiwań co do zgodności tej pomocy z prawem.

56 Komisja uważa ponadto, że żadna z okoliczności przedstawionych w uwagach osób trzecich nie może zostać uznana za wyjątek. Komisja podnosi bowiem, że terminy przewidziane w rozporządzeniu nr 659/1999 nie mają zastosowania do pomocy bezprawnej. Podkreśla ponadto, iż uprzedziła hiszpańskie organy o ewentualnym bezprawnym charakterze spornych zwolnień podatkowych, a także o możliwości konieczności ich zwrotu w piśmie z dnia 25 maja 1994 r. Komisja twierdzi również, że później nigdy nie zaklasyfikowała ani pośrednio, ani bezpośrednio spornych zwolnień podatkowych jako rodków zgodnych ze wspólnym rynkiem. Komisja twierdzi ponadto, że istnienie innych przepisów podatkowych obowiązujących na pozostałym terytorium Królestwa Hiszpanii nie mogło wzbudzić uzasadnionych oczekiwań co do zgodności z prawem wspólnotowym spornych zwolnień z uwagi na ich bardzo odmienne cechy charakterystyczne. Komisja zaznacza wreszcie, że „długi okres czasu”, jaki upłynął pomiędzy pierwszym pismem z dnia 25 maja 1994 r. a decyzją o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, wynika w znacznym stopniu z braku współpracy hiszpańskich organów.

Powołuje się ona w tym zakresie na brak odpowiedzi na pismo z dnia 19 stycznia 1996 r.

57 Podsumowując, Komisja twierdzi, że sporne systemy zwolnień stanowią pomoc państwa sprzeczną ze wspólnym rynkiem (zob. art. 1 zaskarżonych decyzji kołowych). W związku z tym Komisja nakazuje zniesienie spornych systemów pomocy w zakresie, w jakim jeszcze obowiązują (zob. art. 2 zaskarżonych decyzji kołowych).

58 Artykuł 3 zaskarżonych decyzji kołowych przewiduje odzyskanie pomocy w następujący sposób:

„1. Hiszpania podejmie wszystkie niezbędne środki w celu odzyskania od beneficjentów pomocy określonej w art. 1, która została im bezprawnie przekazana. W odniesieniu do dotychczas niewypłaconej pomocy Hiszpania ma obowiązek wstrzymać wypłaty.

2. Odzyskanie następuje bezzwłocznie i zgodnie z procedurami prawa krajowego, pod warunkiem że zezwalają one na bezzwłoczne i skuteczne wykonanie niniejszej decyzji. Pomoc podlegająca odzyskaniu obejmuje odsetki naliczane od daty udzielenia beneficjentom pomocy aż do daty jej odzyskania. Odsetki nalicza się na podstawie stopy referencyjnej stosowanej do obliczenia ekwiwalentu subwencyjnego w ramach pomocy na cele regionalne”.

59 Artykuł 4 zaskarżonych decyzji kołowych stanowi, że w terminie dwóch miesięcy od doręczenia niniejszej decyzji Hiszpania poinformuje Komisję o środkach podjętych w celu zastosowania się do niej, a art. 5 tych decyzji wyjątkowo, że Królestwo Hiszpanii jest adresatem tych decyzji.

60 W ramach postępowania w przedmiocie skargi wniesionej przez Komisję Trybunał stwierdził uchybienie Królestwa Hiszpanii polegające na braku wykonania zaskarżonych decyzji kołowych (wyrok Trybunału z dnia 20 września 2007 r. w sprawie C-177/06 Komisja przeciwko Hiszpanii, Zb.Orz. s. I-7689).

Postępowanie

61 W trzech pismach złożonych w sekretariacie Sądu w dniu 9 lutego 2001 r. skarżące, Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava, Territorio Histórico de Guipúzcoa – Diputación Foral de Guipúzcoa oraz Territorio Histórico de Vizcaya – Diputación Foral de Vizcaya wniosły niniejsze skargi w sprawach od T-30/01 do T-32/01 zmierzające do stwierdzenia nieważności decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjątkowego w sprawie systemów zwolnień.

62 Odrębnym pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 4 maja 2001 r. Komisja podniosła, na podstawie art. 114 regulaminu Sądu, zarzut niedopuszczalności przeciwko ww. skargom. Postanowieniem Sądu z dnia 22 kwietnia 2002 r. wspomniany zarzut oraz koszty pozostawiono do rozstrzygnięcia w wyroku.

63 Trzema pismami złożonymi w sekretariacie Sądu w dniu 26 marca 2002 r. skarżące wniosły niniejsze skargi w sprawach od T-86/02 do T-88/02 zmierzające do stwierdzenia nieważności decyzji kołowej w sprawie ww. systemów zwolnień.

64 Postanowieniem prezesa trzeciej izby Sądu w skądzie powikszonym z dnia 17 maja 2003 r. sprawy od T-86/02 do T-88/02 zostały połączzone do ich dalszego rozpoznania zgodnie z art. 50 regulaminu postępowania.

65 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 1 lipca 2002 r. Comunidad autónoma del País Vasco wniosła o dopuszczenie jej w charakterze interwenienta w postępowaniach

dotyczących skarg w sprawach od T-86/02 do T-88/02 po stronie skarżycy. Postanowieniem z dnia 10 września 2002 r. prezes trzeciej izby Sądu w skądzie powikszonym dopuścił interwencję. Interwenient oraz pozostałe strony postpowania złożyły swoje uwagi w wyznaczonym do tego celu terminie.

66 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 9 lipca 2002 r. Comunidad autónoma de La Rioja wniosła o dopuszczenie jej w charakterze interwenienta w postpowaniach dotyczących skarg w sprawach od T-86/02 do T-88/02 po stronie Komisji. Postanowieniem z dnia 12 września 2005 r. prezes piątej izby Sądu w skądzie powikszonym dopuścił interwencję. Interwenient oraz pozostałe strony postpowania złożyły swoje uwagi w wyznaczonym do tego celu terminie.

67 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 29 lipca 2002 r. Confederación Empresarial Vasca (Confebask) wniosła o dopuszczenie jej w charakterze interwenienta w postpowaniach dotyczących skarg w sprawach od T-86/02 do T-88/02 po stronie skarżycy. Postanowieniem z dnia 9 września 2005 r. prezes piątej izby Sądu w skądzie powikszonym dopuścił interwencję. Interwenient oraz pozostałe strony postpowania złożyły swoje uwagi w wyznaczonym do tego celu terminie.

68 Postanowieniem z dnia 10 września 2002 r. prezes trzeciej izby Sądu w skądzie powikszonym postanowił zawiesić postpowanie w sprawach od T-30/01 do T-32/01 oraz od T-86/02 do T-88/02 do czasu orzeczenia przez Trybunał w sprawach odwoła od wyroków Sądu z dnia 6 marca 2002 r.: w sprawach połączonych T-127/99, T-129/99 i T-148/99 Diputación Foral de Álava i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-1275, zwany dalej „wyrokiem w sprawie Demesa”, oraz w sprawach połączonych T-92/00 i T-103/00 Diputación Foral de Álava i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-1385. W obydwu tych wyrokach Sąd orzekł w przedmiocie skargi na dwie decyzje Komisji klasyfikujące jako pomoc państwa niezgodną ze wspólnym rynkiem przyznanie na rzecz Daewo Electronics Manufacturing España SA (Demesa) oraz Ramondín SA i Ramondín Cápsulas SA korzyści podatkowych na historycznym terytorium Álava [decyzja Komisji 1999/718/WE z dnia 24 lutego 1999 r. dotycząca pomocy państwa udzielonej przez Hiszpanię na rzecz Demesy (Dz.U. L 292, s. 1), oraz decyzja Komisji 2000/795/WE z dnia 22 grudnia 1999 r. dotycząca pomocy państwa udzielonej przez Hiszpanię na rzecz Ramondín SA i Ramondín Cápsulas SA (Dz.U. 2000, L 318, s. 36)].

69 Wskutek zmiany składu izb Sądu sędzia sprawozdawca został przydzielony do piątej izby, w konsekwencji piątej izbie w skądzie powikszonym przekazano niniejsze sprawy.

70 Wyroki Trybunału z dnia 11 listopada 2004 r. w sprawach połączonych C-183/02 P i C-187/02 P Demesa i Territorio Histórico de Álava przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-10609, oraz w sprawach połączonych C-186/02 P i C-188/02 P Ramondín i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-10653, oddalające odwołania wniesione od wyroków w ww. w pkt 68 sprawach połączonych Demesa i Diputación Foral de Álava i in. przeciwko Komisji, zakończyły zawieszenie postpowania.

71 W dniu 6 stycznia 2005 r. Sąd zapytał strony o konsekwencje, jakie wyroki te mogłyby mieć dla niniejszej sprawy.

72 Pismem z dnia 7 lutego 2005 r. po przedstawieniu swojego punktu widzenia odnośnie do tych wyroków skarżycy podtrzymały swoje skargi. Odstąpiły jednak od pierwszego zarzutu w skargach w sprawach od T-86/02 do T-88/02.

73 Postanowieniem prezesa piątej izby Sądu w skądzie powikszonym z dnia 11 listopada 2005 r. sprawy od T-30/01 do T-32/01 zostały połączone do ich dalszego rozpoznania ze sprawami połączonymi od T-86/02 do T-88/02 po wysłuchaniu stron zgodnie z art. 50

regulaminu.

74 W dniu 20 grudnia 2005 r. skarżycze wniosły tytułem środka organizacji postępowania o rozpoznanie i, w odpowiednim przypadku, orzeczenie w sprawach połączonych od T-30/01 do T-32/01 i od T-86/02 do T-88/02 przed sprawami od T-227/01 do T-229/01 oraz od T-230/01 do T-232/01.

75 W dniu 14 lutego 2007 r. w ramach środków organizacji postępowania Sąd wezwał skarżycze w sprawach od T-86/02 do T-88/02 do przedstawienia mu informacji dotyczących korzystających ze spornych systemów podatkowych.

76 Skarżycze odpowiedziały pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 12 marca 2007 r., zastanawiając się nad znaczeniem dla sprawy tego środka organizacji postępowania. Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 1 marca 2007 r. Confebask wniosła o zmianę tego środka organizacji postępowania.

77 W dniu 22 marca 2007 r. Sąd potwierdził środek organizacji postępowania z dnia 14 lutego 2007 r., a odpowiedź skarżących została złożona w sekretariacie Sądu w dniu 23 kwietnia 2007 r.

78 W dniu 30 lipca 2007 r. w ramach środków organizacji postępowania Sąd skierował do tychże stron pytania, na które strony te odpowiedziały w październiku 2007 r.

79 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd postanowił otworzyć postępowanie ustne. Strony zostały wysłuchane w przedmiocie ich żądań oraz udzieliły odpowiedzi na pytania Sądu podczas rozprawy, która odbyła się w dniu 15 stycznia 2008 r.

80 W trakcie rozprawy zezwolono stronom na przedstawienie dokumentu, który został przedłożony Komisji oraz załączony do protokołu rozprawy.

81 W trakcie tej rozprawy Sąd wyznaczył również skarżycym i Confebask termin do dnia 28 stycznia 2008 r. na udzielenie określonych informacji dotyczących korzystających ze spornych środków. Zostało to odnotowane w protokole z rozprawy.

82 Na koniec rozprawy prezes piątej izby w skądzie powołanym postanowił odroczyć zamknięcie procedury ustnej.

83 Pismami złożonymi w sekretariacie Sądu w dniu 24 stycznia 2008 r. przez Territorio Histórico de Vizcaya oraz w dniu 28 stycznia 2008 r. przez Territorio Histórico de Álava oraz Territorio Histórico de Guipúzcoa skarżycze złożyły dokumenty dotyczące wnioskowanych informacji. To samo uczyniła Confebask pismem z dnia 29 stycznia 2008 r. Komisja po przedłożeniu terminu wyznaczonego przez Sąd przedstawiła uwagi w przedmiocie przedstawionych dokumentów w dniu 6 marca 2008 r.

84 Prezes piątej izby w skądzie powołanym zamknął postępowanie ustne w dniu 12 marca 2008 r. Strony zostały powiadomione o tym w piśmie z dnia 13 marca 2008 r.

85 Po wysłuchaniu uwag stron na temat połączenia spraw Sąd uznał, na podstawie art. 50 § 1 regulaminu Sądu, iż należy połączyć sprawy T-30/01, T-31/01, T-32/01, T-86/02, T-87/02 i T-88/02 do wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie.

Żądania stron

I – W sprawach od T?30/01 do T?32/01

86 Strony skarżące wnoszą do Sądu o:

- stwierdzenie nieważności decyzji Komisji z dnia 28 listopada 2000 r. o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w przedmiocie trzech spornych systemów zwolnień;
- obciążenie Komisji kosztami postępowania.

87 Komisja wnosi do Sądu o:

- zasadniczo, orzeczenie, iż skarga jest bezprzedmiotowa;
- pomocniczo, orzeczenie o niedopuszczalności skargi;
- ewentualnie, oddalenie skargi jako bezzasadnej;
- obciążenie skarżących kosztami postępowania.

II – W sprawach od T?86/02 do T?88/02

88 Strony skarżące wnoszą do Sądu o:

- zasadniczo, stwierdzenie nieważności zaskarżonych decyzji;
- pomocniczo, stwierdzenie nieważności art. 3 zdanie pierwsze tych decyzji;
- obciążenie Komisji kosztami postępowania.

89 Confebask i Comunidad autónoma del País Vasco, działające w charakterze interwenientów po stronie skarżących, wnoszą do Sądu o:

- zasadniczo, stwierdzenie nieważności zaskarżonych decyzji;
- pomocniczo, stwierdzenie nieważności ich art. 3;
- obciążenie Komisji kosztami postępowania.

90 Komisja i Comunidad autónoma de La Rioja, działająca w charakterze interwenienta po stronie Komisji, wnoszą do Sądu o:

- oddalenie skarg jako bezzasadnych;
- obciążenie skarżących kosztami postępowania.

Co do prawa

91 W pierwszej kolejności należy rozpatrzeć skargi w sprawach od T?86/02 do T?88/02, skierowane przeciwko zaskarżonym decyzjom końcowym, a w drugiej kolejności skargi w sprawach od T?30/01 do T?32/01, skierowane przeciwko decyzjom o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego z dnia 28 listopada 2000 r.

I – W przedmiocie skarg w sprawach od T?86/02 do T?88/02 zmierzaj?cych do uznania niewa?no?ci decyzji ko?cowych stwierdzaj?cych niezgodno?? spornych systemów i zarz?dzaj?cych odzyskanie wyp?aconej pomocy

A – W przedmiocie dopuszczalno?ci interwencji Confebask w post?powaniu w sprawach od T?86/02 do T?88/02

1. Argumenty stron

92 W ramach procedury ustnej Komisja podnios?a zarzut niedopuszczalno?ci interwencji Confebask z tego powodu, i? nie wykaza?a ona istnienia pomi?dzy jej cz?onkami podmiotów korzystaj?cych ze spornych ?rodków.

93 W odpowiedzi na pytania skierowane w trakcie rozprawy Confebask przedstawi?a okre?lone dokumenty. W ten sposób z?o?y?a ona dokument wydany przez Director General de Hacienda (generaln? dyrekcj? ds. finansów) ka?dego z trzech Territorios Históricos, po?wiadczaj?cy, i? niektóre przedsi?biorstwa skorzysta?y ze spornych zwolnie? podatkowych. Dokumenty te stwierdzaj?, ?e zaskar?one decyzje ko?cowe, a w szczególno?ci art. 3 tych decyzji, dotycz? tych przedsi?biorstw, nakazuj?c odzyskanie pomocy. Podpisane za?wiadczenie sekretarza generalnego oraz prezesa Confebask po?wiadcza ponadto posiadanie przymiotu cz?onka Confebask przez ka?de z tych przedsi?biorstw w chwili sk?adania wniosków interwencyjnych.

94 Dokumenty te zosta?y przedstawione Komisji, która twierdzi, ?e Confebask nie wykaza?a dopuszczalno?ci swojego wniosku o przyst?pienie do sprawy w charakterze interwenienta.

2. Ocena S?du

95 Nale?y przypomnie?, ?e postanowienie prezesa pi?tej izby S?du w sk?adzie powi?kszonym z dnia 9 wrze?nia 2005 r., którym Confebask zosta?a dopuszczona do wst?pienia w charakterze interwenienta do post?powa? w sprawach po??czonych od T?86/02 do T?88/02, nie stoi na przeszkodzie temu, aby dokona? ponownego badania dopuszczalno?ci jej interwencji w wyroku ko?cz?cym post?powanie w tej instancji (zob. podobnie wyrok Trybuna?u z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie C?199/92 P Hüls przeciwko Komisji, Rec. s. I?4287, pkt 52).

96 W ?wietle art. 40 akapit drugi statutu Trybuna?u Sprawiedliwo?ci, który na mocy art. 53 akapit pierwszy tego statutu ma zastosowanie do S?du, prawo do interweniowania przys?uguje ka?dej osobie, która uzasadni interes w rozstrzygni?ciu sprawy.

97 Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem dopuszczalna jest interwencja reprezentatywnych stowarzysze?, których celem jest ochrona ich cz?onków, w sprawach, w których zosta?y podniesione kwestie o zasadniczym znaczeniu, mog?ce mie? wp?yw na interesy cz?onków tych stowarzysze? [postanowienia prezesa Trybuna?u: z dnia 17 czerwca 1997 r. w sprawach po??czonych C?151/97 P(I) i C?157/97 P(I) National Power i PowerGen, Rec. s. I?3491, pkt 66; z dnia 28 wrze?nia 1998 r. w sprawie C?151/98 P Pharos przeciwko Komisji, Rec. s. I?5441, pkt 6; postanowienie prezesa S?du z dnia 19 kwietnia 2007 r. w sprawie T?24/06 MAAB przeciwko Komisji, niepublikowane w Zbiorze, pkt 10].

98 Ponadto nale?y przypomnie?, ?e przyj?cie rozszerzaj?cej wyk?adni uprawnienia do udzia?u w sprawie w charakterze interwenienta wobec stowarzysze? ma na celu umo?liwienie lepszej oceny kontekstu sprawy, przy jednoczesnym unikni?ciu zwi?kszenia si? liczby indywidualnych interwencji, co zagra?a?oby efektywno?ci post?powania i jego sprawnemu przebiegowi (ww. w pkt

97 postanowienie w sprawie National Power i PowerGen, pkt 66; postanowienie S?du z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie T?201/04 R Microsoft przeciwko Komisji, Rec. s. II?2977, pkt 38).

99 W niniejszej sprawie Confebask jest mi?dzysektorow? konfederacyjn? organizacj? przedsi?biorc?w, której celem jest reprezentacja, koordynacja, informacja i obrona ogólnych i wspólnych interesów przedsi?biorc?w ze sk?adaj?cych si? na ni? organizacji hiszpa?skiego Kraju Basków. Jej celem jest w szczególno?ci reprezentacja i obrona interesów przedsi?biorstw baskijskich przed organami administracji, zwi?zkami zawodowymi i zwi?zkami przedsi?biorc?w.

100 Bezsporne jest, ?e chodzi o reprezentatywn? organizacj? przedsi?biorstw z hiszpa?skiego Kraju Basków.

101 Ponadto nale?y stwierdzi?, ?e tak, jak to wynika z dokumentów z?o?onych w trakcie procedury ustnej, niektóre przedsi?biorstwa, które by?y cz?onkami Confebask w chwili z?o?enia przez ni? wniosku interwencyjnego, skorzysta?y z pomocy przyznanej na podstawie spornych w niniejszych sprawach systemów podatkowych.

102 W zwi?zku z tym wynik niniejszej sprawy mo?e mie? wp?yw na interesy tych przedsi?biorstw, które jednocze?nie nale?? do Confebask oraz które korzystaj? ze spornych ?rodków podatkowych.

103 Ponadto Confebask uczestniczy?a w post?powaniu administracyjnym zako?czonym wydaniem zaskar?onych decyzji ko?cowych.

104 W zwi?zku z tym nale?y stwierdzi?, ?e Confebask wykaza?a, i? posiada interes w rozstrzygni?ciu niniejszej sprawy oraz ?e jej interwencja po stronie skar??cych jest dopuszczalna.

B – W przedmiocie zasadno?ci skarg w sprawach od T?86/02 do T?88/02

105 Na poparcie skarg skar??ce podnosz? pi?? zarzutów. Niemniej jednak odst?pi?y one od pierwszego zarzutu dotycz?cego ogólnego charakteru spornych ?rodków oraz braku pomocy pa?stwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE (zob. powy?ej pkt 72).

106 W ramach drugiego zarzutu podnosz?, ?e sporne systemy zwolnie? nale?a?o uzna? za pomoc istniej?c?, a nie za pomoc now?. Trzeci zarzut dotyczy naruszenia art. 88 ust. 1 WE oraz art. 17–19 rozporz?dzenia nr 659/1999 z tego wzgl?du, i? Komisja powinna by?a zastosowa? procedur? dotycz?c? istniej?cych systemów pomocy. Czwarty motyw oparty jest na naruszeniu art. 87 ust. 3 lit. c) WE, poniewa? sporne systemy pomocy nie by?y pomoc? operacyjn? niezgodn? ze wspólnym rynkiem, lecz pomoc? dla inwestycji lub dla zatrudnienia. W ramach zarzutu pi?tego skar??ce podnosz?, ?e obowi?zek odzyskania spornej pomocy jest dotkni?ty uchybieniem proceduralnym, naruszeniem zasad pewno?ci prawa i dobrej administracji, ochrony uzasadnionych oczekiwa? oraz równego traktowania. Wreszcie w replice skar??ce podnosz? naruszenie art. 6 ust. 1 rozporz?dzenia nr 659/1999 na tej podstawie, ?e Komisja powinna w decyzji o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego wspomnie? o odbyciu spotka? z hiszpa?skimi organami.

1. W przedmiocie zarzutu drugiego, zgodnie z którym sporna pomoc mia?aby rzekomo stanowi? pomoc istniej?c?

107 Drugi zarzut dzieli si? na dwie cz??ci. Pierwsza cz??? dotyczy naruszenia art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporz?dzenia nr 659/1999; druga cz??? dotyczy naruszenia art. 1 lit. b) ppkt (ii) rozporz?dzenia nr 659/1999.

a) W przedmiocie cz??ci pierwszej dotycz?cej naruszenia art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporz?dzenia nr

Argumenty stron

108 Zdaniem skarżących Komisja powinna by?a stwierdzi?, ?e systemy zwolnie? stanowi?y pomoc istniej?c?, poniewa? zgodnie z art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporz?dzenia nr 659/1999 nie stanowi?y one systemów pomocy w chwili ich ustanowienia, lecz sta?y si? systemami pomocy w wyniku ewolucji wspólnego rynku, bez ich zmiany przez pa?stwo cz?onkowskie.

109 Po pierwsze, skarż?ce podnosz?, ?e Komisja w sposób dorozumiany stwierdzi?a, ?e systemy zwolnie? nie stanowi? pomocy pa?stwa w chwili ich ustanowienia.

110 Ich zdaniem w chwili, w której Komisja dowiedzia?a si? o tych systemach w 1994 r., nie mia?a ona ?adnego obowi?zku zamkn?cia wst?pnego etapu dochodzenia w drodze decyzji w rozumieniu art. 249 WE i mog?a w sposób milcz?cy wyrazi? swoj? pozytywn? opini?, zgodnie z któr? badane przez ni? ?rodki nie stanowi?y pomocy.

111 Id?ca w tym kierunku linia orzecznictwa dotycz?ca notyfikowanych ?rodków mia?aby by? wa?na równie? w odniesieniu do wst?pnej oceny nienotyfikowanych przepisów, o których Komisja wiedzia?a. Orzecznictwo nakazuj?ce Komisji wszcz?cie formalnego post?powania wyja?niaj?cego w razie w?tpliwo?ci co do zgodno?ci ze wspólnym rynkiem danego ?rodka krajowego wi?za?oby si? ponadto z tym, ?e brak takiej decyzji oznacza?by zasadniczo, ?e Komisja uznaje dany ?rodek za zgodny z prawem wspólnotowym.

112 Komunikat Komisji do pa?stw cz?onkowskich z dnia 4 marca 1991 r. dotycz?cy szczegóowych zasad notyfikowania pomocy i szczegóowych zasad post?powania w przedmiocie pomocy wprowadzonej w ?ycie z naruszeniem art. [88] ust. 3 WE (zwany dalej „komunikatem z 1991 r.”) mia?by wreszcie potwierdza?, ?e Komisja nie czuje si? zobowi?zana do podj?cia decyzji ko?cz?cej dochodzenie wst?pne, je?eli pa?stwo cz?onkowskie odpowiedzia?o w sposób satysfakcjonuj?cy na jej wniosek o udzielenie informacji. Ponadto z tego samego komunikatu wynika? mia?oby, ?e cz?onkowie Komisji, do których kompetencji nale?? zagadnienia z zakresu konkurencji, zaproponowali Komisji jedynie brak podejmowania dzia?a? przeciwko ocenianemu ?rodkowi, poniewa? brak by?o jakiegokolwiek w?tpliwo?ci dotycz?cej jego zgodno?ci. Owo „zamkn?cie procedury” mia?oby si? charakteryzowa? brakiem formalnej decyzji.

113 Artyku? 232 WE nie sprzeciwia si? takiemu post?powaniu. Zdaniem skarżących organy krajowe nie maj? zdolno?ci procesowej do wniesienia skargi na bezczynno?? w celu zobowi?zania Komisji do podj?cia decyzji w przedmiocie skarg, których nie s? one autorem.

114 Skarż?ce wyja?niaj? nast?pnie, od którego momentu nale?y uzna?, ?e Komisja zamkn??a procedur? wst?pnego dochodzenia. Wskazuj? w tym zakresie, ?e przed wej?ciem w ?ycie rozporz?dzenia nr 659/1999 ?aden przepis nie nak?ada? na Komisj? ?adnego terminu. Niemniej jednak orzecznictwo wywiod?o z zasady pewno?ci prawa obowi?zek Komisji do zaj?cia stanowiska w rozs?dnym terminie. Bior?c pod uwag? charakter procedury wst?pnego dochodzenia, termin na zamkn?cie procedury powinien w zwi?zku z tym by? krótki. Przyzna?a to sama Komisja. Zdaniem skarżących obowi?zek pilnego dzia?ania spoczywa na Komisji nawet w przypadku, gdy przepisy krajowe nie zosta?y notyfikowane na podstawie komunikatu z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy.

115 W tym zakresie skarż?ce twierdz?, ?e Komisja przyzna?a, i? systemy zwolnie? wymykaj? si? kwalifikacji jako pomoc pa?stwa zarówno w sposób dorozumiany, jak i w sposób wyra?ny.

116 Zwracaj? uwag? na to, ?e we wniosku o udzielenie informacji z dnia 25 maja 1994 r.

Komisja poinformowała hiszpańskie organy, że będzie musiały wszcząć formalne postępowanie wyjaśniające w przypadku braku odpowiedzi lub w przypadku odpowiedzi niesatysfakcjonującej. Tymczasem Komisja nie wszczęła tej procedury po otrzymaniu w dniu 30 września 1994 r. odpowiedzi, w której Królestwo Hiszpanii kwestionowało posiadanie przez systemy zwolnień charakteru pomocy państwa. Skarżące wywnioskowały z tego, że Komisja uznała, iż odpowiedź ta była satysfakcjonująca i że sporne systemy pomocy nie stanowiły pomocy w rozumieniu art. 87 WE.

117 Skarżące twierdzi, że powyższe stanowisko może zostać potwierdzone pismem z dnia 18 lipca 1995 r., które Komisja skierowała do autorów skargi z 1994 r. w celu poinformowania ich o działaniach, które zostaną podjęte w związku z tą skargą i które ich zdaniem pozwala przyjąć, że sporne systemy nie były pomocą państwa.

118 Istnieje także i inne okoliczności, które pozwalają przyjąć, że Komisja w sposób dorozumiany przyznała, że systemy zwolnień nie stanowiły pomocy państwa. Po pierwsze, Komisja nie opublikowała w Dzienniku Urzędowym ogłoszenia informującego osoby trzecie o odwoływalnym charakterze systemów zwolnień. Po drugie, Komisja przyznała w swych pismach, że ocena systemów zwolnień nastąpiła z opóźnieniem. Tymczasem nie skierowano pod adresem organów krajowych żadnego zarzutu ani w decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, ani też w zaskarżonych decyzjach końcowych. Po trzecie, wezwanie Komisji do zwołania przez organy hiszpańskie wyjaśnienia z dnia 3 lutego 2000 r. nie odnosi się do skargi z 1994 r. Wynika z niego z kolei, że zamiarem Komisji była ocena systemu zwolnień w prowincji Álava poczynwszy od decyzji 1999/718 (zob. pkt 68 powyżej). Ponadto pismo to nie stanowi nakazu dostarczenia informacji dotyczących beneficjentów spornych środków; informacje te nie mają żadnego znaczenia w przypadku rzekomego systemu pomocy, którego ocena dokonywana jest *in abstracto*. Po czwarte, decyzja o otwarciu formalnej procedury nie jest ponadto związana ze skargą z 1994 r. Przeciwnie, jest ona oparta na komunikacie Komisji w sprawie stosowania zasad pomocy państwa w odniesieniu do działań dotyczących bezpośredniego opodatkowania przedsiębiorstw (Dz.U. 1998, C 384, s. 3, zwanym dalej „komunikatem z 1998 r. w sprawie pomocy podatkowej”).

119 Ponadto okoliczności, że Komisja podjęła decyzje dotyczące pozostałych systemów podatkowych Territorios Históricos de Álava, de Vizcaya i de Guipúzcoa po 1994 r., w niczym nie zmienia faktu, że pierwotnie Komisja uznała, iż systemy zwolnień nie były pomocą państwa. Decyzja o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego i zaskarżone decyzje końcowe świadczą o arbitralności Komisji, która ponadto nie uzasadniła priorytetowego traktowania przyznanego systemom z 1996 r., ustanawiającym inne korzyści podatkowe, takie jak zaliczenie na poczet podatku i zmniejszenie podstawy opodatkowania.

120 W replice skarżące podnoszą szereg okoliczności, z których miałyby wynikać, że Komisja wyraźnie oddaliła skargę z 1994 r. z tego powodu, że systemy zwolnień nie stanowiły pomocy państwa.

121 Z obrad hiszpańskiego senatu w dniu 22 kwietnia 1997 r. (*Boletín Oficial de las Cortes Generales* nr 204 z dnia 28 kwietnia 1997 r., 681/000550) wynika, że podczas spotkania w dniu 17 marca 1997 r. członkowie Komisji odpowiedzialni za kwestie dotyczące konkurencji potwierdzili delegacji Comunidad autónoma de La Rioja, że skarga z 1994 r. „nie należała do kompetencji Unii Europejskiej, lecz do kompetencji danego państwa członkowskiego”. Z artykułu prasowego opublikowanego w Internecie w dniu 24 października 2002 r. wynika również, że skarga ta nie została wzięta pod uwagę. Skarżące wnioskuje na podstawie tych dwóch okoliczności, że Comunidad autónoma de La Rioja przystąpiła do skargi z 1994 r. oraz że Komisja w sposób wyraźny oddaliła tę skargę, ponieważ skoro systemy zwolnień nie stanowiły pomocy państwa,

skarga ta nie by?a obj?ta zakresem prawa wspólnotowego. Skar??ce wnioskuje z decyzji Komisji dotycz?cej pomocy przyznanej na rzecz Ramondín w ramach post?powania dotycz?cego skargi przeciwko tej pomocy, ?e Comunidad autónoma de La Rioja odst?pi?a od kwestionowania zgodnie?ci Norma Foral n° 22/1994 (Álava), rozpatrywanej w oderwaniu od prawa dotycz?cego pomocy pa?stwa. Uwa?aj?, ?e taka zmiana stanowiska znajduje swój wyraz w oddaleniu ww. skargi z 1994 r. Wreszcie Komisja nigdy nie robi?a najmniejszej aluzji do tej skargi ani do faktu, i? jej dochodzenie by?o zró?nicowane ze wzgl?dów praktycznych, w czynno?ciach, które podj??a pocz?wszy od 1997 r. przeciwko ró?nym systemom podatkowym W szczególno?ci Komisja nie wspomina?a o tej skardze w z?o?onych przez ni? uwagach dotycz?cych pyta? prejudycjalnych skierowanych przez s?d hiszpa?ski w ramach zako?czonych postanowieniem prezesa Trybuna?u z dnia 16 lutego 2000 r. spraw po??czonych od C?400/97 do C?402/97 Juntas Generales de Guipúzcoa i in., Rec. s. I?1073, dotycz?cym trzech spornych systemów zwolnie?. Podobnie decyzja o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego w przedmiocie tych systemów dotyczy?a jedynie skargi z?o?onej w dniu 5 stycznia 2000 r.

122 W zwi?zku z tym ani pismo z dnia 18 lipca 1995 r., skierowane przez Komisj? do autorów skargi z 1994 r., ani pismo z dnia 19 stycznia 1996 r., w którym Komisja zwróci?a si? do hiszpa?skich organów o nowe wyja?nienia, nie sprzeciwia si? temu, aby Trybuna? stwierdzi?, ?e cz?onek Komisji zajmuj?cy si? kwestiami z dziedziny konkurencji potwierdzi? w 1997 r. oddalenie ww. skargi. Przeciwnie, pismo z dnia 18 lipca 1995 r. wyra?nie zapowiada?, ?e zostanie przyj?ta decyzja i ?e zostanie ona podana do wiadomo?ci stron.

123 Zdaniem skar??cych Komisja stwierdzi?a zatem, ?e sporne ?rodki nie stanowi? pomocy pa?stwa w chwili ich wej?cia w ?ycie.

124 Po drugie, skar??ce twierdza?, ?e sporne decyzje mo?na wyja?ni? jedynie ewolucj? polityki w dziedzinie pomocy pa?stwa, która doprowadzi?a do zmiany kryterium przy ocenie niektórych przepisów podatkowych. Skar??ce powo?uj? si? zatem na ewolucj? wspólnego rynku w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporz?dzenia nr 659/1999.

125 Podkre?laj?, ?e pierwotna propozycja rozporz?dzenia nr 659/1999 nie przewidywa?a kategorii pomocy istniej?cej, która zosta?a jednak uj?ta w jego art. 1 lit. b) ppkt (v). Uwa?aj?, ?e przepis ten zosta? specjalnie wprowadzony a posteriori w celu uwzgl?dnienia zmian, jakie mia?y miejsce w polityce Komisji w dziedzinie pomocy pa?stwa. Ponadto z motywu 4 tego rozporz?dzenia wynika, ?e przepis ten rzeczywi?cie przewiduje ewolucj? polityki Komisji w dziedzinie pomocy. Skar??ce wnioskuje na tej podstawie, ?e ewolucja wspólnego rynku jest synonimem ewolucji w ramach polityki w dziedzinie pomocy pa?stwa.

126 Zdaniem skar??cych z uchwa?y Rady i przedstawicieli rz?dów pa?stw cz?onkowskich zebranych na posiedzeniu Rady w dniu 1 grudnia 1997 r. w sprawie kodeksu post?powania w dziedzinie bezpo?redniego opodatkowania przedsi?biorców (Dz.U. 1998, C 2, s. 1) wynika, ?e Komisja o?wiadczy?a swój? wol? przyst?pienia do ponownej oceny systemów podatkowych obowi?zuj?cych w pa?stwach cz?onkowskich, zapowiadaj?c jednocze?nie zmian? dotycz?cego ich kryterium oceny. Potwierdza? to komunikat z 1998 r. w sprawie pomocy podatkowej w zakresie, w jakim Komisja wskaza?a w nim, ?e przyst?pi do „ponownej oceny ka?dego poszczególnego przypadku” pomocy podatkowej „na podstawie tego komunikatu”.

127 Ponadto skar??ce uwa?aj?, ?e powo?ana przez Komisj? decyzja 93/337 nie jest wa?nym punktem odniesienia. W rzeczywisto?ci bowiem ich zdaniem Komisja zakwalifikowa?a odliczenia podatkowe z 1988 r., b?d?ce przedmiotem decyzji 93/337, jako ?rodki selektywne, poniewa? mia?y one zastosowanie jedynie do niektórych rodzajów dzia?alno?ci. Komisja nie zastosowa?a kryterium zwi?zanego z minimaln? warto?ci? inwestycji. Przeciwnie, sporne w niniejszej sprawie ?rodki dotycz?ce zwolnienia nie wykluczaj? ?adnego rodzaju dzia?alno?ci i mog?y w zwi?zku z

tym zgodnie z prawem zosta? uznane za ?rodki ogólne w 1993 r.

128 Skar??ce powo?uj? si? równie? na decyzj? Komisji 2003/755/WE z dnia 17 lutego 2003 r. w sprawie systemu pomocy ustanowionego przez Belgi? na korzy?? centrów koordynacyjnych maj?cych siedzib? w Belgii (Dz.U. L 282, s. 25), w której Komisja przyzna?a, ?e art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporz?dzenia nr 659/1999 ma zastosowanie, w przypadku gdy Komisja pierwotnie uzna?a, ?e dany ?rodek nie stanowi pomocy, a nast?pnie zmieni?a ona swoj? ocen? i stwierdzi?a, ?e ni? jest.

129 Skar??ce twierdz? w zwi?zku z tym, ?e mia?a miejsce ewolucja polityki w dziedzinie pomocy pa?stwa w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporz?dzenia nr 659/1999.

130 Po trzecie, podkre?laj? one, ?e sporne przepisy podatkowe nie zosta?y zmienione.

131 Twierdz? te?, ?e Komisja pope?ni?a b??d co do prawa, odmawiaj?c uznania spornych ?rodków za pomoc istniej?c? w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporz?dzenia nr 659/1999.

132 Komisja popierana w tym zakresie przez Comunidad autónoma de La Rioja wnosi o oddalenie pierwszej cz??ci zarzutu.

Ocena S?du

133 Tytu?em wst?pu nale?y przypomnie?, ?e traktat ustanawia odmienne procedury w zale?no?ci od tego, czy mamy do czynienia z pomoc? now?, czy z pomoc? istniej?c?. Podczas gdy nowa pomoc powinna zgodnie z art. 88 ust. 3 WE by? uprzednio notyfikowana Komisji i nie mo?e zosta? wprowadzona w ?ycie, dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji ko?cowej, pomoc istniej?ca mo?e zgodnie z art. 88 ust. 1 WE by? regularnie wykonywana, o ile Komisja nie stwierdzi?a jej niezgodno?ci (wyrok Trybuna?u z dnia 15 marca 1994 r. w sprawie C?387/92 Banco Exterior de España, Rec. s. I?877, pkt 20). Istniej?ca pomoc mo?e w zwi?zku z tym w odpowiednim przypadku stanowi? jedynie przedmiot decyzji o niezgodno?ci wywo?uj?cej skutki na przysz?o?? (ww. w pkt 68 wyrok w sprawie Demesa, pkt 172).

134 Z art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporz?dzenia nr 659/1999, które wesz?o w ?ycie w dniu 16 kwietnia 1999 r. i które w zwi?zku z tym by?o stosowane w trakcie podejmowania zaskar?onych decyzji ko?cowych, wynika, ?e pomoc? istniej?c? jest mi?dzy innymi „pomoc, jaka zosta?a uznana za pomoc istniej?c?, poniewa? mo?na stwierdzi?, ?e w czasie gdy zosta?a wprowadzona w ?ycie, nie stanowi?a pomocy, a w okresie pó?niejszym sta?a si? pomoc? ze wzgl?du na rozwój wspólnego rynku bez wprowadzenia zmian przez pa?stwo cz?onkowskie”.

135 Skar??ce podnosz?, ?e zosta?y spe?nione trzy przes?anki z art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporz?dzenia nr 659/1999. Komisja twierdzi, ?e dwa pierwsze warunki, aby sporne systemy nie stanowi?y systemów pomocy w chwili ich wprowadzenia w ?ycie, lecz sta?y si? nimi w wyniku ewolucji wspólnego rynku, nie zosta?y spe?nione w niniejszej sprawie (zob. pkt 78 decyzji 2003/28, pkt 76 decyzji 2003/86 oraz pkt 74 decyzji 2003/192).

136 Nale?y zbada?, czy Komisja s?usznie uzna?a, ?e warunki te nie zosta?y spe?nione w niniejszej sprawie.

137 Je?eli chodzi o warunek pierwszy, to skar??ce twierdz?, ?e Komisja przyzna?a w sposób dorozumiany i wyra?ny, ?e sporne systemy nie stanowi? systemów pomocy w momencie ich wej?cia w ?ycie.

138 Skar??ce twierdz? w replice, po pierwsze, ?e Komisja wyra?nie oddali?a skarg? w 1994 r.

139 Niemniej jednak z dowodów w aktach sprawy wynika, że po wniesieniu skargi z 1994 r. Komisja kontynuowała dochodzenie (zob. pkt 21 i nast. powyżej), jednakże bez podejmowania jakiegokolwiek wyraźnej decyzji.

140 W ten sposób w piśmie z dnia 18 lipca 1995 r. Komisja poinformowała skarżącą, że kontynuowała swój ocenę w odniesieniu do hiszpańskiego systemu podatkowego oraz systemów autonomii podatkowej obowiązujących w państwach członkowskich, z uwzględnieniem ewolucji federacyjnej mającej miejsce w poszczególnych państwach członkowskich. Wskazała, że jej służby zbierają niezbędne dane, że postanowi o nadaniu dalszego biegu skardze po wyjaśnieniu tych kwestii oraz że zostaną one poinformowane o jej decyzji. Z powyższego w sposób jasny wynika, że Komisja kontynuowała dochodzenie w sprawie skargi i że w związku z tym nie podjęła żadnej decyzji.

141 Podobnie w piśmie z dnia 19 stycznia 1996 r. Komisja poinformowała Królestwo Hiszpanii o tym, że badała wpływ spornych przepisów podatkowych na konkurencję i wezwała to państwo do przekazania jej informacji dotyczących beneficjentów spornych środków. W związku z tym, niezależnie od tego, czy Komisja otrzymała odpowiedź w tym zakresie – w tej kwestii strony nie są zgodne, należy stwierdzić, że w każdym razie pismo to świadczy o tym, że w tym czasie Komisja nie zajęła stanowiska odnośnie do spornych systemów (zob. podobnie i analogicznie wyrok Sądu z dnia 15 września 1998 r. w sprawie T-95/96 Gestevisión Telecinco przeciwko Komisji, Rec. s. II-3407, pkt 88).

142 Wreszcie należy stwierdzić, że treść pytania jednego z senatorów hiszpańskich skierowanego do hiszpańskiego rządu dotyczącego spotkania z dnia 17 marca 1997 r. nie pochodzi od Komisji i świadczy jedynie o tym, że komentarze rzekomo poczynione przez członka Komisji odpowiedzialnego za kwestie konkurencji zostały przytoczone w ramach debaty parlamentu krajowego. Takiego dowodu nie można uznać za przyjęcie wyraźnego stanowiska przez Komisję, niezależnie od jego treści.

143 Podobnie ani artykuły prasowe, ani wnioski skarżących dotyczących skarżących lub Komisji w ramach innych procedur nie są w stanie wykazać istnienia decyzji, którą Komisja miaaby podjąć w niniejszej sprawie.

144 W związku z tym należy stwierdzić, że żaden z przedstawionych dokumentów nie stanowi decyzji skierowanej do państwa członkowskiego oraz że żaden z przedstawionych dowodów nie prowadzi do ustalenia, iż Komisja przyjęła jasne i wyraźne stanowisko (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie T-351/02 Deutsche Bahn przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1047, pkt 46–49).

145 W związku z tym nie zostało wykazane istnienie wyraźnej decyzji Komisji stwierdzającej, że sporne systemy pomocy nie stanowią systemów pomocy państwa w chwili ich wejścia w życie.

146 Po drugie, skarżące twierdzą, że Komisja nie miała obowiązku zamykania wstępnej fazy dochodzenia decyzją w rozumieniu art. 249 WE i mogła wyrazić przez samo milczenie swoje stanowisko, zgodnie z którym sporne przepisy podatkowe nie stanowią pomocy.

147 Nie można zgodzić się z taką wykładnią.

148 W rzeczywistości należy przypomnieć, że samo tylko milczenie danej instytucji nie może wywoływać wiążących skutków prawnych, które mogłyby dotyczyć interesów skarżących, chyba że taki skutek jest wyraźnie przewidziany przez przepis prawa wspólnotowego. Prawo wspólnotowe przewiduje, że w określonych szczególnych przypadkach milczenie danej instytucji

jest równoznaczne z decyzją, jeżeli instytucja ta została wezwana do zajęcia stanowiska i nie wyraziła go przed upływem określonego terminu. W braku takich wyraźnych przepisów ustalających termin, z którego upływem uważa się, że została podjęta dorozumiana decyzja, oraz określających treść takiej decyzji, bezczynność danej instytucji nie może być zrównywana z decyzją bez skorzystania ze środków zaskarżenia przewidzianych przez traktat (wyrok Sądu z dnia 13 grudnia 1999 r. w sprawach połączonych T-190/95 i T-45/96 Sodima przeciwko Komisji, Rec. s. II-3617, pkt 31, 32).

149 W niniejszej sprawie wiadomo, że sporne systemy podatkowe ustanowione w 1993 r. nie zostały notyfikowane Komisji.

150 Niemniej jednak przepisy stosowane w dziedzinie pomocy państwa nie przewidują, że milczenie Komisji jest równoznaczne z jej dorozumianą decyzją o braku pomocy, w szczególności wówczas, gdy sporne środki nie zostały notyfikowane Komisji. W istocie bowiem Komisja, która posiada wyłączną kompetencję, jeżeli chodzi o stwierdzenie ewentualnej niezgodności danej pomocy ze wspólnym rynkiem, jest zobowiązana w trakcie wstępnej fazy dochodzenia dotyczącego środka państwowego do podjęcia wobec danego państwa członkowskiego decyzji, która będzie stwierdzała albo brak istnienia pomocy, albo istnienie pomocy, która jest zgodna, albo konieczność wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE (ww. w pkt 141 wyrok w sprawie Gestevisión Telecinco przeciwko Komisji, pkt 53–55).

151 W związku z tym taka decyzja, która ponadto powinna być notyfikowana stronom, nie może być dorozumiana i wynika z milczenia Komisji przez określony czas.

152 W niniejszej sprawie nie można w związku z tym przyjąć, że Komisja mogła podjąć dorozumianą decyzję, na której podstawie sporne systemy podatkowe nie stanowiły systemów pomocy w trakcie ich wprowadzania w życie.

153 Sama tylko okoliczność, że przez stosunkowo długi czas Komisja nie wszczęła formalnego postępowania wyjaśniającego w przedmiocie danego środka państwowego, nie może przyznawać temu środkowi obiektywnego charakteru pomocy istniejącej, o ile stanowi on pomoc. Jakikolwiek wątpliwośći mogące istnieć w tym zakresie mogą co najwyżej zostać uznane za powodujące powstanie uzasadnionych oczekiwań po stronie beneficjentów, uniemożliwiających odzyskanie wypłaconej w przeszłości pomocy (wyrok Sądu z dnia 30 kwietnia 2002 r. w sprawach połączonych T-195/01 i T-207/01 Government of Gibraltar przeciwko Komisji, Rec. s. II-2309, pkt 129).

154 Ponadto skarżące nie wezwały Komisji do zajęcia stanowiska w przedmiocie skargi z 1994 r., co spowodowało, że po wygaśnięciu dwumiesięcznego terminu powstanie możliwości wystąpienia ze skargą na bezczynność na podstawie art. 232 WE, ponieważ, przeciwnie do tego, co twierdzi skarżące (zob. pkt 113 powyżej), miały one do tego legitymację, podobnie jak przysuguje im legitymacja w ramach niniejszego postępowania do wystąpienia o uchylenie decyzji końcowych podjętych przez Komisję (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 26 listopada 1996 r. w sprawie C-68/95 T. Port, Rec. s. I-6065, pkt 59).

155 W związku z tym nie można przyjąć w niniejszej sprawie na podstawie milczenia Komisji, że została podjęta dorozumiana decyzja o braku pomocy.

156 Argumenty skarżących, które opierają się, po pierwsze, na orzecznictwie, po drugie, na zachowaniu Komisji w niniejszej sprawie, i po trzecie, na niektórych postanowieniach komunikatów Komisji, nie są w stanie zmienić tej oceny.

157 W rzeczywistości bowiem, po pierwsze, orzecznictwo przywołane przez skarżące (wyrok

Trybuna?u z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C?367/95 P Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, Rec. s. I?1719, pkt 45; wyrok S?du z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie T?82/96 ARAP i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II?1889, pkt 28), dotyczy?o sytuacji, w których zosta?y podj?te wyra?ne decyzje, w zwi?zku z tym nie ma ono znaczenia dla niniejszej sprawy. Podobnie wyrok Trybuna?u z dnia 11 grudnia 1973 r. w sprawie 120/73 Lorenz, Rec. s. 1471, maj?cy zastosowanie do pomocy notyfikowanej, nie ma zastosowania w dziedzinie pomocy nienotyfikowanej, tak jak to ma miejsce w niniejszej sprawie (wyroki Trybuna?u: z dnia 11 lipca 1996 r. w sprawie C?39/94 SFEI i in., Rec. s. I?3547, pkt 46–48; z dnia 15 lutego 2001 r. w sprawie C?99/98 Austria przeciwko Komisji, Rec. s. I?1101, pkt 32; zob. ww. w pkt 141 wyrok w sprawie Gestevisión Telecinco przeciwko Komisji, pkt 77, 78; wyrok S?du z dnia 15 czerwca 2005 r. w sprawie T?171/02 Regione autónoma della Sardegna przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II?2123, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo).

158 Po drugie, nale?y równie? odrzuci? argumenty dotycz?ce zachowania Komisji.

159 W ten sposób brak reakcji na odpowied? Królestwa Hiszpanii z dnia 30 wrze?nia 1994 r. lub okoliczno??, i? Komisja przyzna?a w swych pismach, ?e nie mo?na skutecznie powo?ywa? si? na opó?nienie w ocenie spornych systemów podatkowych w celu stwierdzenia istnienia decyzji Komisji stwierdzaj?cej brak istnienia pomocy w niniejszej sprawie. Ponadto w przeciwie?stwie do tego, co twierdz? skar??ce, pismo z dnia 18 lipca 1995 r., skierowane przez Komisj? do skar??cych (zob. pkt 26 powy?ej), ?wiadczy o tym, ?e Komisja kontynuowa?a sw? ocen?, i nie mo?e prowadzi? do przyj?cia, ?e zosta?a podj?ta dorozumiana decyzja, na podstawie której sporne systemy podatkowe nie stanowi?yby systemów pomocy w chwili ich wprowadzenia w ?ycie.

160 Skar??ce powo?uj? si? ponadto na okoliczno??, ?e decyzja o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego odsy?a jedynie do skargi z dnia 5 stycznia 2000 r. (zob. pkt 31 powy?ej), a nie do decyzji z 1994 r.

161 Nale?y podnie?? w tym zakresie, ?e decyzja o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego obejmuje trzy sporne systemy podatkowe, niemniej jednak nie wspomina o skardze z 1994 r. W rzeczywisto?ci bowiem decyzja ta zosta?a podj?ta przez Komisj? w wyniku skargi z dnia 5 stycznia 2000 r. pochodz?cej od konkurentów przedsi?biorstwa korzystaj?cego ze zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych.

162 Niemniej jednak okoliczno??, ?e skarga z 1994 r. nie zosta?a wymieniona w decyzji o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego, nie mo?e oznacza? istnienia dorozumianej decyzji Komisji stwierdzaj?cej, ?e sporne systemy podatkowe nie stanowi? pomocy pa?stwa, poniewa?, tak jak to zosta?o przypomniane (zob. pkt 152 powy?ej), taka decyzja nie mo?e by? decyzj? dorozumian?.

163 Je?eli chodzi o argument dotycz?cy podj?cia przez Komisj? decyzji dotycz?cych pozosta?ych decyzji podatkowych ustanowionych przez skar??ce po skardze z 1994 r. i arbitralnego charakteru zaskar?onych decyzji, to nale?y go równie? odrzuci? jako pozbawiony znaczenia dla zarzutu dotycz?cego poj?cia istniej?cej pomocy.

164 Po trzecie, nie mo?na oprze? ?adnego argumentu na komunikacie z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy oraz na komunikacie z 1991 r.

165 W rzeczywisto?ci bowiem komunikat z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy, przeciwnie, przypomina o obowi?zku notyfikowania projektu pomocy i wskazuje w szczegó?lno?ci, ?e ka?dy beneficjent bezprawnie przyznanej pomocy „to jest, bez podj?cia przez Komisj? ostatecznej decyzji co do jej zgodno?ci” mo?e zosta? wezwany do zwrotu pomocy. Prawd? jest, ?e komunikat

ten wspomina również o tym, że od chwili gdy Komisja dowie się o przyjęciu środków dotyczących bezprawnej pomocy przez państwo członkowskie, opublikuje ona w Dzienniku Urzędowym określony komunikat ostrzegający potencjalnych beneficjentów pomocy o jej odwoływalności (zob. powyżej pkt 11). Z powyższego jednak nie można wnioskować, że brak publikacji takiego ogłoszenia może zostać zrównany z podjęciem milczącej decyzji o braku pomocy w świetle ww. orzecznictwa (ww. w pkt 148 wyrok w sprawie Sodima przeciwko Komisji).

166 Nie można ponadto oprzeć żadnego argumentu na przywołanym przez skarżące (zob. pkt 112 powyżej) komunikacie z 1991 r. W rzeczywistości bowiem komunikat ten przewiduje między innymi, że w przypadku niesatysfakcjonującej odpowiedzi państwa członkowskiego Komisja „zastrzega sobie” możliwość skorzystania z określonych uprawnień (nakazanie zawieszenia spornych środków lub wezwanie do przedstawienia uwag i informacji koniecznych dla oceny zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem) i stwierdza, że „to w intencji Komisji leży skorzystanie z ww. uprawnień w każdym wypadku, gdy okaże się to konieczne dla zaprzestania wszelkiego naruszenia przepisów traktatu w dziedzinie pomocy państwa”. Z komunikatu tego w żaden sposób nie wynika, że brak formalnej odpowiedzi Komisji miałaby się równać z dorozumianą decyzją stwierdzającą brak zakwalifikowania spornych środków jako pomocy.

167 W związku z tym należy odrzucić argument, zgodnie z którym Komisja w sposób dorozumiany oddaliła skargę z 1994 r. i przyznała, że sporne systemy nie stanowią systemów pomocy.

168 Z powyższego wynika, że nie wykazano istnienia decyzji Komisji przyznającej, że sporne systemy nie stanowią systemów pomocy państwa w chwili ich wejścia w życie.

169 Ponieważ pierwszy warunek z art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999 nie został spełniony, sporne środki nie mogą zostać uznane za istniejącą pomoc w rozumieniu tego przepisu.

170 W związku z tym argumenty dotyczące drugiego warunku, zmierzające do wykazania, że sporne środki stały się pomocą w wyniku ewolucji wspólnego rynku, są bezskuteczne.

171 W każdym razie, jeżeli chodzi o argumentację skarżących dotyczącą drugiego warunku z art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999, to należy stwierdzić, że nie można jej przyjąć.

172 W rzeczywistości bowiem skarżące twierdzą, że z art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999 oraz jego motywu 4 wynika, że pojęcie ewolucji wspólnego rynku jest synonimem pojęcia ewolucji polityki w dziedzinie pomocy państwa (zob. pkt 125 powyżej).

173 Należy przypomnieć, że termin „ewolucja wspólnego rynku” może być rozumiany jako zmiana kontekstu gospodarczego i prawnego w danym sektorze przez sporny środek (wyrok Trybunału z dnia 22 czerwca 2006 r. w sprawach połączonych C-182/03 i C-217/03 Belgia i Forum 187 przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5479, pkt 71). Taka zmiana może w szczególności wynikać z otwarcia pierwotnie zamkniętego rynku na konkurencję (wyrok Sądu z dnia 4 kwietnia 2001 r. w sprawie T-288/97 Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia przeciwko Komisji, Rec. s. II-1169, pkt 89).

174 Natomiast pojęcie to nie obejmuje sytuacji, w której Komisja zmienia swój ocenę tylko z uwagi na surowsze stosowanie zasad traktatowych w dziedzinie pomocy państwa (ww. w pkt 173 wyrok w sprawie Belgia i Forum 187 przeciwko Komisji, pkt 71). W tym zakresie należy przypomnieć, że kwalifikacja środka krajowego jako pomocy istniejącej lub nowej pomocy nie może zależeć od subiektywnej oceny Komisji i powinna być niezależna od wcześniejszej praktyki administracyjnej Komisji (ww. w pkt 153 wyrok Sądu w sprawach połączonych Government of

Gibraltar przeciwko Komisji, pkt 121; wyroki z dnia 23 października 2002 r.: w sprawach połączonych T-269/99, T-271/99 i T-272/99 Diputación Foral de Guipúzcoa i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-4217, pkt 80; w sprawach połączonych od T-346/99 do T-348/99 Diputación Foral de Álava i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-4259, pkt 84).

175 Z powyższego wynika, że samo tylko stwierdzenie ewolucji polityki w dziedzinie pomocy państwa nie może samo w sobie stanowić „ewolucji wspólnego rynku” w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999, ponieważ obiektywne pojęcie pomocy państwa, określone w art. 87 WE, nie zostało zmienione.

176 W niniejszej sprawie żaden z argumentów skarżących dotyczący ewolucji polityki w dziedzinie pomocy państwa nie może charakteryzować „ewolucji wspólnego rynku” w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999.

177 W rzeczywistości bowiem na poparcie ich argumentacji dotyczącej ewolucji w dziedzinie pomocy państwa skarżące powołują się na przyjęcie w dniu 1 grudnia 1997 r. przez Radę Unii Europejskiej kodeksu postępowania w dziedzinie opodatkowania przedsiębiorstw (zob. pkt 126 powyżej).

178 Sąd podniósł w tym zakresie, że państwa członkowskie zobowiązały się do stopniowego zniesienia rodków podatkowych określonych jako szkodliwe, a Komisja zapowiedziała, że zbada lub zbada ponownie systemy podatkowe obowiązujące w państwach członkowskich w świetle przepisów dotyczących pomocy państwa (pkt D i J kodeksu postępowania).

179 Przeciwnie do tego, co twierdził skarżący, żadna zmiana kryterium oceny pojęcia pomocy państwa nie została zapowiedziana w kodeksie postępowania i skarżący nie oparł swojego twierdzenia na jakiegokolwiek innej podstawie.

180 Skarżący powołują się również na komunikat z 1998 r. w sprawie pomocy podatkowej, który ich zdaniem zapowiada ponowną ocenę poszczególnych systemów podatkowych (zob. pkt 126 powyżej).

181 W komunikacie z 1998 r. w sprawie pomocy podatkowej, który opiera się w znacznym stopniu na orzecznictwie Trybunału i Sądu, który dostarcza wskazówek co do zastosowania art. 87 WE i 88 WE do przepisów podatkowych, Komisja nie zapowiada jednak zmiany kryteriów oceny dotyczących przepisów podatkowych w świetle art. 87 WE i 88 WE (zob. podobnie ww. w pkt 174 wyrok w sprawach połączonych Diputación Foral de Guipúzcoa i in. przeciwko Komisji, pkt 79; ww. w pkt 174 wyrok z dnia 23 października 2002 r. w sprawach połączonych Diputación Foral de Álava i in., pkt 83).

182 Skarżący podkreślają ponadto, że w decyzji 93/337 Komisja zastosowała kryterium selektywności inne niż to, którym posłużyła się w niniejszej sprawie (zob. pkt 127 powyżej).

183 W decyzji 93/337 Komisja podkreśliła w szczególności, że przepisy podatkowe znajdują zastosowanie jedynie do określonych przedsiębiorstw oraz że nie znajdują one zastosowania do niektórych rodzajów działalności (pkt III decyzji). W zaskarżonych decyzjach kołowych Komisja oparła się na innym kryterium selektywności dotyczącym minimalnej wartości inwestycji większej od określonej kwoty.

184 Artykuł 87 ust. 1 WE nakazuje ustalić, czy w ramach danego systemu prawnego dany przepis krajowy może sprzyjać „niektórym przedsiębiorcom lub produkcji” w stosunku do pozostałych. Chodzi o pojęcie obiektywne, które może być oceniane według różnych kryteriów selektywności, jednakże nie można na tej podstawie wnosić o zmianie kryteriów oceny

selektywnego charakteru pomocy państwa.

185 W związku z tym przywołane argumenty nie pozwalają na stwierdzenie, że kryteria selektywności zastosowane przez Komisję przy ocenie przepisów podatkowych pod kątem art. 87 ust. 1 WE, uległy jakimkolwiek zmianom po przyjęciu spornych przepisów podatkowych (zob. podobnie ww. w pkt 174 wyrok w sprawach połączonych *Diputación Foral de Guipúzcoa i in. przeciwko Komisji*, pkt 79).

186 Ponadto, nawet jeżeli przyjąć, że skarżące wykazały zmianę kryteriów przy ocenie kwalifikacji pomocy przez Komisję, to nie można przyjąć argumentu dotyczącego istniejącego charakteru spornych przepisów podatkowych. W rzeczywistości bowiem w żaden sposób nie wykazano, że zarzucana zmiana kryteriów selektywności stosowanych przez Komisję wynikałaby z „ewolucji wspólnego rynku” w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999. Należy przypomnieć w tym zakresie, że pojęcie to nie obejmuje przypadku, w którym Komisja zmieniła swój ocenę tylko na podstawie bardziej restrykcyjnego stosowania zasad traktatowych w dziedzinie pomocy (ww. w pkt 173 wyrok w sprawach połączonych *Belgia i Forum 187 przeciwko Komisji*, pkt 71).

187 Wreszcie, jeżeli chodzi o decyzję 2003/755 powoływaną przez skarżące, to należy podnieść, że nie jest to dowód mający znaczenie w niniejszej sprawie. W rzeczywistości bowiem rodzkiem spornym w niniejszej sprawie byłaby pomoc istniejąca, ponieważ notyfikowano ją i zezwolono na nią wcześniej oraz ponieważ w ramach stałej kontroli istniejących systemów pomocy, przewidzianej w art. 88 ust. 1 WE, Komisja postanowiła o dokonaniu ponownej oceny spornego systemu. Ponadto w szczególności odnośnie do tej decyzji 2003/755 Trybunał orzekł, że termin „ewolucja wspólnego rynku” nie obejmuje hipotezy, w której Komisja zmieniła swój ocenę tylko na podstawie bardziej restrykcyjnej interpretacji zasad traktatowych w dziedzinie pomocy państwa (ww. w pkt 173 wyrok w sprawach połączonych *Belgia i Forum 187 przeciwko Komisji*, pkt 71). Decyzja ta nie popiera zatem w żaden sposób tezy skarżących.

188 W związku z tym żaden z dowodów przedstawionych przez skarżące nie jest w stanie wykazać istnienia ewolucji wspólnego rynku w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999.

189 Z powyższego wynika, że spore systemy podatkowe nie mogą zostać uznane za systemy pomocy istniejącej w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999.

190 W związku z tym należy oddalić jako nieuzasadnioną pierwszą czynną drugiego zarzutu opartego na naruszeniu art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999.

b) W przedmiocie czynną drugiej, opartej na naruszeniu art. 1 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia nr 659/1999

Argumenty stron

191 Na wypadek gdyby Sąd odmówił przyznania, że Komisja stwierdziła, iż systemy zwolnień nie stanowią pomocy państwa, skarżące podnoszą jednak, że okoliczności niniejszej sprawy świadczą o tym, że Komisja uznała te systemy za zgodne ze wspólnym rynkiem i zezwoliła na nie w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia nr 659/1999. W rzeczywistości bowiem przepis ten obejmuje w szczególności przepisy przyjęte przed jego wejściem w życie i w stosunku do których Komisja nie wyraziła sprzeciwu.

192 W niniejszej sprawie zezwolenie miałoby wynikać z pisma Komisji z dnia 25 maja 1994 r. i jej późniejszego stanowiska. Komisja nie wszczęła formalnego postępowania wyjaśniającego w

rozs?dnym terminie po otrzymaniu odpowiedzi organów baskijskich na to pismo, podczas gdy by?a do tego zobowi?zana, je?eli mia?aby najmniejszy w?tpliw?? co do zgodno?ci spornych systemów ze wspólnym rynkiem. Ponadto ani pismo Komisji z dnia 3 lutego 2000 r., ani jej decyzja z dnia 28 listopada 2000 r. o wszyciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego nie odnosi?y si? do dochodzenia przeprowadzonego w 1994 r. Ponadto pomimo zobowi?zania do opublikowania w Dzienniku Urz?dowym og?oszenia o nienotyfikowanych ?rodkach pomocy od chwili dowiedzenia si? o nich Komisja nie opublikowa?a ?adnego og?oszenia przed podj?ciem ww. decyzji z dnia 28 listopada 2000 r.

193 Komisja, popierana przez Comunidad autónoma de La Rioja, twierdzi, ?e druga cz??? drugiego zarzutu jest niezasadniona.

Ocena S?du

194 Artyku? 1 lit. b) ppkt (ii) rozporz?dzenia nr 659/1999 przewiduje, ?e przez pomoc istniej?c? nale?y rozumie? ka?d? „pomoc dozwolon?, czyli takie programy pomocowe i pomoc indywidualn?, które zosta?y dozwolone przez Komisj? lub przez Rad?”.

195 Nale?y przypomnie?, ?e przepis ten obejmuje ?rodki pomocy, które by?y przedmiotem decyzji Komisji stwierdzaj?cej ich zgodno??.

196 Taka decyzja musi w sposób nieodzowny by? decyzj? wyra?n?. W istocie bowiem Komisja powinna wypowiedzie? si? co do zgodno?ci spornych ?rodków w ?wietle warunków ustanowionych w art. 87 WE i na podstawie art. 253 WE uzasadni? swoj? decyzj? w tym zakresie.

197 Ponadto, je?eli twierdzi si?, ?e ?rodki pomocy indywidualnej zosta?y przyznane na podstawie wcze?niej dozwolonego systemu, Komisja powinna przed wszcz?ciem procedury przewidzianej w art. 88 ust. 2 WE okre?li?, czy owe ?rodki s? obj?te, czy te? nie, spornym systemem, a w przypadku odpowiedzi twierdz?cej, czy spe?niaj? one warunki ustalone w decyzji zezwalaj?cej na ten system. Jedynie w przypadku przeciwnego wniosku w wyniku tej oceny Komisja mo?e uzna? sporne systemy za now? pomoc. Natomiast w przypadku wniosku pozytywnego Komisja powinna potraktowa? te ?rodki jako pomoc istniej?c?, zgodnie z procedur? przewidzian? w art. 88 ust. 1 i 2 WE (wyroki Trybuna?u: z dnia 5 pa?dziernika 1994 r. w sprawie C?47/91 W?ochy przeciwko Komisji, Rec. s. I?4635, pkt 24–26; z dnia 10 maja 2005 r. w sprawie C?400/99 W?ochy przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I?3657, pkt 57). W celu ustalenia, czy ?rodki indywidualne spe?niaj? warunki ustalone w decyzji zezwalaj?cej na sporny system, owa decyzja zezwalaj?ca bezwzgl?dnie musi by? decyzj? wyra?n?.

198 Tymczasem w niniejszej sprawie nale?y stwierdzi?, ?e skar??ce nie przedstawi?y na poparcie ich twierdze? ?adnej decyzji, w której Komisja zezwala?aby na sporne przepisy podatkowe, uznaj?c je za zgodne ze wspólnym rynkiem.

199 Nie mo?na przyj?? argumentu skar??cych, zgodnie z którym zezwolenie mia?oby wynika? z pisma Komisji z dnia 25 maja 1994 r. W rzeczywisto?ci bowiem pismo z dnia 25 maja 1994 r. ogranicza si? do wezwania Królestwa Hiszpanii do przedstawienia uwag co do skargi z 1994 r. bez wypowiedzania si? co do zgodno?ci spornych ?rodków ze wspólnym rynkiem. Pismo to nie mo?e w zwi?zku z tym stanowi? decyzji zezwalaj?cej na sporne systemy.

200 Podobnie pó?niejsze zachowanie Komisji nie mo?e by? postrzegane jako wyra?na decyzja o zezwoleniu. W ten sposób ani brak reakcji Komisji na uwagi Królestwa Hiszpanii z dnia 30 wrze?nia 1994 r., ani pismo z dnia 18 lipca 1995 r. wys?ane przez Komisj? do skar??cych, w którym nie wypowiedziano si? co do zgodno?ci spornych systemów (zob. pkt 26 powy?ej), nie mog? stanowi? decyzji zezwalaj?cej na sporne systemy podatkowe w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt

(ii) rozporządzenia nr 659/1999.

201 Wreszcie skarżące powołały się na okoliczności, iż Komisja nie wspomniała o postępowaniu w sprawie skargi z 1994 r. ani w piśmie z dnia 3 lutego 2000 r., w którym wystąpiła do hiszpańskich organów o informacje dotyczące skargi z dnia 5 stycznia 2000 r. (zob. pkt 32 powyżej), ani też w decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego. Powołały się również na brak ogłoszenia o spornych środkach w Dzienniku Urzędowym, z naruszeniem obowiązku Komisji wynikającego z komunikatu z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy.

202 Niemniej jednak żaden z tych dowodów nie może prowadzić do wniosku o istnieniu wyrażonej decyzji Komisji o zezwoleniu w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia nr 659/1999.

203 Z powyższego wynika, że należy oddalić jako nieuzasadniony również drugi – czyżby drugiego zarzutu dotyczącego naruszenia art. 1 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia nr 659/1999.

204 W związku z tym drugi zarzut dotyczący tego, iż sporne systemy podatkowe należy uznać za istniejące systemy pomocy, należy oddalić jako nieuzasadniony.

2. W przedmiocie zarzutu trzeciego, dotyczącego naruszenia zasad proceduralnych stosowanych do pomocy istniejącej

205 Skarżące, popierane przez Comunidad autónoma del País Vasco, twierdzą, że w zakresie, w jakim sporne systemy zwolnień należy uznać za pomoc istniejącą, zaskarżone decyzje końcowe naruszają art. 88 ust. 1 WE i art. 17–19 rozporządzenia nr 659/1999 w ten sposób, że zostały podjęte w trakcie postępowania dotyczącego nowej pomocy.

206 Sąd twierdzi, że w zakresie, w jakim w niniejszej sprawie nie można przyjąć klasyfikacji systemów jako pomocy istniejącej (zob. pkt 204 powyżej), Komisja prawidłowo uznała sporne systemy pomocy za systemy stanowiące nową pomoc. Postępuje w ten sposób, nie uchybiając zasadom proceduralnym, na które powołały się skarżące.

207 Z powyższego wynika, że należy oddalić jako nieuzasadniony trzeci zarzut dotyczący naruszenia zasad proceduralnych.

3. W przedmiocie zarzutu czwartego, dotyczącego naruszenia art. 87 ust. 3 lit. c) WE

a) Argumenty stron

208 Skarżące zauważają, że zgodnie ze wskazówkami Komisji w zaskarżonych decyzjach końcowych sporne systemy zwolnień nie miały charakteru „pomocy na rzecz inwestycji lub na rzecz zatrudnienia [, ponieważ] pomoc podatkowa nie była oparta na wartości inwestycji ani na liczbie miejsc pracy lub kosztów płaconych z tym związanych, lecz na podstawie opodatkowania”.

209 Skarżące kwestionują konieczność takiego pojęcia oraz zaprzeczają temu, aby sporne systemy stanowiły pomoc operacyjną tylko na tej podstawie, że została obniżona podatek od zysków przedsiębiorstw. Istnienie takiego obniżenia nie stanowi wystarczającego powodu dla zanegowania, iż systemy zwolnień mają charakter pomocy na rzecz inwestycji lub na rzecz zatrudnienia.

210 Zdaniem skarżących Komisja przyznała w zaskarżonych decyzjach końcowych, że sporne systemy podatkowe zachęcają do tworzenia nowych przedsiębiorstw. Ponadto ww. wymóg, zgodnie z którym systemy pomocy tylko wtedy mogą zostać zaklasyfikowane jako pomoc inwestycyjna, gdy są wyrażone w procencie wartości inwestycji, nie zostały wyrażone jako taki w

komunikacie z 1978 r. w sprawie pomocy regionalnej. Wyrażenie wartości pomocy w procencie inwestycji służy jedynie określeniu tego, czy sporna pomoc nie przekracza dopuszczalnej pomocy w danym regionie. Tymczasem Komisja powinna była odnieść się do tego komunikatu w zakresie, w jakim komunikat ten określa jej stanowisko w chwili przyjęcia spornych systemów. Nie mogła ona bez naruszenia zasady pewności prawa oprzeć się na wytycznych z 1998 r. Stanowisko to podziela Comunidad autónoma del País Vasco.

211 W każdym razie skarżąca twierdzi, że sporne systemy zwolnień pomocy na rzecz tworzenia miejsc pracy. Korzystanie z nich zależy bowiem od stworzenia co najmniej dziesięciu miejsc pracy i od utrzymania przeciwnej liczby zatrudnienia w takiej wysokości przez okres dziesięciu lat. Ponadto okoliczności, że sporne systemy pomocy nie zostały wyrażone w procencie kosztów płaconych w ww. komunikacie, ma znaczenie jedynie przy obliczaniu tego, czy pomoc nie przekracza dopuszczalnej intensywności.

212 Komisja, popierana przez Comunidad autónoma de La Rioja, wnosi o oddalenie czwartego zarzutu.

b) Ocena Sądu

213 W pierwszej kolejności skarżąca podnosi naruszenie zasady pewności prawa, na tej podstawie, że Komisja zastosowała wytyczne z 1998 r., które zostały przyjęte później niż sporne przepisy podatkowe z 1993 r.

214 Na wstępie należy przypomnieć, że Komisja jest związana wytycznymi i komunikatami, które wydaje w zakresie kontroli pomocy państwa, o ile teksty te nie stanowią odstępstwa od przepisów traktatu (wyrok Trybunału z dnia 26 września 2002 r. w sprawie C-351/98 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. s. I-8031, pkt 53).

215 Następnie należy podnieść, że wytyczne z 1998 r. przewidują w pkt 6.1, iż „Komisja oceni zgodnie pomocy regionalnej ze wspólnym rynkiem na podstawie niniejszych wytycznych od chwili ich przyjęcia”. W związku z tym z wytycznych w sposób jasny wynika, że znajdują one zastosowanie od chwili ich przyjęcia, włącznie z sytuacją, w której zostały one przyjęte przed ich wejściem w życie. W związku z tym stosowanie wytycznych z 1998 r. w niniejszej sprawie nie może stanowić naruszenia zasady pewności prawa.

216 Oczywiście pkt 6.1 zawiera zastrzeżenie, zgodnie z którym „projekty notyfikowanej pomocy przed podaniem do wiadomości państw członkowskich niniejszych wytycznych i w stosunku do których Komisja nie podjęła jeszcze ostatecznej decyzji, zostaną ocenione na podstawie kryteriów obowiązujących w chwili ich notyfikacji”.

217 Niemniej jednak wiadomo, że sporne systemy pomocy zostały wprowadzone w życie bez ich notyfikowania.

218 W związku z tym takie systemy pomocy nie mogą zostać zrównane z „projektami notyfikowanej pomocy przed podaniem do wiadomości państw członkowskich [wytycznych z 1998 r.]” w rozumieniu tego zastrzeżenia, które nie ma zatem zastosowania w niniejszej sprawie.

219 W każdym razie należy przypomnieć, że nawet jeżeli można by było stwierdzić, że uchybienie wynika z zastosowania wytycznych z 1998 r., to pocieszyłoby ono za sobą bezprawność zaskarżonych decyzji, a więc i stwierdzenie ich nieważności, jedynie w zakresie, w jakim to uchybienie mogłoby wpłynąć na treść tych decyzji. Gdyby bowiem ustalono, że w braku tego uchybienia Komisja doszłaby do takiego samego wniosku, ponieważ w każdym razie sporne uchybienie nie mogłoby wpłynąć na treść zaskarżonych decyzji, nie byłoby podstawy do

stwierdzenia ich nieważności [zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-25/04 González y Díez przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3121, pkt 74 i przytoczone tam orzecznictwo).

220 W niniejszej sprawie skarżące twierdzą, po pierwsze, że definicja pomocy na rzecz inwestycji, przewidziana w wytycznych z 1998 r. i zastosowana przez Komisję w zaskarżonych decyzjach końcowych nie została przewidziana w komunikacie z 1978 r. w sprawie regionalnych systemów pomocy i ponadto że w sposób sprzeczny z prawem Komisja odmówiła uznania spornych systemów zwolnień za pomoc dla zatrudnienia.

221 Niemniej jednak należy stwierdzić, że skarżące nie przedstawiły żadnego dowodu pozwalającego stwierdzić, że sporne systemy spełniają warunki z komunikatu z 1978 r. w sprawie regionalnych systemów pomocy (zob. pkt 10 powyżej) oraz że jego stosowanie prowadzi do odmiennej klasyfikacji spornych systemów podatkowych. W szczególności zarówno z wytycznych z 1998 r., jak i z komunikatu z 1978 r. w sprawie regionalnych systemów pomocy wynika, że pomoc operacyjna nie może co do zasady być uznawana za zgodną ze wspólnym rynkiem na podstawie art. 87 ust. 3 lit. c) WE w zakresie, w jakim ze względu na sam jej charakter stanowi ona zagrożenie zmiany warunków wymiany handlowej w sposób sprzeczny ze wspólnym interesem. Ponadto komunikat z 1978 r. w sprawie regionalnych systemów pomocy nie dostarcza definicji pojęcia pomocy operacyjnej, pomocy dla inwestycji lub dla zatrudnienia, które byłyby sprzeczne z interpretacją dokonaną w niniejszej sprawie przez Komisję. Przeciwnie, ustala on zróżnicowane pułapy intensywności pomocy, w procencie inwestycji początkowej i europejskich jednostkach rozliczeniowych na miejsce zatrudnienia stworzone przez początkowe inwestycje (zob. pkt 10 powyżej). Nie wykazano w niniejszej sprawie, że zostały one uwzględnione przez sporne w niniejszej sprawie systemy podatkowe.

222 W związku z tym, nawet jeżeli przyjąć, że zastosowanie wytycznych z 1998 r. w miejsce komunikatu z 1978 r. w sprawie regionalnych systemów pomocy mogłoby zostać uznane za błędne, to w każdym razie nie wynikałoby z tego żadna konsekwencja dla treści zaskarżonych decyzji końcowych, która mogłaby oznaczać ich niezgodność z prawem.

223 Po drugie, jeżeli chodzi o argumenty skarżących zmierzające do zakwestionowania oceny Komisji w świetle art. 87 ust. 3 lit. c) WE, to Sąd przypomina, że Komisji przysuguje przy stosowaniu tego przepisu szeroki zakres uznania, który pociąga za sobą zwołanie ocen gospodarczych i społecznych, która musi być dokonana w kontekście wspólnotowym (wyrok Trybunału z dnia 24 lutego 1987 r. w sprawie 310/85 Deufil przeciwko Komisji, Rec. s. 901, pkt 18). Sprawowana przez sąd kontrola korzystania z tego zakresu uznania ogranicza się do weryfikacji, czy przestrzegane były reguły proceduralne oraz zasady dotyczące obowiązków uzasadnienia aktu, a także czy nie wystąpił błąd co do okoliczności faktycznych, czy nie naruszono prawa oraz czy nie wystąpił oczywisty błąd w ocenie okoliczności faktycznych i czy nie doszło do nadużycia władzy (wyroki Trybunału: z dnia 29 lutego 1996 r. w sprawie C-56/93 Belgia przeciwko Komisji, Rec. s. I-723, pkt 11; z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-372/97 Włochy przeciwko Komisji, Rec. s. I-3679, pkt 83; ww. w pkt 68 wyrok w sprawie Demesa, pkt 273).

224 W niniejszej sprawie Komisja uznała w zaskarżonych decyzjach końcowych, że sporne systemy podatkowe, które przewidywały zwolnienie z podatku od osób prawnych, odciążają częściowo korzystające przedsiębiorstwa z podatku od dochodów i mają charakter pomocy operacyjnej.

225 Należy stwierdzić, że postępując w ten sposób, Komisja nie popełniła oczywistego błędu w ustaleniach.

226 Pomoc operacyjna bowiem ma na celu uwolnienie przedsi?biorstwa od kosztów, które musi zwykle ono ponosi? w ramach zwyk?ego zarz?du lub dzia?alno?ci (zob. wyrok Trybuna?u z dnia 19 wrze?nia 2000 r. w sprawie C?156/98 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. s. I?6857, pkt 30; wyroki S?du: z dnia 8 czerwca 1995 r. w sprawie T?459/93 Siemens przeciwko Komisji, Rec. s. II?1675, pkt 48; z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie T?190/00 Regione Siciliana przeciwko Komisji, Rec. s. II?5015, pkt 130). Z wytycznych z 1998 r. wynika równie?, ?e pomoc operacyjna jest przeznaczona na zmniejszenie bie??cych wydatków przedsi?biorstwa (zob. pkt 14 powy?ej).

227 Tak jest w przypadku zwolnie? podatkowych w niniejszej sprawie. W tym zakresie z art. 14 Normas Forales n? 18/1993, n? 5/1993 oraz n? 11/1993, przewiduj?cych sporne zwolnienia z podatku od osób prawnych, wynika, ?e obowi?zek zainwestowania minimalnej kwoty oraz stworzenia minimalnej liczby miejsc pracy stanowi jedynie warunek dost?pu do spornego systemu pomocy, konieczny, aby móc korzysta? ze zwolnie? podatkowych (zob. pkt 18 powy?ej). Je?eli warunki zosta?y spe?nione, kwota pomocy zale?y od dodatniej podstawy opodatkowania odpowiadaj?cej wynikowi przedsi?biorstwa, a nie warto?ci inwestycji. W ten sposób, pomimo warunków dotycz?cych minimalnej warto?ci inwestycji oraz utworzenia minimalnej liczby miejsc pracy, zwolnienia podatkowe s? obliczane na podstawie zysków osi?gni?tych przez spółki, a nie na podstawie warto?ci inwestycji lub liczby stworzonych miejsc pracy. W zwi?zku z tym nie s? one w szczególno?ci zwi?zane z inwestycj? w rozumieniu wytycznych z 1998 r. (zob. pkt 15 powy?ej).

228 W zwi?zku z tym Komisja s?usznie stwierdzi?a, ?e sporne zwolnienia podatkowe, uwalniaj?c korzystaj?ce z nich przedsi?biorstwa z ci??arów, które co do zasady powinny ponosi?, stanowi? pomoc operacyjn? i nie maj? charakteru pomocy dla inwestycji lub dla zatrudnienia.

229 W tym zakresie skar??ce nie przedstawiaj? ?adnego dowodu, który mógłby wykaza? oczywisty b??d w ustaleniach Komisji, która dokona?a interpretacji zgodnej z art. 87 WE oraz z celem tego przepisu, jakim jest niezak?ócona konkurencja.

230 Z powy?szego wynika, ?e nale?y oddali? czwarty zarzut dotycz?cy naruszenia art. 87 ust. 3 lit. c) WE.

4. W przedmiocie zarzutu pi?tego, dotycz?cego uchybienia proceduralnego, naruszenia zasad pewno?ci prawa, dobrej administracji, ochrony uzasadnionych oczekiwa? i równego traktowania

231 Skar??ce oraz strony interweniuj?ce po ich stronie wnosz? pomocniczo o stwierdzenie niewa?no?ci obowi?zku zwrotu pomocy, znajduj?cego si? w art. 3 zaskar?onych decyzji ko?cowych. Na poparcie ich ??da? powo?uj? si? w pierwszej kolejno?ci na uchybienie proceduralne. Nast?pnie zarzucaj? naruszenie zasady pewno?ci prawa oraz dobrej administracji, naruszenie zasady ochrony uzasadnionych oczekiwa? oraz naruszenie zasady równego traktowania.

a) W przedmiocie zarzutu dotycz?cego uchybienia proceduralnego

Argumenty stron

232 Skar??ce zarzucaj?, ?e Komisja pomin??a uwagi Królestwa Hiszpanii z?o?one w ramach formalnego post?powania wyja?niaj?cego. Podnosz?, ?e w pi?mie z dnia 17 wrze?nia 2001 r. z?o?onym w odpowiedzi na uwagi osób trzecich Królestwo Hiszpanii podnios?o argument dotycz?cy ochrony uzasadnionych oczekiwa? w celu zakwestionowania mo?liwo?ci odzyskania wyp?aconej ju? pomocy. Zdaniem skar??cych w sposób sprzeczny z prawem Komisja uzna?a, ?e uwagi te zosta?y przedstawione po up?ywie terminu. Taki stosunek Komisji jej zdaniem mo?e powodowa? naruszenie praw do obrony pa?stwa cz?onkowskiego. Skar??ce dodaj?, ?e takie

zachowanie nie uniemożliwia Sądowi sprawowania kontroli.

233 Komisja kwestionuje ten argument.

Ocena Sądu

234 Artykuł 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 przewiduje, że w decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja wzywa zainteresowane państwo członkowskie i inne zainteresowane strony do przedstawienia swoich uwag w określonym terminie, który zazwyczaj nie przekracza jednego miesiąca i który może zostać przedłożony przez Komisję. Z kolei art. 6 ust. 2 rozporządzenia nr 659/1999 przewiduje, że otrzymane uwagi są podawane do wiadomości zainteresowanego państwa członkowskiego, które ma możliwość odpowiedzi na przekazane uwagi w określonym terminie, który zazwyczaj nie przekracza jednego miesiąca i który może zostać przedłożony przez Komisję (zob. pkt 6 powyżej).

235 W niniejszej sprawie należy podnieść, że zgodnie z art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 w decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego z dnia 28 listopada 2000 r. hiszpańskie organy zostały wezwane do przedstawienia swoich uwag, co uczyniły w dniu 5 lutego 2001 r. Następnie pismem z dnia 17 września 2001 r. zareagowały na uwagi przedstawione przez osoby trzecie i przedstawiły uwagi zawierające argument dotyczący uzasadnionych oczekiwań w części zatytułowanej „Uwagi dodatkowe: uzasadnione oczekiwania sprzeciwiały się decyzji o odzyskaniu pomocy”.

236 W zaskarżonych decyzjach Komisja stwierdziła, że owe uwagi dodatkowe mające na celu uzupełnienie uwag przedstawionych w piśmie z dnia 5 lutego 2001 r., nie zostały uwzględnione, ponieważ zostały złożone Komisji po upływie terminu jednego miesiąca przewidzianego przez art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999.

237 Skarżące twierdzi, że postępując w ten sposób, Komisja naruszyła prawa do obrony zainteresowanego państwa członkowskiego.

238 W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że naruszenie prawa do obrony stanowi ze względu na swój charakter subiektywną bezprawność (zob. wyrok Sądu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawach połączonych T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T-78/00 JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2501, pkt 425 i przytoczone tam orzecznictwo), która w związku z tym powinna zostać podniesiona przez samo zainteresowane państwo członkowskie (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie T-198/01 Technische Glaswerke Ilmenau przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2717, pkt 203).

239 W związku z tym skarżące w niniejszej sprawie nie mają legitymacji do podnoszenia zarzutu dotyczącego naruszenia prawa do obrony danego państwa członkowskiego, w niniejszym przypadku Królestwa Hiszpanii.

240 Po drugie, nawet jeżeliby przyjąć, że skarżące mają legitymację do podnoszenia takiego zarzutu, to nie może on zostać uwzględniony przez Sąd.

241 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zasada poszanowania praw do obrony wymaga, aby państwu członkowskiemu, którego dotyczy postępowanie, umożliwiono rzeczywiste zajęcie stanowiska wobec uwag przedstawionych przez zainteresowane osoby trzecie na podstawie art. 88 ust. 2 WE, na których Komisja zamierza oprzeć swoją decyzję, oraz aby Komisja nie mogła uwzględnić takich uwag w swojej decyzji przeciwko temu państwu w zakresie, w jakim nie miało ono możliwości ustosunkowania się do nich. Jednakże, aby takie naruszenie prawa do obrony prowadziło do stwierdzenia nieważności, konieczne jest, aby w braku takiego uchybienia

postępowanie mogło doprowadzić do odmiennego rezultatu (wyroki Trybunału: z dnia 11 listopada 1987 r. w sprawie 259/85 Francja przeciwko Komisji, Rec. s. 4393, pkt 12, 13; z dnia 14 lutego 1990 r. w sprawie C-301/87 Francja przeciwko Komisji, Rec. s. I-307, pkt 29–31).

242 W niniejszej sprawie skarżące wyrażnie zarzucają Komisji brak uwzględnienia uwag Królestwa Hiszpanii zawartych w piśmie z dnia 17 września 2001 r., dotyczących odpowiedzi na wystosowane przez zainteresowaną osobę trzecią, to jest Unión General de Trabajadores de La Rioja, żądanie odzyskania bezprawnie wypłaconej pomocy.

243 Niemniej jednak należy podnieść, że zaskarżone decyzje nie zostały oparte na powyższym żądaniu.

244 Nakaz odzyskania pomocy zawarty w art. 3 każej z zaskarżonych decyzji jest logiczny, konieczny i nieodzowną konsekwencją wcześniejszego wykazania przez Komisję bezprawnego charakteru spornej pomocy i jej niezgodności ze wspólnym rynkiem.

245 Ponadto należy stwierdzić, że skarżące poprzestają na zarzuceniu uchybienia proceduralnego bez podnoszenia i bez wykazania a fortiori, że w braku takiego uchybienia procedura mogłaby doprowadzić do odmiennego rezultatu.

246 Z powyższych rozważań wynika, że należy oddalić zarzut dotyczący naruszenia praw do obrony zainteresowanego państwa członkowskiego.

b) W przedmiocie zarzutu dotyczącego naruszenia zasady pewności prawa i dobrej administracji, zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań oraz zasady równego traktowania

Argumenty stron

247 Skarżące i występujący po ich stronie interwenienci uważają, że Komisja spowodowała po ich stronie i po stronie beneficjentów powstanie uzasadnionych oczekiwań co do tego, że sporne przepisy podatkowe były „zgodne z prawem wspólnotowym” oraz że nie dojdzie do żądania ich zwrotu.

248 Twierdzą, że jeżeli wykazano istnienie nienotyfikowanej pomocy, jej beneficjenci mogą powoływać się na zasadę uzasadnionych oczekiwań w wyjątkowych okolicznościach. Confebask twierdzi ponadto, że istnienie uzasadnionych oczekiwań przedsiębiorców co do „zgodności z prawem” ogólnych zasad ustanawiających ulgi podatkowe należy dopuścić zwłaszcza wtedy, gdy pomoc jest wynikiem indywidualnego aktu.

249 W tym zakresie podnosi, że pismo Komisji z dnia 25 maja 1994 r. oraz jej późniejsze zachowanie przekonały je co do zgodności spornych systemów z prawem wspólnotowym.

250 W rzeczywistości bowiem Komisja uprzedziła w tym piśmie o możliwości wszczęcia procedury przewidzianej w art. 88 ust. 2 WE, o ile nie otrzyma satysfakcjonującej odpowiedzi na wezwanie do zwołania wyjaśnień. Tymczasem skarżące podkreślają, że Komisja nie wszczęła tej procedury po otrzymaniu odpowiedzi organów baskijskich. Ponadto jedynie Comunidad autónoma de La Rioja uczestniczyła w spotkaniach z „hiszpańskimi organami”, co stwierdziła Komisja w piśmie z dnia 18 lipca 1995 r. Organy krajowe i organy baskijskie nie uczestniczyły w nich. W związku z tym, powstrzymując się od podjęcia kroków wykazujących, że kontynuuje analizę spornych systemów zwolnień, i wszczynając jedynie formalne postępowanie wyjaśniające z dnia 28 listopada 2000 r., Komisja pozwoleńa myśleć w tym czasie, że odpowiedź baskijskich organów, przedstawiona we wrześniu 1994 r. była satysfakcjonująca oraz że sporne systemy nie stanowiły pomocy państwa lub stanowiły w danym wypadku pomoc zgodną ze wspólnym

rynkiem.

251 Skarżące i Comunidad autónoma del País Vasco podnoszą w szczególności, że Komisja miała obowiązek wypowiedzenia się w rozsądnym terminie. Sąd orzekł w wyroku z dnia 24 listopada 1987 r. w sprawie 223/85 RSV przeciwko Komisji, Rec. s. 4617, że termin 26 miesięcy dla orzekania w ramach formalnego postępowania wyjaśniającego nie jest dopuszczalny oraz że na podstawie zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań czyni on niemożliwym odzyskanie już wypłaconej pomocy. Praktyka Komisji opiera się zresztą na tym orzecznictwie i skarżące zarzucają ponadto naruszenie zasady równego traktowania w tym zakresie. Ponadto Komisja miała również obowiązek sprawnego przeprowadzenia wstępnego dochodzenia. Konieczność tego wykonania tego obowiązku była tym większa, że brak było szczególnych trudności przy podejmowaniu decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, ponieważ zawierałyby one wstępne oceny. Wreszcie okoliczności, że dana pomoc nie została notyfikowana, nie zwalniała Komisji od obowiązku niezwłocznego wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego. Wymóg pewności prawa sprzeciwia się bowiem temu, aby mogła ona odraczać w nieskończoność wykonywanie swych uprawnień nawet w takich sytuacjach.

252 W niniejszej sprawie decyzja o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego została wydana 79 miesięcy po zarejestrowaniu w dniu 28 kwietnia 1994 r. skargi z 1994 r. przez Komisję. Tak długi czas trwania wstępnego dochodzenia byłby przesadny. Z uwagi na ten czas odzyskanie pomocy w niniejszej sprawie również byłoby sprzeczne z zasadą dobrej administracji.

253 Ponadto w niniejszej sprawie z pisma z dnia 25 maja 1994 r. wynika, że Komisja była w posiadaniu wszystkich niezbędnych do podjęcia decyzji dowodów od chwili zarejestrowania skargi z 1994 r., to jest od dnia 28 kwietnia 1994 r. Dodatkowo Komisja nie zażądała żadnych konkretnych informacji od hiszpańskich organów w piśmie z dnia 19 stycznia 1996 r. i skarżące skierowały na urzędowym papierze rzędu baskijskiego niepodpisane pismo z dnia 5 lutego 1996 r., które, jak twierdzą, stanowi odpowiedź na pismo Komisji z dnia 19 stycznia 1996 r. Pismo to podkreśla ogólny charakter spornych środków i wskazuje na okoliczności, że środki te przeznaczone były dla wszystkich przedsięwzięć, których mogły dotyczyć Normas Forales. Ponadto decyzja o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego nie wspomina o jakimkolwiek opóźnieniu, które mogła by przypisać hiszpańskim organom w podaniu do wiadomości przedanych na tym etapie informacji. Ponadto Komisja nie mogła skutecznie zasądzić konieczności rozpatrzenia w pierwszej kolejności innych systemów podatkowych, ponieważ orzecznictwo odmawia wzięcia pod uwagę względów użyteczności administracyjnej. Wreszcie Komisja przyznała w zaskarżonych decyzjach końcowych, że nie było konieczności analizowania „rzeczywistego wpływu” systemów podatkowych w ramach oceny ogólnego systemu pomocy.

254 Po drugie, skarżące podnoszą, że Komisja nie opublikowała ostrzeżenia w Dzienniku Urzędowym wbrew komunikatowi z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy, wyjaśniając, że postąpiła w ten sposób od chwili dowiedzenia się o środkach bezprawnej pomocy.

255 Po trzecie, skarżące podnoszą, że z praktyki decyzyjnej Komisji wynika, w rzeczywistości w to przypadki pomocy nienotyfikowanej, że jeżeli okres trwania wstępnego dochodzenia przekracza rozsądny termin, Komisja nie wymagała zwrotu pomocy. Skarżące odnoszą się w szczególności do niektórych indywidualnych decyzji Komisji [decyzja Komisji 92/329/EWG z dnia 25 lipca 1990 r. w sprawie pomocy przyznanej przez rząd włoski wytwórcy produktów oftalmologicznych (Industrie Ottiche Riunite, IOR) (Dz.U. 1992, L 183, s. 30) oraz decyzja Komisji 2002/15/WE z dnia 8 maja 2001 r. dotycząca pomocy państwa udzielonej spółce „Bretagne Angleterre Irlande” („BAI3” lub „Brittany Ferries”) (Dz.U. 2002, L 12, s. 33)] oraz decyzji Komisji dotyczących ośrodków koordynacyjnych [w szczególności decyzje Komisji: 2003/81/WE z dnia 22 sierpnia 2002 r. w

sprawie systemu pomocy państwa stosowanego przez Królestwo Hiszpanii do ośrodków koordynacyjnych w Vizcaya (Dz.U. 2003, L 31, s. 26); 2003/512/WE z dnia 5 września 2002 r. w sprawie systemu pomocy wprowadzonego przez Niemcy na rzecz ośrodków kontroli i koordynacji (Dz.U. 2003, L 177, s. 17); 2003/438/WE z dnia 16 października 2002 r. w sprawie systemu pomocy państwa C 50/2001 (ex NN 47/2000) – Spółki finansowe – wprowadzonej przez Luksemburg (Dz.U. 2003, L 153, s. 40); 2004/76/WE z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie systemu pomocy państwa wprowadzonej przez Francję na rzecz central i ośrodków logistycznych (Dz.U. 2004, L 23, s. 1); 2004/77/WE z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie systemu pomocy wprowadzonego przez Belgię w postaci systemu decyzji podatkowych stosowanych do zagranicznych korporacji handlowych ze Stanów Zjednoczonych (Dz.U. 2004, L 23, s. 14)]. Przywołuj również decyzję Komisji z dnia 31 października 2000 r. w sprawie hiszpańskiej ustawy o podatku od osób prawnych (Dz.U. 2001, L 60, s. 57). W związku z tym zarzucają naruszenie zasady równego traktowania.

256 Wreszcie zdaniem Confebask Komisja zmienia swój ocenę systemów podatkowych państw członkowskich poprzez przyjęcie komunikatu z 1998 r. w sprawie pomocy podatkowej. W tym zakresie z pierwszego rocznego sprawozdania dotyczącego wykonania tego komunikatu [COM(1998) 595 wersja ostateczna] wynika, że Komisja w ten sposób miała na celu „wyjaśnienie stosowania zasad dotyczących pomocy państwa związanej z bezpośrednim opodatkowaniem przedsiębiorstw”. Confebask podkreśla również, że oddalenie zarzutu dotyczącego naruszenia zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań w ww. w pkt 70 wyroku w sprawach połączonych Demesa i Territorio Histórico de Álava przeciwko Komisji nie stanowi w niniejszej sprawie przeszkody dla unieważnienia obowiązku odzyskania pomocy.

257 Komisja popierana przez Comunidad autónoma de La Rioja wnosi o oddalenie tego zarzutu.

Ocena Sądu

– W przedmiocie zarzutu dotyczącego naruszenia zasady pewności prawa i dobrej administracji z uwagi na czas trwania wstępnego dochodzenia

258 Skarżące podnoszą, że wszczęcie formalnego postępowania wyjaśniającego dopiero w dniu 28 listopada 2000 r., to jest 79 miesięcy po zarejestrowaniu skargi z 1994 r., Komisja przekroczyła rozsądny czas trwania wstępnej procedury dochodzenia, naruszając tym samym zasady pewności prawa i dobrej administracji.

259 Sąd przypomina, że od chwili wniesienia skargi z 1994 r. do czasu przyjęcia rozporządzenia nr 659/1999 Komisja nie była związana szczególnymi terminami. Komisja powinna była jednak dołożyć starań, aby nie opóźniać w nieskończoność wykonania swoich uprawnień, dając wyraz poszanowaniu podstawowego wymogu pewności prawa (zob. wyrok z dnia 24 września 2002 r. w sprawach połączonych C-74/00 P i C-75/00 P Falck i Acciaierie di Bolzano przeciwko Komisji, Rec. s. I-7869, pkt 140; z dnia 23 lutego 2006 r. w sprawach połączonych C-346/03 i C-529/03 Atzeni i in., Rec. s. I-1875, pkt 61).

260 W istocie bowiem, ponieważ ocena zgodności pomocy państwa ze wspólnym rynkiem należy do wyłącznych kompetencji Komisji, jest ona zobowiązana – w interesie prawidłowego stosowania podstawowych postanowień traktatu dotyczących pomocy państwa – do przystąpienia bez zwłoki do sumiennego i bezstronnego badania skargi informującej o istnieniu pomocy niezgodnej ze wspólnym rynkiem. Wynika stąd, że Komisja nie może bezterminowo przedłużać wstępnego badania pomocy państwa będącej przedmiotem zwołanej do niej skargi. Ocena, czy czas trwania badania skargi przez Komisję można uznać za rozsądny, powinna być dokonywana w oparciu o konkretne okoliczności danej sprawy, a zwłaszcza z uwzględnieniem jej kontekstu, różnych etapów postępowania, które Komisja powinna przeprowadzić, oraz stopnia złożoności

sprawy (wyrok S?du z dnia 10 maja 2006 r. w sprawie T?395/04 Air One przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II?1343, pkt 61).

261 W niniejszej sprawie wiadomo, ?e Komisja dowiedzia?a si? o spornych systemach pomocy za po?rednictwem skargi z 1994 r., zarejestrowanej w dniu 28 kwietnia 1994 r. Wiadomo równie?, ?e Komisja zawiadomi?a w dniu 28 listopada 2000 r. hiszpa?skie organy o decyzji o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego w przedmiocie spornych systemów zwolnie? podatkowych.

262 Pomi?dzy chwil?, w której Komisja dowiedzia?a si? o spornych systemach pomocy, a dat? wszcz?cia formalnego post?powania wyja?niaj?cego w przedmiocie tych ?rodków, up?yn?? okres, który wynosi sze?? i pó? roku.

263 Niemniej jednak, w pierwszej kolejno?ci nale?y podnie??, ?e sporne ?rodki podatkowe wymaga?y ze strony Komisji pog??bionej oceny hiszpa?skiego prawa. W pi?mie z dnia 18 lipca 1995 r. skierowanym do skar??cych Komisja wyja?ni?a równie?, ?e kontynuowa?a sw? ocen? z punktu widzenia hiszpa?skiego systemu podatkowego oraz systemów autonomii podatkowej obowi?zuj?cych w pa?stwach cz?onkowskich, z uwzgl?dnieniem ewolucji federacyjnej maj?cej miejsce w poszczególnych pa?stwach cz?onkowskich. Wskaza?a, ?e s?u?by Komisji zbiera?y konieczne informacje, które oznacza?y „znaczny nak?ad pracy polegaj?cej zarówno na zbieraniu, jak i na ocenie”. Je?eli z?o?ono?? dokonanej oceny nie mo?e sama w sobie uzasadnia? d?ugo?ci czasu trwania wst?pnego dochodzenia w niniejszej sprawie, to jest jednak elementem, który nale?y wzi?? pod uwag?.

264 Po drugie, nale?y stwierdzi?, ?e d?ugi czas trwania procedury mo?na w du?ej cz??ci zarzuci? hiszpa?skim organom.

265 W rzeczywisto?ci bowiem pismo z dnia 19 stycznia 1996 r., w którym Komisja wezwa?a hiszpa?skie organy do dostarczenia informacji dotycz?cych beneficjentów spornych ?rodków zosta?o bez odpowiedzi.

266 W tym zakresie Komisja mia?a podstawy do za??dania takich informacji. W niniejszej sprawie bowiem przyznanie spornych zwolnie? podatkowych by?o, po pierwsze, ograniczone w czasie, poniewa? jedynie spó?ki utworzone do dnia 31 grudnia 1994 r. mog?y z niej korzysta?, i po drugie, uzale?nione by?o od zgody Consejo de Diputados (rady deputowanych) rz?du danej prowincji, po zbadaniu spe?nienia wymaganych warunków (zob. pkt 18 powy?ej). W zwi?zku z tym, z punktu widzenia decyzji dotycz?cej zgodno?ci spornych zwolnie? podatkowych, kwestia beneficjentów mog?a mie? istotne znaczenie, w szczegó?no?ci ze wzgl?du na zakres spornych ?rodków.

267 Tymczasem jedynym pismem, które hiszpa?skie organy oficjalnie skierowa?y do Komisji, jest pismo z dnia 30 wrze?nia 1994 r., które podkre?la co do zasady ogólny charakter spornych ?rodków krajowych oraz zaprzecza istnieniu pomocy pa?stwa.

268 W zwi?zku z tym nale?y stwierdzi?, ?e pytanie Komisji z dnia 19 stycznia 1996 r. dotycz?ce wprowadzenia w ?ycie spornych systemów oraz ich beneficjentów pozosta?o bez odpowiedzi, pomimo ?e hiszpa?skie organy wyst?pi?y w pismach z dnia 19 lutego i 21 marca 1996 r. o przed?u?enie terminów na udzielenie odpowiedzi w tej kwestii.

269 Skar??ce z?o?y?y pismo na urz?dowym papierze rz?du baskijskiego, niepodpisane, datowane na dzie? 5 lutego 1996 r., odno?nie do którego twierdz?, i? stanowi ono odpowied? na pismo Komisji z dnia 19 stycznia 1996 r. Niemniej jednak nie przedstawia? one dowodu na to, ?e odpowied? ta zosta?a oficjalnie zakomunikowana Komisji, która z kolei twierdzi, ?e jej nie

otrzymała.

270 Ponadto pismami z dnia 19 lutego i 21 marca 1996 r. Królestwo Hiszpanii wniosło do Komisji o przedłużenie terminu na udzielenie odpowiedzi na pismo z dnia 19 stycznia 1996 r. (zob. pkt 29 powyżej), co potwierdza też Komisji, iż nie udzielono żadnej odpowiedzi na jej pytania. Ponadto należałoby stwierdzić, że w każdym razie treść pisma z dnia 5 lutego 1996 r., która podkreśla ogólny charakter spornych środków oraz wskazuje na okoliczności, że adresatami tych środków byłyby wszystkie przedsiębiorstwa, które mogły zostać objęte zakresem Normas Forales, nie stanowi precyzyjnej odpowiedzi na pytania Komisji dotyczące beneficjentów.

271 To po otrzymaniu, po pierwsze nowej skargi z dnia 5 stycznia 2000 r., dotyczącej pomocy przyznanej korzystającemu przedsiębiorcy na podstawie spornych przepisów podatkowych w Álava, oraz po drugie, na podstawie uwag organów hiszpańskich w tym zakresie, Komisja uznała, że dysponuje wystarczającymi informacjami dla wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego w dniu 28 listopada 2000 r. dotyczącej spornych przepisów podatkowych.

272 Wreszcie z dowodów w aktach sprawy nie wynika, że w celu wyjaśnienia sytuacji Komisja została wezwana do zajęcia stanowiska w przedmiocie skargi z 1994 r., co umożliwiłoby, z uwagi na stawkę, stwierdzenie w razie potrzeby jej ewentualnej beczynności.

273 W związku z tym odpowiedzialność za długi czas trwania wstępnej procedury można, z uwagi na powyższe, w znacznym stopniu przypisać organom krajowym, które nie do tego, że nie notyfikowały spornych systemów, to ponadto odmówiły Komisji użytecznych wyjaśnień (zob. wyrok Trybunału z dnia 21 marca 1991 r. w sprawie C-303/88 Wochy przeciwko Komisji, Rec. s. I-1433, pkt 43).

274 Po trzecie, jeżeli chodzi o kontekst, w który wpisują się przepisy podatkowe, to należałoby podnieść, że w okresie od 1996 r. do 1999 r. Komisja zbadała inne systemy podatkowe ustanowione przez skarżące w tym okresie (zaliczenia na poczet podatku ustanowione w 1994 r., w 1996 r. oraz w 1997 r. oraz zmniejszenie podstawy opodatkowania ustanowione w 1996 r., które były przedmiotem sporu między innymi w zakończonych wyrokami sprawach Demesa oraz z dnia 23 października 2002 r. Diputación Foral de Álava przeciwko Komisji, ww. w pkt 68 i 70). W ten sposób Komisja, do której wpłynęły skargi złożone w czerwcu 1996 r. oraz październiku 1997 r. przeciwko zastosowaniu na terytorium historycznym Álava do spółek Demesa i Ramondín, zaliczenia na poczet podatku w wysokości 45% oraz zmniejszenia podstawy opodatkowania podatku od osób prawnych, wszczęła kilka procedur, które doprowadziły do wydania decyzji 1999/718 oraz 2000/795 (zob. pkt 68 powyżej) oraz decyzji Komisji z dnia 17 sierpnia oraz dnia 29 września 1999 r. o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w przedmiocie systemów zaliczenia na poczet podatku w wysokości 45% oraz zmniejszenia podstawy opodatkowania podatkiem od osób prawnych, przy czym decyzje o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego same były przedmiotem skarg do Sądu (ww. w pkt 174 wyroki: w sprawach zakończonych Diputación Foral de Guipúzcoa i in. przeciwko Komisji; w sprawach zakończonych Diputación Foral de Álava przeciwko Komisji i in.). O ile procedury te oczywiście nie dotyczą spornych w niniejszej sprawie zwolnień podatkowych z 1993 r., to jednak chodzi o również o korzyści podatkowe ustanowione przez te same organy, które mogły powodować podobne problemy prawne, i Komisja mogła w ramach przysługującego jej zakresu swobodnego uznania w dziedzinie pomocy państwa zdecydować, że korzyści te powinny zostać rozpatrzone szybciej, w szczególności z uwagi na brak odpowiedzi na pytania dotyczące beneficjentów spornych w niniejszej sprawie zwolnień podatkowych.

275 Z powyższego wynika, że w szczególnych okolicznościach niniejszej sprawy czas trwania procedury wstępnej nie naruszył ogólnej zasady pewności prawa.

276 Wreszcie, jeżeli chodzi o argumenty dotyczące naruszenia przez Komisję zasady dobrej administracji, to należy stwierdzić, że są one zasadniczo ściśle związane z argumentem dotyczącym naruszenia zasady pewności prawa przez długość trwania wstępnego dochodzenia i powinny z uwagi na powyższe zostać oddalone.

277 W związku z tym należy oddalić zarzut dotyczący naruszenia zasady pewności prawa i dobrej administracji.

– W przedmiocie zarzutu dotyczącego naruszenia zasady uzasadnionych oczekiwań

278 Na wstępie należy przypomnieć, że na uzasadnione oczekiwania co do zgodności z prawem pomocy można w zasadzie – z zastrzeżeniem okoliczności wyjatkowych – powołać się jedynie wtedy, gdy ta pomoc została przyznana zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 88 WE (wyrok Trybunału z dnia 20 września 1990 r. w sprawie C-5/89 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. s. I-3437, pkt 14; ww. w pkt 157 wyrok w sprawie Regione autonoma della Sardegna przeciwko Komisji, pkt 64).

279 W istocie bowiem rzetelny organ regionalny lub staranny podmiot gospodarczy zazwyczaj powinny być w stanie upewnić się co do tego, czy procedura ta była przestrzegana (ww. w pkt 278 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Niemcom, pkt 14; wyrok z dnia 14 stycznia 1997 r. w sprawie C-169/95 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. s. I-135, pkt 51; ww. w pkt 68 wyrok w sprawie Demesa, pkt 236).

280 Ponadto, ponieważ art. 88 WE nie czyni rozróżnienia w zależności od tego, czy chodzi o system pomocy, czy też o pomoc indywidualną, zasady te znajdują zastosowanie także do systemów pomocy, w przeciwieństwie do tego, co twierdzi Confebask (zob. pkt 248 powyżej).

281 W niniejszej sprawie wiadomo, że zwolnienia podatkowe, których dotyczył zaskarżony decyzje kołowe, zostały ustanowione bez wcześniejszej notyfikacji z naruszeniem art. 88 ust. 3 WE.

282 Niemniej jednak orzecznictwo nie wyklucza możliwości powoływania się przez beneficjentów bezprawnej – ponieważ nienotyfikowanej – pomocy, tak jak to ma miejsce w niniejszej sprawie, na wyjatkowe okoliczności, na których w sposób uzasadniony opierają swoje przekonanie o zgodności z prawem tej pomocy, w celu sprzeciwienia się jej zwrotowi (wyrok Trybunału z dnia 10 czerwca 1993 r. w sprawie C-183/91 Komisja przeciwko Grecji, Rec. s. I-3131, pkt 18; zob. podobnie ww. w pkt 70 wyroki: w sprawie Demesa i Territorio Histórico de Álava przeciwko Komisji, pkt 51; zob. podobnie wyroki Sądu: z dnia 15 września 1998 r. w sprawach połączonych T-126/96 i T-127/96 BFM i EFIM przeciwko Komisji, Rec. s. II-3437, pkt 69, 70; z dnia 29 września 2000 r. w sprawie T-55/99 CETM przeciwko Komisji, Rec. s. II-3207, pkt 122; ww. w pkt 173 wyrok w sprawie Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia przeciwko Komisji, pkt 107).

283 Nawet jeżeli przyjmiemy, że skarżące, które nie są podmiotami gospodarczymi lecz jednostkami samorządu terytorialnego, które ustanowiły sporne systemy pomocy, mogą powoływać się na uzasadnione oczekiwania (ww. w pkt 157 wyrok w sprawie Regione autonoma della Sardegna przeciwko Komisji, pkt 66), Sąd jednak musi zbadać, w świetle tych zasad, czy ich argumenty należą do okoliczności wyjatkowych, na których można oprzeć uzasadnione oczekiwania co do zgodności z prawem spornych systemów pomocy.

284 Skarżące i występujący po ich stronie interwenienci podnoszą, że zachowanie Komisji stanowi wyjatkowe okoliczności, na których można oprzeć uzasadnione oczekiwania co do

zgodności z prawem spornych systemów, z powodu, po pierwsze nadmiernego czasu trwania wstępnej procedury, oraz beczynności Komisji w trakcie jej trwania, po drugie, z powodu braku ogłoszenia ostrzeżenia beneficjentów potencjalnej pomocy, przewidzianego w komunikacie z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy, po trzecie, z powodu praktyki decyzyjnej Komisji, oraz po czwarte, z powodu zmiany polityki Komisji w dziedzinie pomocy państwa.

285 Skarżące w pierwszej kolejności podnoszą, że nadmierny czas trwania wstępnej procedury dochodzenia spowodował powstanie po ich stronie uzasadnionych oczekiwań co do zgodności z prawem tych pomocy, co sprzeciwia się ich odzyskaniu. Powołują się w szczególności na ww. w pkt 251 wyrok w sprawie RSV przeciwko Komisji (pkt 17), zgodnie z którym zwłoka Komisji w podjęciu decyzji co do niezgodności z prawem danej decyzji oraz co do jej zniesienia i zwrotu przez państwo członkowskie może, w niektórych okolicznościach uzasadniać po stronie beneficjentów tej pomocy uzasadnione oczekiwania, które mogą uniemożliwiać nakazanie temu państwu członkowskiemu zwrotu tej pomocy.

286 Sąd stwierdza jednak, że okoliczności sprawy zakończonej ww. w pkt 251 wyrokiem RSV przeciwko Komisji były wyjątkowe i nie są w żaden sposób podobne do okoliczności niniejszej sprawy. W rzeczywistości bowiem sporna pomoc została formalnie notyfikowana Komisji, co prawda po tym, jak została wypłacona beneficjentowi. Dotyczyła ona dodatkowych kosztów związanych z daną transakcją, która była wcześniej przedmiotem zezwolenia Komisji. Dotyczyła sektora, który od 1977 r. otrzymał od organów krajowych dozwolenie przez Komisję pomoc. Ocena jej zgodności ze wspólnym rynkiem nie wymagała pogłębionych badań. Na tej podstawie Trybunał wywnioskował, że skarżące mogą w tych okolicznościach w sposób rozsądny myśleć, że pomoc nie napotka sprzeciwu ze strony Komisji (ww. w pkt 251 wyrok w sprawie RSV przeciwko Komisji, pkt 14–16).

287 Elementy te w sposób zasadniczy różnicują niniejszą sprawę od tamtej sprawy. W rzeczywistości bowiem sporne zwolnienia podatkowe nie zostały notyfikowane i nie stanowiły żadnego przedsięwzięcia systemu pomocy wcześniej dozwolonego przez Komisję. Nie dotyczy one szczególnego sektora i a fortiori nie dotyczy żadnego szczególnego sektora korzystającego z dozwolonej pomocy. Ponadto ocena skargi dotyczącej spornych systemów wymagała, tak jak to stwierdziła Komisja w piśmie z dnia 18 lipca 1995 r. skierowanego do skarżących, „znaczej pracy polegającej zarówno na zbieraniu, jak i na ocenie” (zob. pkt 26 powyżej).

288 Skarżące nie mogą zatem skutecznie powoływać się w niniejszej sprawie na ww. w pkt 251 wyrok w sprawie RSV przeciwko Komisji.

289 Ponadto okoliczności niniejszej sprawy nie są porównywalne z okolicznościami zakończonej wyrokiem Sądu z dnia 12 września 2007 r. sprawie T-348/03 Koninklijke Friesland Foods przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-101*. W rzeczywistości bowiem Komisja przyznała w zaskarżonej decyzji, że sporny system niderlandzki był podobny do systemu belgijskiego, w odniesieniu do którego wielokrotnie zajmowała stanowisko, tworząc w ten sposób uzasadnione oczekiwanie co do tego, że niderlandzki system nie był pomocą (ww. wyrok w sprawie Koninklijke Friesland Foods przeciwko Komisji, pkt 129). Nie jest tak w niniejszej sprawie, ponieważ Komisja w żaden sposób nie zajęła stanowiska co do spornego systemu ani też co do innego porównywalnego systemu, tak aby mogły powstać uzasadnione oczekiwania co do ich zgodności z prawem.

290 W konsekwencji, biorąc pod uwagę okoliczności niniejszej sprawy, czas trwania wstępnej procedury nie może zostać uznany za wyjątkowy i, jako taki, za mogący stanowić podstawę dla uzasadnionych oczekiwań co do zgodności z prawem spornych systemów.

291 Skarżące mogą więc również na zachowanie Komisji, a w szczególności na jej

bezczyнно?? w trakcie procedury wst?pnej, które ich zdaniem mog?o spowodowa? powstanie uzasadnionych oczekiwa? co do zgodno?ci z prawem spornych systemów (zob. pkt 249, 250 powy?ej).

292 S?d podnosi, ?e pismem z dnia 25 maja 1994 r. Komisja wezwa?a Królestwo Hiszpanii do przed?o?enia uwag w przedmiocie skargi z 1994 r. w terminie pi?tnastu dni. Komisja doda?a w tym pi?mie, ?e w braku odpowiedzi lub w przypadku odpowiedzi niesatysfakcjonuj?cej, po up?ywie terminu, b?dzie musia?a wszcz?? formalne post?powanie wyja?niaj?ce.

293 Z akt sprawy wynika (zob. pkt 25 i nast. powy?ej), ?e po otrzymaniu odpowiedzi hiszpa?skich organów w dniu 30 wrze?nia 1994 r. dosz?o do spotka? dotycz?cych spornych re?imów, które potwierdza?y kontynuacj? dochodzenia w sprawie skargi.

294 Podobnie w pi?mie z dnia 18 lipca 1995 r. Komisja poinformowa?a skar??ce o tym, ?e kontynuowa?a ocen? ich skargi, ?e o dalszym losie skargi zadecyduje po wyja?nieniu pewnych kwestii oraz ?e powiadomi je o swojej decyzji.

295 Wreszcie pismem z dnia 19 stycznia 1996 r. Komisja poinformowa?a Królestwo Hiszpanii, ?e bada?a wp?yw spornych przepisów podatkowych na konkurencj? i za??da?a w tym zakresie informacji dotycz?cych beneficjentów tych ?rodków.

296 S?d twierdzi, ?e Komisja nie okaza?a bezczynno?ci w nast?pstwie skargi z 1994 r. Przeciwnie kontynuowa?a ona procedur? poprzez wymian? pism do czasu, kiedy to pismo do Królestwa Hiszpanii z dnia 19 stycznia 1996 r. pozosta?o bez odpowiedzi. Korespondencja oraz spotkania z Komisj? w trakcie procedury wst?pnej ?wiadcz? w ten sposób o dialogu, poprzez który Komisja zamierza?a w szczególn?ci uzyska? informacje ze strony hiszpa?skich organów w celu sformu?owania wst?pnej opinii.

297 Z pisma z dnia 19 stycznia 1996 r. wynika, ?e Komisja s?dzi?a w tym czasie, i? nie dysponuje elementami koniecznymi dla podj?cia decyzji o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego.

298 Otó?, pomimo wniosku z dnia 19 stycznia 1996 r. o informacje dotycz?ce beneficjentów spornych systemów pomocy Komisja nie uzyska?a odpowiedzi ze strony hiszpa?skich organów w?adzy, pomimo ich wniosku o przed?u?enie terminu w tym celu (zob. pkt 29 powy?ej).

299 Ponadto z wymiany korespondencji wynika, ?e Komisja powtórzy?a zarówno skar??cym, jak i Królestwu Hiszpanii, ?e w dalszym ci?gu bada?a skarg?, bez zajmowania stanowiska co do zgodno?ci z prawem tych systemów.

300 Ponadto, nawet je?eliby przyj??, ?e mo?na uzna?, i? Komisja zachowa?a milczenie od czasu wys?ania pisma z dnia 19 stycznia 1996 r. do Królestwa Hiszpanii do czasu otrzymania nowej skargi z dnia 5 stycznia 2000 r., milczenie to nie mo?e z uwagi na dowody w niniejszej sprawie stanowi? wyj?tkowej okoliczno?ci, na której mo?na by oprze? uzasadnione oczekiwanie co do zgodno?ci z prawem spornych systemów.

301 W rzeczywisto?ci bowiem, w braku odpowiedzi ze strony hiszpa?skich organów na wniosek o udzielenie informacji dotycz?cych beneficjentów systemów, Komisja mog?a stwierdzi?, tak jak to wyja?nia w swoich pismach, ?e nie dysponuje elementami umo?liwiaj?cymi jej rzeczywisty zakres spornych systemów. Mog?a w szczególn?ci stwierdzi?, ?e brak by?o jakichkolwiek dowodów, i? ze spornych systemów, które przesta?y obowi?zywa? z ko?cem 1994 r., korzysta?y jakiegokolwiek przedsi?biorstwa.

302 Ponadto w każdym razie takie milczenie nie może być interpretowane jako równoznaczne z milczeniem aprobaty ze strony tej instytucji (zob. ww. w pkt 157 wyrok w sprawie Regione autonoma della Sardegna przeciwko Komisji, pkt 69).

303 W związku z tym nie można przyjąć argumentu dotyczącego bezczynności Komisji w trakcie procedury wstępnej, ponieważ stosunek Komisji nie może w niniejszej sprawie być uznany za wyjątkową okoliczność, na której można by było oprzeć uzasadnione oczekiwanie co do zgodności z prawem spornych systemów podatkowych.

304 Po drugie, na poparcie argumentu dotyczącego uzasadnionych oczekiwań wywołanych zachowaniem Komisji skarżące podnosi brak opublikowania w Dzienniku Urzędowym szczególnego ogłoszenia ostrzegającego potencjalnych beneficjentów pomocy o jej odwoywalności. Podkreśla, że w komunikacie z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy Komisja wskazała, że od chwili dowiedzenia się o przyjęciu bezprawnych środków pomocy przez jedno z państw członkowskich opublikuje w Dzienniku Urzędowym ogłoszenie ostrzegające potencjalnych beneficjentów pomocy o jej odwoywalności, co nie miało miejsca w niniejszej sprawie.

305 Sąd przypomina, że Komisja może narzucić sobie sposób wykonywania przysługującego jej uznania przez takie akty jak wytyczne czy komunikaty, o ile akty te zawierają reguły wskazujące kierunek postępowania tej instytucji oraz nie odbiegają od norm traktatu (zob. wyrok Trybunału z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie C-310/99 Włochy przeciwko Komisji, Rec. s. I-2289, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo; ww. w pkt 214 wyrok z dnia 26 września 2002 r. w sprawie Hiszpania przeciwko Komisji, pkt 53).

306 Należy podnieść, że w komunikacie z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy Komisja przypomina o obowiązku notyfikowania pomocy, przewidzianym w art. 88 ust. 3 WE. Ponadto informuje potencjalnych beneficjentów pomocy państwa o odwoywalnym charakterze pomocy, która została przyznana w sposób bezprawny, czyli bez wydania przez Komisję ostatecznej decyzji o jej zgodności ze wspólnym rynkiem, może doprowadzić do konieczności zwrotu pomocy (zob. pkt 11 powyżej).

307 Niezależnie od tego, że można zarzucić brak opublikowania przez Komisję w Dzienniku Urzędowym ostrzeżenia przewidzianego w komunikacie z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy, to jednak informacje zawarte w tym komunikacie, tak jak przypomniano powyżej w pkt 306, są jednoznaczne. Ponadto wykazania broniona przez skarżące prowadziaby do nadania komunikatowi z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy zakresu sprzecznego z art. 88 ust. 3 WE. W rzeczywistości bowiem odwoywalny charakter bezprawnie przyznanej pomocy wynika ze skuteczności obowiązku notyfikacji przewidzianego w art. 88 ust. 3 WE i nie zależy od publikacji w Dzienniku Urzędowym ostrzeżenia przewidzianego w komunikacie z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy. W szczególności odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy nie może stać się niemożliwe tylko z powodu nieopublikowania przez Komisję ostrzeżenia, ponieważ przeciwne stwierdzenie zagrałoby systemowi kontroli pomocy państwa ustanowionemu przez traktat.

308 W związku z tym brak opublikowania ostrzeżenia przewidzianego w komunikacie z 1983 r. w sprawie bezprawnej pomocy nie stanowi wyjątkowej okoliczności, na której można by było oprzeć jakiegokolwiek oczekiwanie co do zgodności z prawem bezprawnie przyznanej pomocy.

309 Po trzecie, skarżące podnosi, że praktyka decyzyjna Komisji w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych stanowi okoliczność, która mogłaby wywołać uzasadnione oczekiwania.

310 Niemniej jednak należy przypomnieć, że o ile zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań

zalicza się do podstawowych zasad wspólnotowych, o tyle podmioty gospodarcze nie mogą w uzasadniony sposób pokładać swoich oczekiwań w utrzymaniu istniejącej sytuacji, która może zostać zmieniona w ramach swobodnego uznania instytucji wspólnotowych (wyrok Trybunału z dnia 14 lutego 1990 r. w sprawie C-350/88 Delacre i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-395, pkt 33). Zasada ta niewątpliwie ma zastosowanie w ramach polityki konkurencji, która charakteryzuje się szerokim zakresem swobodnego uznania (zob. w dziedzinie ustalania kwoty grzywien wyrok Trybunału z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5425, pkt 172).

311 Powyższe odnosi się w szczególności do kwestii, czy zostały spełnione warunki odstąpienia od odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy dotyczącej wyjątkowych okoliczności. W ten sposób decyzje dotyczących innych spraw w tej dziedzinie mają jedynie informacyjny charakter i nie można na nich opierać uzasadnionego oczekiwania, ponieważ chodzi o okoliczności właściwe dla danej sprawy.

312 W tych okolicznościach przywołane przez skarżące decyzje Komisji w tej dziedzinie nie mogą stanowić wyjątkowej okoliczności, na której można by oprzeć takie uzasadnione oczekiwania.

313 Po czwarte wreszcie, Confebask twierdzi, że Komisja zmieniła swój polityk w dziedzinie pomocy państwa w 1998 r. i powołuje się na uzasadnione oczekiwanie co do zgodności z prawem spornych przepisów w chwili ich przyjęcia.

314 Sąd przypomina w tym zakresie, że okoliczność, iż Komisja przyjęła komunikat z 1998 r. w sprawie pomocy podatkowej, nie prowadzi do zmiany kryteriów oceny systemów podatkowych państw członkowskich.

315 W rzeczywistości bowiem, o czym przypomniano wcześniej (zob. pkt 180 powyżej) komunikat z 1998 r. w sprawie pomocy podatkowej, który w znacznej części opiera się na orzecznictwie Trybunału i Sądu, udziela wyjaśnień co do zastosowania art. 87 WE i 88 WE do przepisów podatkowych. W komunikacie tym Komisja nie zapowiedziała jednak zmiany dotyczącej oceny przepisów podatkowych w świetle art. 87 WE i 88 WE (ww. w pkt 174 wyrok w sprawach połączonych Diputación Foral de Guipúzcoa i in. przeciwko Komisji, pkt 79; ww. w pkt 174 wyrok z dnia 23 października 2002 r. w sprawach połączonych Diputación Foral de Álava i in. przeciwko Komisji, pkt 83).

316 W związku z tym argument dotyczący zmiany polityki Komisji nie może zostać uznany za wyjątkową okoliczność, na której można by oprzeć uzasadnione oczekiwanie co do zgodności z prawem bezprawnie przyznanej pomocy.

317 Z powyższych rozważań wynika, że należy oddalić jako bezzasadny zarzut dotyczący tego, iż zachowanie Komisji miaoby stanowić wyjątkową okoliczność, na której można by oprzeć uzasadnione oczekiwanie co do zgodności z prawem bezprawnie przyznanej pomocy. W związku z tym pierwszy zarzut należy odrzucić jako bezzasadny.

– W przedmiocie zarzutu dotyczącego naruszenia zasady równego traktowania

318 W ramach zarzutu opartego na uzasadnionych oczekiwaniach wywołanych czasem trwania wstępnego dochodzenia skarżące podnoszą zarzut naruszenia zasady równego traktowania w zakresie, w jakim w niektórych decyzjach Komisja uznała, że czas trwania procedury uzasadnia brak zarządzenia zwrotu spornej pomocy.

319 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że poszanowanie zasady równości i niedyskryminacji wymaga, by porównywalne sytuacje nie były traktowane w sposób odmienny, a sytuacje odmienne nie były traktowane w sposób identyczny, chyba że jest to obiektywnie uzasadnione (wyroki Trybunału: z dnia 26 października 2006 r. w sprawie C-248/04 Koninklijke Coöperatie Cosun, Zb.Orz. s. I-10211, pkt 72 i przytoczone tam orzecznictwo).

320 W niniejszej sprawie skarżące nie wykazały, że sytuacja dotycząca spornych systemów pomocy jest porównywalna z sytuacjami będącymi przedmiotem powoływanych przez nie decyzji, w których Komisja uznała, iż nie będzie zarządzała zwrotu pomocy.

321 W rzeczywistości bowiem należy stwierdzić, że w przywołanych przez skarżące decyzjach dotyczących w szczególności systemów pomocy brak zwrotu pomocy był uzasadniony uwzględnionymi przez Komisję okolicznościami, które mogły wywołać uzasadnione oczekiwania co do zgodności z prawem ocenianych systemów. Komisja w szczególności uwzględniła fakt, że w innych decyzjach dotyczących środków analogicznych do systemów egzaminowanych w tych decyzjach wyraźnie stwierdzono brak istnienia pomocy, co uzasadniało w ten sposób brak odzyskania tej pomocy (zob. ww. w pkt 255 decyzje Komisji dotyczące ośrodków koordynacyjnych). W niektórych wypadkach uwzględniła ona również i to, że odpowiedzialność za długi czas trwania danej procedury nie mogła być w żaden sposób przypisana zainteresowanemu państwu członkowskiemu (zob. ww. w pkt 255 decyzja 2001/168) oraz to, że sporna korzyść nie została przyznana beneficjentowi spornego reżimu, a w związku z tym nie było potrzeby jej zwrotu (zob. ww. w pkt 255 decyzja 2003/81).

322 Nie jest tak w przypadku zaskarżonych decyzji końcowych, w których Komisja podkreśliła, że przeciwnie, warunki prawa do dochodzenia ochrony uzasadnionych oczekiwań nie zostały spełnione (zob. pkt 55, 56 powyżej), co z uwagi na okoliczności niniejszej sprawy zostało potwierdzone przez Sąd (zob. pkt 284–317 powyżej).

323 Z powyższego wynika, że okoliczności niniejszej sprawy nie są w żaden sposób porównywalne z okolicznościami będącymi przedmiotem przywołanych decyzji, w których Komisja nie zarządziła zwrotu pomocy.

324 W związku z tym skarżące nie wykazały naruszenia zasady równego traktowania.

325 Ponadto należy przypomnieć, że w zaskarżonych decyzjach końcowych zaznaczono, iż są one bez uszczerbku dla możliwości, że pomoc indywidualna wypłacona w ramach zwolnień podatkowych zostanie uznana całkowicie lub częściowo za zgodną ze wspólnym rynkiem na podstawie jej cech charakterystycznych bądź to na podstawie późniejszej decyzji Komisji, bądź to na podstawie zwalniających uregulowań (zob. pkt 103 decyzji 2003/28, pkt 101 decyzji 2003/86, pkt 99 decyzji 2003/192).

326 W związku z tym należy oddalić zarzut dotyczący naruszenia zasady równego traktowania jako nieuzasadniony.

327 Podsumowując, należy oddalić w całości piąty zarzut dotyczący uchybienia procedurze, naruszenia zasad pewności prawa i dobrej administracji, zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań i zasady równego traktowania.

5. W przedmiocie zarzutu szóstego, dotyczącego naruszenia art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999

a) Argumenty stron

328 Skarżące podnoszą, po zapoznaniu się z pismem Komisji z dnia 18 lipca 1995 r. zażyczonego przez nią do odpowiedzi na skargę, że treść tego pisma powinna zostać wspomniana w decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w celu umożliwienia skarżącym przedstawienia uwag we właściwym czasie. Skarżące odnoszą się w szczególności do wspomnianych tam spotkań, w których uczestniczył jedynie Comunidad autónoma de La Rioja. Podnoszą, że jeżeli zostałyby poinformowane o treści tego pisma, to mogłyby zwrócić się z pytaniami do organów krajowych, dotyczącymi spotkań, w szczególności odnośnie do ich treści. Twierdzą, że nie były w stanie przedstawić uwag we właściwym czasie oraz że w ten sposób zostały naruszone prawa, które wywodzą ze swojego statusu strony zainteresowanej.

329 Komisja podnosi, że szósty zarzut jest niedopuszczalny, a w każdym razie bezzasadny.

b) Ocena Sądu

330 Należy przypomnieć, że art. 48 § 2 regulaminu Sądu przewiduje, że „nie można podnosić nowych zarzutów w toku postępowania, chyba że ich podstawy są okoliczności prawne i faktyczne ujawnione dopiero w toku postępowania”.

331 W niniejszej sprawie rozpatrywany zarzut został podniesiony przez strony w wyniku przedstawienia przez Komisję w odpowiedzi na skargę pisma z dnia 18 lipca 1995 r. Należy go zatem uznać za oparty na okolicznościach, które zostały ujawnione w trakcie postępowania, i jako taki powinien zostać uznany za dopuszczalny (wyrok Trybunału z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P oraz C-254/99 P Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-8375, pkt 369 i nast.).

332 Jeżeli chodzi o zasadność tego zarzutu, to należy przypomnieć, że strony zainteresowane inne niż państwo członkowskie odpowiedzialne za przyznanie pomocy nie mogły rościć sobie prawa do występowania w postępowaniu o charakterze kontradyktoryjnym, w taki sam sposób jak rzeczne państwo członkowskie (zob. ww. w pkt 238 wyrok w sprawie Technische Glaswerke Ilmenau przeciwko Komisji, pkt 192 i przytoczone tam orzecznictwo; zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 18 listopada 2004 r. w sprawie T-176/01 Ferriere Nord przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3931, pkt 74).

333 W niniejszej sprawie skarżące nie dołączyły, że nie uczestniczyły w postępowaniu administracyjnym jako zainteresowane osoby trzecie, to tak że w żaden sposób nie wykazały, w jaki sposób brak wspomnienia w decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego o piśmie Komisji z dnia 18 lipca 1995 r., które informowało skarżące o kontynuowaniu analizy hiszpańskiego systemu podatkowego, naruszyło ich prawa, o których mowa w art. 88 ust. 2 WE, do przedstawienia uwag w trakcie dochodzenia. W tym zakresie brak komunikacji pomiędzy organami centralnymi danego państwa członkowskiego a społecznościami terytorialnymi, podnoszony przez skarżące, stanowi wewnętrzny problem państwa członkowskiego, za który nie można przypisać odpowiedzialności Komisji.

334 Z powyższego wynika, że należy oddalić jako bezzasadny szósty zarzut dotyczący naruszenia art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999.

335 W związku z tym należy oddalić w całości skargę w sprawach od T-86/02 do T-88/02 zmierzającą do stwierdzenia nieważności zaskarżonych decyzji końcowych.

II – W przedmiocie skarg w sprawach od T?30/01 do T?32/01 zmierzaj?cych do stwierdzenia niewa?no?ci decyzji o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego

336 W sprawach od T?30/01 do T?32/01 skar??ce wnosz? o stwierdzenie niewa?no?ci decyzji o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego z dnia 28 listopada 2000 r. na tej podstawie, ?e chodzi o o istniej?ce systemy pomocy oraz ?e oceniaj?c je zgodnie z procedur? przewidzian? dla owych pomocy, Komisja naruszy?a art. 88WE, art. 17–19 rozporz?dzenia nr 659/1999, a tak?e zasady pewno?ci prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwa?.

337 Podnosz? równie?, ?e w przeciwie?stwie do tego, co twierdzi Komisja, ich skargi s? dopuszczalne, poniewa? decyzja o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego wi??e si? z wyborem stosowanych zasad proceduralnych i wywo?uje w zwi?zku z tym ostateczne skutki prawne. Je?eli chodzi o wybór procedury dochodzenia, to decyzja ostateczna ogranicza si? jedynie do potwierdzenia decyzji o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego, która tym samym jest zaskar?alna.

338 Komisja z kolei w oddzielnych dla ka?dej ze spraw od T?30/01 do T?32/01 pismach z dnia 3 maja 2001 r. podnosi zarzuty formalne dotycz?ce niedopuszczalno?ci. W odpowiedziach na skarg? z dnia 5 lipca 2002 r. podnosi tytu?em wst?pu, ?e skargi w sprawach od T?30/01 do T?32/01 sta?y si? bezprzedmiotowe. Pomocniczo wnosi o uznanie ich za niedopuszczalne, a w ka?dym razie za bezzasadne.

339 S?d uznaje za stosowne orzeczenie w pierwszej kolejno?ci co do tego, czy skargi sta?y si? bezprzedmiotowe.

A – Argumenty stron

340 W odpowiedzi na skargi Komisja podnosi, ?e skargi w sprawach od T?30/01 do T?32/01 sta?y si? bezprzedmiotowe.

341 Skar??ce twierdz? z kolei, ?e zarzuty dotycz?ce stwierdzenia niewa?no?ci w niniejszych sprawach, z jednej strony, oraz zarzuty w sprawach po??czonych od T?86/02 do T?88/02, dotycz?ce skarg przeciwko zaskar?onym decyzjom ko?cowym z drugiej strony, nie s? identyczne, pomimo i? drugi zarzut podniesiony w sprawach od T?86/02 do T?88/02 stanowi powtórzenie zarzutu dotycz?cego stwierdzenia niewa?no?ci podniesionego w sprawach od T?30/01 do T?32/01, co zosta?o dopuszczone w orzecznictwie. W tym zakresie twierdz?, ?e je?eli chodzi o wybór procedury, to decyzja ko?cowa mo?e jedynie potwierdza? wcze?niejszy? decyzj? o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego i nie jest w stanie skorygowa? uchybienia pope?nionego w ostatniej z wymienionych decyzji.

342 Zwracaj? równie? uwag? na to, ?e wyrok S?du z dnia 6 marca 2002 r. w sprawie T?168/99 Diputación Foral de Álava przeciwko Komisji, Rec. s. II?1371, przywo?any przez Komisj?, nie mo?e by? transponowany na grunt niniejszej sprawy, poniewa? w tamtej sprawie jedyny argument skargi dotyczy? zakwalifikowania spornego ?rodka jako pomocy, a nie uchybienia procedurze dochodzenia.

343 Skar??ce twierdz? wreszcie, ?e przyj?cie przez Komisj? decyzji w przedmiocie systemów zwolnie? po z?o?eniu skargi na decyzj? o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego stanowi now? okoliczno?? umo?liwiaj?c? wyst?pienie do S?du o rozszerzenie dyspozycji skargi o stwierdzenie niewa?no?ci na ??danie stwierdzenia niewa?no?ci decyzji w przedmiocie systemów zwolnie?.

B – Ocena Sądu

344 Zgodnie z art. 113 regulaminu Sąd może w każdym czasie, po wysłuchaniu stron, z urzędu stwierdzić, iż skarga stała się bezprzedmiotowa i nie ma potrzeby jej rozpatrywania.

345 Skarga o stwierdzenie nieważności staje się bezprzedmiotowa, jeżeli sytuacja prawna skarżącego nie zmieni się poprzez stwierdzenie nieważności zaskarżonego aktu. W tych okolicznościach należy zatem orzec o braku potrzeby rozpatrywania skargi (wyrok Sądu z dnia 13 czerwca 2000 r. w sprawach połączonych T-204/97 i T-270/97 EPAC przeciwko Komisji, Rec. s. II-2267, pkt 154).

346 Należy zbadać, czy w niniejszej sprawie decyzja z dnia 28 listopada 2000 r. o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego nadal wywołuje skutki prawne wobec skarżących po przyjęciu przez Komisję decyzji końcowych zamykających formalne postępowanie wyjaśniające, przeciwko którym skarżące skierowały powyżej rozpatrywane i oddalone skargi w sprawach od T-86/02 do T-88/02 (zob. pkt 335 powyżej).

347 Należy podnieść, że w decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego z dnia 28 listopada 2000 r. przyjęto wstępny wniosek o istnieniu bezprawnej pomocy państwa. Trzema decyzjami z dnia 20 grudnia 2001 r. Komisja stwierdziła, iż sporne systemy mają charakter bezprawnej i niezgodnej ze wspólnym rynkiem pomocy i zarządziła jej zniesienie i odzyskanie wypłaconej pomocy, wraz z odsetkami liczonymi od dnia, w którym sporna pomoc została udostępniona beneficjentom.

348 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że sytuacja prawna skarżących nie zmieniłaby się przez ewentualne stwierdzenie nieważności decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego.

349 Należy przypomnieć w tym zakresie, że decyzja o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego nie wywołuje sama z siebie żadnego nieodwracalnego skutku co do zgodności z prawem objętych nią środków. W istocie bowiem jedynie decyzja końcowa, kwalifikująca te środki w ostateczny sposób jako pomoc, skutkuje stwierdzeniem ich niezgodności z prawem (postanowienie Sądu z dnia 4 listopada 2002 r. w sprawie T-90/99 Salzgitter przeciwko Komisji, Rec. s. II-4535, pkt 14).

350 Prawdą jest, że decyzja o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego może wywoływać autonomiczne skutki prawne, które mogą stanowić przedmiot skargi o stwierdzenie nieważności, a orzecznictwo dopuściło możliwość wystąpienia ze skargą przeciwko tej decyzji, o ile wywołuje ona skutki prawne autonomiczne w stosunku do decyzji końcowej. W ten sposób zawieszenie wdrożenia danego środka wynikające ze wstępnego zaklasyfikowania go jako nowej pomocy ma charakter autonomiczny w stosunku do decyzji końcowej, ograniczony w czasie do chwili zamknięcia formalnej procedury (wyrok Trybunału z dnia 9 października 2001 r. w sprawie C-400/99 Włochy przeciwko Komisji, Rec. s. I-7303, pkt 56–62, 69; ww. w pkt 153 wyrok w sprawie Government of Gibraltar przeciwko Komisji, pkt 80–86; ww. w pkt 46 wyrok w sprawie Regione Siciliana przeciwko Komisji, pkt 46).

351 W niniejszej sprawie wiadomo jednak, że nie wprowadzono w życie zawieszenia wykonania spornych przepisów podatkowych wynikającego ze wstępnego zakwalifikowania tych przepisów jako nowej pomocy.

352 Ponadto wiadomo, że skutki zaskarżonych decyzji końcowych od chwili ich wejścia w życie z powodu, po pierwsze, charakteru przewidzianych w nich środków, oraz, po drugie, z uwagi na

okoliczności, i? nie chodzi o o istniejące systemy pomocy, zniosły skutki wstępnych decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego. W istocie bowiem okoliczności nieposiadania przez sporne systemy charakteru systemów istniejących wi?e si? z odzyskaniem istniejącej pomocy oraz z konsekwencjami w postaci zniesienia i odzyskania pomocy, zastępując konsekwencje samego zawieszenia (zob. podobnie ww. w pkt 345 wyrok w sprawie EPAC przeciwko Komisji, pkt 156), ponieważ oznacza to zwrot bezprawnie uzyskanych korzyści ab initio.

353 Ponadto należy przypomnieć, że skarżące na poparcie ich skarg w sprawach od T-30/01 do T-32/01 przeciwko decyzjom o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego podnoszą, że sporne środki były istniejącymi systemami pomocy oraz że Komisja poprzez wszczęcie formalnego postępowania wyjaśniającego oraz poprzez zakwalifikowanie ich jako nowej pomocy naruszyła zasady proceduralne stosowane do pomocy istniejącej. Należy stwierdzić, że argumenty te pokrywają się z argumentami przedstawionymi na poparcie skarg o stwierdzenie nieważności w sprawach od T-86/02 do T-88/02 skierowanych przeciwko decyzjom końcowym (zob. zarzuty drugi i trzeci w omówionych powyżej w pkt 108 i nast. sprawach od T-86/02 do T-88/02). Tymczasem Sąd orzekł, że Komisja słusznie zakwalifikowała sporne systemy pomocy jako nowe (zob. pkt 204 powyżej) oraz oddalił skargi w sprawach od T-86/02 do T-88/02 przeciwko decyzjom końcowym (zob. pkt 335 powyżej).

354 W związku z tym, z uwagi na treść argumentów przedstawionych przez skarżące w ramach skarg na decyzje o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, skargi te stały się bezprzedmiotowe.

355 W tych okolicznościach po tym, jak Sąd potwierdził zgodność z prawem decyzji Komisji, które stały się ostateczne, nakazujących zniesienie spornych systemów podatkowych i odzyskanie pomocy, skarżące nie mają już żadnego interesu w uzyskaniu stwierdzenia nieważności decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego.

356 Ponadto, jeżeli chodzi o przywołane przez strony ww. w pkt 350 wyrok z dnia 9 października 2001 r. w sprawie Wrochy przeciwko Komisji oraz wyrok Sądu z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie T-246/99 Tirrenia di Navigazione i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-65*, to należy podnieść, że dotyczy one innej niż w niniejszej sprawie sytuacji. W istocie bowiem decyzja o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, kwalifikując sporne środki jako nową pomoc, doprowadziła do przyjęcia przez Komisję decyzji końcowych klasyfikujących sporne środki jako pomoc nową, lecz zgodną ze wspólnym rynkiem, z zastrzeżeniem, iż przestrzegane będą określone warunki (ww. wyrok w sprawie Tirrenia di Navigazione i in. przeciwko Komisji, pkt 7, 12).

357 W niniejszej sprawie z kolei Komisja przyjęła trzy końcowe decyzje kwalifikujące sporne systemy jako nową pomoc niezgodną ze wspólnym rynkiem.

358 W związku z tym, że taka ocena Komisji, również z punktu widzenia zaklasyfikowania systemów jako nowej pomocy, została potwierdzona przez Sąd (zob. pkt 204, 207, 335 powyżej), wynika stąd, że sporne środki pomocy powinny zostać zniesione i pomoc odzyskana ab initio oraz że nie ma już potrzeby orzec o co do tego, czy środki, w odniesieniu do których Komisja wystąpiła o ich zawieszenie w decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, powinny być czy te nie zostały zawieszone w oczekiwaniu na decyzję o zakończeniu procedury wszczętej zaskarżonymi decyzjami (zob. podobnie ww. w pkt 342 wyrok z dnia 6 marca 2002 r. w sprawie Diputación Foral de Álava przeciwko Komisji, pkt 23–27).

359 Skarżące twierdzą, że ww. w pkt 342 wyrok z dnia 6 marca 2002 r. w sprawie Diputación Foral de Álava przeciwko Komisji nie może być transponowany na grunt niniejszej sprawy, ponieważ jedyny argument skarg dotyczy zakwalifikowania spornego środka jako pomocy,

podczas gdy w niniejszej sprawie ich argument polega na powoływaniu się na okoliczności, i chodzi o pomoc istniejącą i obciążoną brakami procedur.

360 Sąd twierdzi jednak, że argument ten nie może podważyć wniosku, zgodnie z którym skargi w sprawach od T-30/01 do T-32/01 stały się bezprzedmiotowe.

361 Należy przypomnieć bowiem, że ww. w pkt 342 wyrok z dnia 6 marca 2002 r. w sprawie *Diputación Foral de Álava przeciwko Komisji* dotyczy skargi skierowanej przeciwko decyzji Komisji o wszczęciu procedury przewidzianej w art. 88 ust. 2 WE w odniesieniu do zaliczenia na poczet podatku oraz zmniejszenia podstawy opodatkowania, z czego korzystali, odpowiednio, Ramondín i Ramondín Cápsulas. Tymczasem Sąd stwierdza, że skargi przeciwko decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego stały się bezprzedmiotowe, ponieważ same skargi przeciwko decyzjom końcowym Komisji, oparte na identycznej argumentacji, zostały oddalone przez Sąd.

362 Sąd stwierdza w związku z tym, że na grunt niniejszej sprawy można transponować tę sytuację pomimo argumentu podniesionego przez skarżące. W rzeczywistości bowiem, o czym już przypomniano, argumenty dotyczące zaklasyfikowania jako istniejących systemów pomocy oraz rzekomego uchybienia proceduralnego zostały ocenione przez Sąd i oddalone. W związku z tym, z uwagi na przedmiot postępowania, na grunt niniejszej sprawy można transponować rozważanie z ww. w pkt 342 wyroku z dnia 6 marca 2002 r. w sprawie *Diputación Foral de Álava przeciwko Komisji*.

363 Z powyższego wynika, bez konieczności orzekania co do zarzutu niedopuszczalności podniesionego przez Komisję, czy też co do wniosku skarżących o stwierdzenie nieważności zaskarżonych decyzji końcowych zawartego w replice, że należy stwierdzić, iż skargi w sprawach od T-30/01 do T-32/01 stały się bezprzedmiotowe, tak że nie ma już konieczności orzekania w ich kwestii.

W przedmiocie wniosków dotyczących środków organizacji postępowania

364 W pierwszej kolejności skarżące wnoszą do Sądu o wezwanie Komisji do przedstawienia określonych dokumentów.

365 Sąd twierdzi w tym zakresie, że Komisja zażyczyła do odpowiedzi na skargę kopii skargi z 1994 r. oraz pismo z dnia 18 lipca 1995 r., które skierowała do skarżących.

366 W zakresie, w jakim Sąd mógł ocenić ogół zarzutów skarżących w oparciu o dowody zawarte w aktach sprawy i wyjaśnienia złożone w trakcie rozprawy, nie ma potrzeby występowania do Komisji o przedstawienie dodatkowych dokumentów (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 22 listopada 2007 r. w sprawie C-260/05 P *Sniace przeciwko Komisji*, Zb.Orz. s. I-10005, pkt 77–79, potwierdzający wyrok Sądu z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie T-88/01 *Sniace przeciwko Komisji*, Zb.Orz. s. II-1165, pkt 81).

367 W drugiej kolejności skarżące wnoszą do Sądu o uwzględnienie i orzeczenie w przedmiocie skarg wniesionych w sprawach od T-30/01 do T-32/01 oraz od T-86/02 do T-88/02 przed orzekaniem w przedmiocie skarg wniesionych przez skarżące w sprawach od T-227/01 do T-229/01 oraz od T-230/01 do T-232/01, których przedmiotem są decyzje Komisji uznające za systemy pomocy niezgodne ze wspólnym rynkiem systemy podatkowe ustanawiające z jednej strony zaliczenie na poczet podatku w wysokości 45% wartości inwestycji, oraz z drugiej strony, obniżenie podstawy opodatkowania.

368 Sąd stwierdza, że ocena spraw przywołanych przez skarżące powinna być dokonana

??cznie. We wszystkich tych sprawach odby?y si? rozprawy w dniach 15, 16 i 17 stycznia 2008 r., a wyroki zosta?y wydane tego samego dnia, tak ?e ów wniosek dotycz?cy ?rodków organizacji post?powania sta? si? bezprzedmiotowy.

369 W zwi?zku z tym nale?y oddali? wnioski skar??cych dotycz?ce ?rodków organizacji post?powania.

W przedmiocie kosztów

I – Sprawy od T?30/01 do T?32/01

370 Zgodnie z art. 87 § 6 regulaminu S?du w przypadku umorzenia post?powania rozstrzygni?cie w przedmiocie kosztów zale?y od uznania S?du. Bior?c pod uwag? okoliczno??, i? skar??ce przegra?y post?powanie w sprawach od T?86/02 do T?88/02 dotycz?cych skarg wniesionych przez nie przeciwko decyzjom ko?cowym, nale?y obci??y? je kosztami post?powania w sprawach od T?30/01 do T?32/02 (zob. podobnie ww. w pkt 342 wyrok z dnia 6 marca 2002 r. w sprawie Diputaci?n Foral de ?lava przeciwko Komisji, pkt 28).

II – Sprawy od T?86/02 do T?88/02

371 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu S?du kosztami zostaje obci??ona, na ??danie strony przeciwnej, strona przegrywaj?ca spraw?. Poniewa? skar??ce przegra?y post?powanie dotycz?ce skarg w sprawach od T?86/02 do T?88/02, nale?y obci??y? je ich w?asnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez Komisj? oraz Comunidad aut?noma de La Rioja, zgodnie z ich wnioskiem.

372 Comunidad aut?noma del Pa? Vasco oraz Confebask ponosz? swoje w?asne koszty post?powania.

Z powy?szych wzgl?dów

S?D (pi?ta izba w sk?adzie powi?kszonym)

orzeka, co nast?puje:

1) **Sprawy od T?30/01 do T?32/01, od T?86/02 do T?88/02 zostaj? po??czone do celu wydania wyroku.**

2) **W sprawach od T?30/01 do T?32/01:**

– post?powanie zostaje umorzone;

– Territorio Hist?rico de ?lava – Diputaci?n Foral de ?lava, Territorio Hist?rico de Guip?zcoa – Diputaci?n Foral de Guip?zcoa oraz Territorio Hist?rico de Vizcaya – Diputaci?n Foral de Vizcaya ponosz? swoje w?asne koszty post?powania, a tak?e koszty poniesione przez Komisj?.

3) **W sprawach od T?86/02 do T?88/02:**

– skargi zostaj? oddalone;

– Territorio Hist?rico de ?lava – Diputaci?n Foral de ?lava, Territorio Hist?rico de Guip?zcoa – Diputaci?n Foral de Guip?zcoa oraz Territorio Hist?rico de Vizcaya – Diputaci?n Foral de Vizcaya ponosz? swoje w?asne koszty post?powania oraz koszty post?powania poniesione przez Komisj? i Comunidad aut?noma de La Rioja;

– Comunidad autónoma del País Vasco – Gobierno Vasco oraz Confederación Empresarial Vasca (Confebask) ponosz? swoje w?asne koszty post?powania.

Vilaras

Martins Ribeiro

Dehousse

Šváby

Jürimäe

Wyrok og?oszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 9 wrze?nia 2009 r.

Podpisy

Spis tre?ci

Ramy prawne

I – Uregulowanie wspólnotowe

II – Uregulowanie krajowe

Okoliczno?ci powstania sporu

Zaskar?one decyzje

I – Decyzja o wszcz?ciu formalnego post?powania wyja?niaj?cego z dnia 28 listopada 2000 r. (sprawy od T?30/01 do T?32/01)

II – Zaskar?one decyzje ko?cowe (sprawy od T?86/02 do T?88/02)

Post?powanie

??dania stron

I – W sprawach od T?30/01 do T?32/01

II – W sprawach od T?86/02 do T?88/02

Co do prawa

I – W przedmiocie skarg w sprawach od T?86/02 do T?88/02 zmierzaj?cych do uznania niewa?no?ci decyzji ko?cowych stwierdzaj?cych niezgodno?? spornych systemów i zarz?dzaj?cych odzyskanie wyp?aconej pomocy

A – W przedmiocie dopuszczalno?ci interwencji Confebask w post?powaniu w sprawach od T?86/02 do T?88/02

1. Argumenty stron

2. Ocena Sądu

B – W przedmiocie zasadności skarg w sprawach od T-86/02 do T-88/02

1. W przedmiocie zarzutu drugiego, zgodnie z którym sporna pomoc miaaby rzekomo stanowi pomoc istniejąca?

a) W przedmiocie cząści pierwszej dotyczącej naruszenia art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia nr 659/1999

Argumenty stron

Ocena Sądu

b) W przedmiocie cząści drugiej, opartej na naruszeniu art. 1 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia nr 659/1999

Argumenty stron

Ocena Sądu

2. W przedmiocie zarzutu trzeciego, dotyczącego naruszenia zasad proceduralnych stosowanych do pomocy istniejącej

3. W przedmiocie zarzutu czwartego, dotyczącego naruszenia art. 87 ust. 3 lit. c) WE

a) Argumenty stron

b) Ocena Sądu

4. W przedmiocie zarzutu piątego, dotyczącego uchybienia proceduralnego, naruszenia zasad pewności prawa, dobrej administracji, ochrony uzasadnionych oczekiwań i równego traktowania

a) W przedmiocie zarzutu dotyczącego uchybienia proceduralnego

Argumenty stron

Ocena Sądu

b) W przedmiocie zarzutu dotyczącego naruszenia zasady pewności prawa i dobrej administracji, zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań oraz zasady równego traktowania

Argumenty stron

Ocena Sądu

– W przedmiocie zarzutu dotyczącego naruszenia zasady pewności prawa i dobrej administracji z uwagi na czas trwania wstępnego dochodzenia

– W przedmiocie zarzutu dotyczącego naruszenia zasady uzasadnionych oczekiwań

– W przedmiocie zarzutu dotyczącego naruszenia zasady równego traktowania

5. W przedmiocie zarzutu szóstego, dotyczącego naruszenia art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999

a) Argumenty stron

b) Ocena Sądu

II – W przedmiocie skarg w sprawach od T-30/01 do T-32/01 zmierzających do stwierdzenia nieważności decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego

A – Argumenty stron

B – Ocena Sądu

W przedmiocie wniosków dotyczących środków organizacji postępowania

W przedmiocie kosztów

I – Sprawy od T-30/01 do T-32/01

II – Sprawy od T-86/02 do T-88/02

* Język postępowania: hiszpański.